

Ainevaldkond "Tehnoloogia"

Tehnoloogiapädevus

Tehnoloogiavaldkonna õppeainete õpetamise eesmärgiks põhikoolis on kujundada õpilastes eakohane tehnoloogiapädevus: suutlikkus tulla toime tehnoloogiamaailmas, mõista tehnoloogia arengusuundumusi ning seoseid teadussaavutustega; omandada tehnoloogiline kirjaoskus tehnoloogiavahendite eakohaseks, loovaks ja innovaatiliseks kasutamiseks, lõimides mõttetööd käelise tegevusega; analüüsida tehnoloogia rakendamise kaasnemaid võimalusi ja ohte; järgida intellektuaalomandi kaitse nõudeid; lahendada probleeme, lõimides mõttetööd käelise tegevusega, ja viia ideid ellu eesmärgipäraselt; tulla toime majapidamistöödega ja toituda tervislikult.

Tehnoloogiavaldkonna ainete õpetamise kaudu taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane: tuleb toime tehnoloogilises maailmas ning kasutab tehnoloogiavõimalusi arukalt ja loovalt; näeb ja mõistab loodusteaduste ning tehnoloogia arengu seoseid ning väljendab oma arvamust tehnoloogia arengu ja töömaailma muutumise kohta; näeb käelises tegevuses ja mõttetöös võimalust igapäevaelu mitmekesistada ning praktilisi probleeme lahendada;

- valib ja analüüsib tehnilisi ja loovaid lahendusi ning nendega kaasnemaid mõjusid ja ohte;
- oskab lugeda ja koostada lihtsat joonist ning juhendit, on suuteline ülesannet esitlema ja oma
- arvamust põhjendada;
- arvestab esemete disainiprotsessis nende kujunduse seost funktsionaalsuse, esteetilisuse ja
- kultuuritraditsioonidega;
- valib oma ideede teostamiseks sobivaid materjale, töövahendeid ja töötlemise viise ning peab
- tähtsaks töövahendite ohutut ja materjalide säästlikku kasutamist;
- oskab tööprotsessi käigus suhelda ja teiste õpilastega koostööd teha;
- rakendab menüüd kavandades ja analüüsides tervisliku toitumise põhitõdesid ning oskab valmistada lihtsamaid tervislikke toite;
- tuleb toime koduste majapidamistöödega;
- omab ülevaadet valdkonnaga seotud elukutsetest ja ametitest minevikus ja tänapäeval, teab tootmise ja töötlemise valdkonnaga seotud edasiõppimise võimalusi.

Tehnoloogiavaldkonna õppeainete mahud ja omavaheline lõiming

Tehnoloogiavaldkonna õppeained ja nende maht

Tehnoloogiavaldkonda kuuluvad kolm õppeainet:

- 1) tööõpetus, mida õpitakse 1.–3. klassini;
- 2) tehnoloogiaõpetus, mida õpitakse 4.–9. klassini;
- 3) käsitöö ja kodundus, mida õpitakse 4.–9. klassini.

Kohila Mõisakoolis jaguvad õppeainete mahud järgnevalt:

I kooliaste – tööõpetus 6 nädalatundi

II kooliaste – tehnoloogiaõpetus, käsitöö ja kodundus 6 nädalatundi

III kooliaste - tehnoloogiaõpetus, käsitöö ja kodundus 5 nädalatundi

Õppesisu käsitlemises teeb valiku aineõpetaja, arvestades, et kooliastmeti kirjeldatud õpitulemused, valdkonnapädevused ja üldpädevused on saavutatavad.

Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming

Tehnoloogiavaldkonna õppeainetes kujundatakse traditsioonilisel ja nüüdisaegsel tehnoloogial põhinevaid teadmisi, oskusi, väärtusi ning hoiakuid. Õpikeskkond ning õppekorraldus aitavad mõista ümbritsevat esemelist maailma ning kultuuritraditsioonide ja tehnoloogilise maailma arengut.

Ainevaldkonna õppeained õpetavad nägema käsitletavate teemade seost ümbritseva elukeskkonnaga ning soodustavad eri õppeainetes ja elusfäärides omandatu praktilist rakendamist. Õpitakse mõistma toote loomisel tekkivaid valikuid, leidma ning kombineerima erinevaid keskkonnahoidlikke teostusviise ja neid analüüsima.

Nüüdisühiskonnas on olulisel kohal tehnoloogiline kirjaoskus. Tundides uuritakse ning arutletakse nähtuste ja olukordade üle ning kasutatakse erinevaid teabeallikaid, ühendatakse loov mõttetöö ja käeline tegevus, mis on oluline inimese füsioloogilises ning vaimses arengus.

Õppe käigus innustatakse õpilasi esitama uusi ideid, kavandatakse, modelleeritakse ja valmistatakse esemeid ning õpitakse neid esitlema. Ühiste arutluste käigus õpitakse eseme disainiprotsessi analüüsima, erinevaid tehnilisi ja loomingulisi lahendusi nägema, kogema ja hindama ning oma tööle hinnangut andma.

Õpitakse positiivselt meelestatud keskkonnas, milles tunnustatakse õpilaste püüdlikkust ja arengut, toetatakse omaalgatust, ettevõtlikkust ja loovust ning väärtustatakse Eesti ja maailma kultuuriloomingut ja -tausta.

Õpetus arendab töö- ja koostööoskusi, kriitilist mõtlemist ning analüüsi- ja hindamisoskusi. Erinevate rakenduslikku laadi tegevuste analüüsimine aitab õpilastel teha karjääriotsuseid ning leida meelepäraseid hobisid.

Tööõpetuses käsitletakse käsitöö, kodunduse ja tehnoloogiaõpetuse algtõdesid ning kujundatakse esmaseid osaoskusi, valdkonna- ja üldpädevusi.

Alates II kooliastmest moodustab kool õpilaste soovide ja huvide põhjal õpperühmad, millesse jagunedes on õpilastel võimalus valida õppeaineks kas käsitöö ja kodundus või tehnoloogiaõpetus.

Vähemalt 10% õppeks vahetavad õpilased õpperühmad nii, et tehnoloogiaõpetuse asemel on kodundus ning käsitöö ja kodunduse asemel tehnoloogiaõpetus.

Tehnoloogiaõpetuses kujundatakse viit osaoskust: tehnoloogia igapäevaelus, disain ja joonestamine, materjalide töötlemine, kodundus vahetatud õpperühmades, projektitöö. Esimesed kolm osa hõlmavad õppest 65%, projektitöö 25% ja kodundus 10%.

Käsitöö ja kodunduse õpetamisel kujundatakse nelja osaoskust: käsitöö, kodundus, tehnoloogiaõpetus vahetatud õpperühmades ja projektitöö. Käsitöö ja kodundus hõlmavad õppest ligi 65%, millest vähemalt kolmandik on kodundus, ligi 25% õppemahust on projektitöö ja 10% tehnoloogiaõpetus.

Osaoskuste kujundamine ja teemade järjestus õppeaastas kavandatakse käsitöö ja kodunduse ning tehnoloogiaõpetuse õpetajate koostöös. Käsitöö ja kodunduse ning tehnoloogiaõpetuse ainekavas on igal aastal ühe õppeveerandi pikkune projektitöö osa, mis toimub mõlemas aines ühel ajal ja mille puhul valivad õpilased käsitletava teema vastavalt huvidele, olenemata sellest, kas nad õpivad tehnoloogiaõpetust või käsitööd ja kodundust. Projektitööd võib lõimida omavahel, teiste õppeainete ja klassidevaheliste projektidega ning ülekooliliste ja pikemaajaliste koolidevaheliste ettevõtmistega. Projektitöö valimisel peetakse silmas kohalikke traditsioone, uudseid ja tavapäraseid töötlemisviise ning teatud teema süvitsi käsitlemise huvi. Projektitöö on iseseisev tervik, mille puhul ei eeldata õpilastelt varasemaid teemaga seonduvaid oskusi ja teadmisi.

Tehnoloogiaõpetuses jaguneb õppetöö viieks osaks: tehnoloogia igapäevaelus; disain ja joonestamine; materjalide töötlemine; kodundus; projektitöö. Esimesed kolm osa hõlmavad õppest ca 65 %, kodundus 10% ja projektitöö 25%. Õppeaine osade järjestuse õppeaastas kavandab õpetaja koostöös käsitöö ja kodunduse õpetajaga. Õpet korraldades vahetatakse õpperühmad.

Tehnoloogiaõpetuse rõhk on teadvustada nüüdisaegse tehnoloogia mõtteviise, ideaale ja väärtusi. Säästvat arengut arvestades omandavad õpilased oskused toime tulla tänapäeva kiiresti muutuv tehnoloogiamaailmas. Õpitakse mõistma ning analüüsima tehnika ja tehnoloogia olemust ning selle osa ühiskonna arengus. Õpe suunab siduma mõttetööd ja käelist tegevust ning mõistma koolis õpitava seoseid elukeskkonnaga.

Kodunduse tundides õpitakse tervisliku toitumise põhitõdesid, tasakaalustatud menüü koostamist ja toiduvalmistamist ning arendatakse majandamisoskust; analüüsitakse inimeste tarbijakäitumist, väärtustatakse keskkonnasäästlikku, oma õigusi ning kohustusi teadvat tarbijat, otsitakse seoseid ja vastuolusid inimeste terviseteadlikkuse ning tegeliku käitumise vahel.

Projektitöödega saavad õpilased valida kahe või enama korraga toimuva valikteema või aineprojekti vahel. Valikteemad ja projektid võivad olla nii tehnoloogiaõpetuse, käsitöö kui ka kodunduse valdkonnast. Projektitööd võib lõimida omavahel, teiste õppeainete ja klassidevaheliste projektidega ning ülekooliliste ja pikemaajaliste koolidevaheliste üritustega. Projektitööd valitakse, pidades silmas kohalikke traditsioone, uudseid ja tavapäraseid töötlemisviise ning teatud teema süvitsi käsitlemise huvi. Projektitöö valdkond moodustab iseseisva terviku, mille puhul ei eeldata õpilastelt teemaga seonduvaid varasemaid oskusi ega teadmisi.

Käsitöö ja kodundus koosneb neljast valdkonnast: käsitöö; kodundus; tehnoloogiaõpetus (korraldatakse õpperühmade vahetusena); projektitöö. Käsitöö ja kodundus hõlmab õppest ca 65%, millest vähemalt kolmandik on kodundus. Osa õppemahust jääb projektitööle ja osa tehnoloogiaõpetusele. Õppeaine osade järjestuse õppeaastas kavandab õpetaja koostöös tehnoloogiaõpetuse õpetajaga.

Käsitöötundides õpitakse tundma erinevaid tööliike, millest neli on kohustuslikud - õmblemine, kudumine, heegeldamine ja tikkimine. Kavandamine, töö organiseerimine, rahvakunsti alused ning materjaliõpetus on läbivate teemadena seotud nii kohustuslike tööliikide kui ka valikteemade ja projektidega. Praktilistes töödes saab üht eset valmistades ühendada mitu tööliiki.

II ja III kooliastmes on rõhk eelkõige põhiliste tövõtete ja tehnoloogiate omandamisel ning juhendi järgi töötamise või abimaterjalide kasutamise oskuse arendamisel. Igal aastal tehakse praktilisi töid, mis võimaldavad õpitud tehnoloogilisi võtteid loovalt rakendada. Ühiste arutluste käigus õpitakse tööprotsessi analüüsima, erinevaid tehnilisi ja loomingulisi lahendusi nägema ja hindama ning oma tööle hinnangut andma.

Tehnoloogiaõpetuses tutvuvad õpilased tehnoloogia võimalustega, õpivad analüüsima tehnoloogilisi lahendusi, kasutama uusi materjale ja tööriistu oma ideede teostamisel ning omandavad igapäevaeluks vajalikke oskusi.

Projektitöödega saavad õpilased valida kahe või enama korraga toimuva valikteema või aineprojekti vahel. Valikteemad ja projektid võivad olla nii tehnoloogiaõpetuse, käsitöö kui ka kodunduse valdkonnast. Projektitöid võib lõimida omavahel, teiste õppeainete ja klassidevaheliste projektidega ning ülekooliliste ja pikemaajaliste koolidevaheliste üritustega. Projektitööd valitakse, pidades silmas kohalikke traditsioone, uudseid ja tavapäraseid töötlemisviise ning teatud teema süvitsi käsitlemise huvi. Projektitöö valdkond moodustab iseseisva terviku, mille puhul ei eeldata õpilastelt teemaga seonduvaid varasemaid oskusi ega teadmisi.

Lähtudes kooli omapärast käsitletakse kaks korda aastas ühiskonnas väga olulist väärtust, milleks on üheskoos teineteise aitamine – osalemist kooli heategevuslikel laadadel. Läbi heategevuse väärtustatakse iga indiviidi panust suurde muustrisse ja luuakse sedasi arusaamad ligimese aitamisega ning toetamisega kaasnevatest väärtushinnangutest.

Lisaks toimub koolis iga-aastane ülekooliline omaloomingu konkurss, millest võtavad osa kõigi kolme kooliastme õpilased. Aluseks on iga osaleja originaalloomingu kas siis individuaalselt või gruppitööna.

Üldpädevuste kujundamise võimalusi

Tehnoloogiavaldkonna ained pakuvad üldpädevuste kujundamiseks võimalust ühiselt arutleda, kuidas lahendada igapäevaelus esile kerkivaid olukordi, ühistöid ning erinevaid ülesandeid ja projekte. Pädevustes eristatava nelja omavahel seotud komponendi – teadmiste, oskuste, väärtushoiakute ja -hinnangute – kujundamisel on kandev roll professionaalsel õpetajal, kes loob oma väärtushinnangute ja enesekehtestamisoskusega sobiva õpikeskkonna ning mõjutab õpilaste väärtushinnanguid ja käitumist.

Kultuuri- ja väärtuspädevus. Loovust arendavad tegevused ning projektid õpetavad arvestama arvamuste ja ideede paljusust. Ühised arutelud ning ülesanded ja nende tulemuse analüüsimine aitavad õpilastel kujundada ja põhjendada oma arvamusi, tunda tööõõmu ning vastutust alustatu lõpetada. Käsitletavate teemade ja praktiliste tegevuste kaudu õpetatakse väärtustama loomingut ning kujundama ilumeelt, hindama oma ja teiste maade ning rahvaste kultuuripärandit, samuti väärtustama tehnoloogiasaavutusi.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus. Erinevad ühistöö vormid tehnoloogiaainetes suunavad õpilasi koostööd tegema, arendades tolerantsust ja valmidust aktsepteerida inimeste erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel. Õpilasi juhitakse analüüsima oma käitumist ning selle mõju kaaslastele ja ülesannete lahendamisele.

Enesemääratluspädevus. Praktiline tegevus ning selle analüüs arendavad õpilastes suutlikkust mõista ja hinnata ennast, oma nõrku ja tugevaid külgi ning aitavad neil teha otsuseid enda arengu ja tulevase tööelu kohta. Kodundusõppes omandatud teadmised tervislikust toitumisest ja toitumishäiretest õpetavad väärtustama tervislikku eluviisi ning loovad eeldused seda järgida.

Õpipädevus. Õpitakse nägema ja analüüsima tehnoloogia seost erinevate teadmistega ning kogetakse teistes õppeainetes õpitu vajalikkust praktikas. Töö iseseisev korraldus alates teabe kogumisest, materjalide ja töötlemisviisi valikust ning lõpetades töö tegemise ja tulemuse analüüsiga arendab suutlikkust märgata ning lahendada probleeme, hinnata ja arendada oma võimeid ning juhtida õppimist.

Suhtluspädevus. Ühiste ülesannete ja projektide kaudu õpitakse ennast selgelt ja asjakohaselt väljendama ning teistega arvestama, vajaduse korral teisi aitama ning koos töötamise eeliseid kogema. Uurimist vajavate ülesannete lahendamine ning esitluste koostamine arendab oskust lugeda ning mõista teabe- ja tarbetekste ning kirjutada eri liiki tekste.

Matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogialane pädevus. Tehnoloogiaainetes rakendatavad konkreetseid probleemilahendused nõuavad arvutamise- ja mõõtmisoskust, oskust teha loodusteadlike mudelite ja mõõtmisvahendite abil tõenduspõhised otsused, oskust kasutada loogikat ja matemaatilisi sümboleid. Pakutakse mõtlemist arendavaid tegevusi, milles on vaja püstitada probleeme, leida sobivaid lahendusteid, põhjendada oma valikuid ja analüüsida tulemusi. Õpitakse kasutama ja looma ning kriitiliselt hindama erinevaid tehnoloogiaid ja tehnoloogilisi abivahendeid, mõistes loodusteaduste olulisust ja piiranguid. Õpitakse mõistma teaduse osa tehnika arengus ja vastupidi.

Ettevõtlikkuspädevus. Tehnoloogiavaldkonna ainetes on olulisel kohal avatus loominguliste ideedele ja originaalsetele vaatenurkadele. Esemid valmistades läbitakse toote arendamise tsükkel idee leidmisest valmis toteni. Aineprojektid võimaldavad õpilastel katsetada oma ideede elluviimist mitmesuguste ettevõtlusmudelite kaudu, näiteks pidada meeskonnana ajutiselt koolis kohvikut, disainida mõni suuremahuline toimiv ese ning organiseerida tööprotsess klassis.

Digipädevus. Tehnoloogiaaineid õppides kasutatakse digivahendeid infot otsides, tööd kavandades ja alternatiivseid lahendusi leides idee loomisest toote esitluseni üksinda või ühiselt. Ollakse teadlik autoriõiguste järgimise kohustusest digikeskkonnas. Õpitakse kasutama valdkonna tarkvaralahendusi ning nendega seotud seadmeid. Suurendatakse teadlikkust digivahendite kasutamisega kaasneva võivatest terviseriskidest ja internetis loomingu jagamise turvalisusest.

Õppeainete lõimingu võimalusi teiste ainevaldkondadega

Tehnoloogia ainevaldkond toetub teistes õppeainetes omandatud teadmistele, pakkudes võimalusi jõuda praktilistes tegevustes arusaamisele, et teadmised on omavahel seotud ning igapäevaelus rakendatavad.

Abstraktsele analüüsile lisanduvad nägemise, kompimise ja katsetamise võimalused ning silmaga nähtav tulemus. Aineprojektid võimaldavad lõimida tehnoloogiavaldkonna õppeaineid teiste ainevaldkondadega, luua seoseid ainevaldkonna sees ja teiste õppeainetega.

Keel ja kirjandus, sh võõrkeeled. Õpilastes kujundatakse oskust väljendada end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult. Teavet kogudes ja esitlusi koostades areneb õpilaste tehnoloogiline sõnavara. Õpilasi suunatakse kasutama kohaseid keelevahendeid ning järgima õigekeelsusnõudeid. Oma tööd esitledes ja valikuid põhjendades saavad õpilased esinemiskogemusi ning arendavad väljendusoskust. Õpilaste tähelepanu juhitakse kirjalike tööde (nt juhendid, referaadid) korrektsele vormistamisele. Tööülesannete ning projektide jaoks võõrkeelsetest tekstidest teabe otsimine toetab võõrkeelte omandamist.

Matemaatika. Tehnoloogiaainetes kasutavad õpilased loogilist mõtlemist ning matemaatilisi teadmisi. Õpilaste arvutustel ja mõõtmistel on praktiline tagajärg, vigu ja nende tagajärgi märgatakse kohe, mõistetakse, et analüüs ning paremate lahenduste leidmine on vältimatu.

Loodusained. Selleks et töötada erinevate looduslike ja tehismaterjalidega, on tarvis tutvuda nende

materjalide omadustega. Tehnoloogiaõpetuses, käsitöös ja kodunduses puutuvad õpilased otseselt kokku mitme keemilise ja füüsikalise protsessiga.

Sotsiaalsed. Tehnika ja tehnoloogia arengu tundmine, arengu põhjuste teadvustamine ja edasiste

arengusuundade mõistmine aitab tunnetada inimühiskonna arengut. Ühiselt töötades õpitakse teistega arvestama, käitumisreegleid järgima ning oma arvamusi kaitsma. Õpitakse märkama ja hindama eri rahvaste kultuuritraditsioone.

Kunstiained. Erinevate esemete kavandamine ja disainimine ning valmistamine pakub õpilastele võimalusi end loominguliselt väljendada. Õpitakse hindama uudseid ja isikupäraseid lahendusi ning märkama toodete disaini funktsionaalsust ja seoseid kunstiloomingu ning kultuuritraditsioonidega.

Kehaline kasvatus. Praktilised ülesanded aitavad kinnistada terviseteadlikku käitumist, õpetavad arvestama ergonoomikapõhimõtteid ning väärtustama tervislikku toitumist ja sportlikku eluviisi.

Läbivate teemade rakendamise võimalusi

Tehnoloogiavaldkond seondub kõigi läbivate teemadega. Õppekava läbivaid teemasid peetakse silmas valdkonna õppeainete eesmärgiseade, õpitulemuste ning õppesisu kavandamisel, lähtudes kooliastmest ning õppeaine spetsiifikast.

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Kujundatakse iseseisva tegutsemise oskust, mis on oluline alus elukestva õppe harjumuste ja hoiakute omandamisel. Erinevate õppevormide kaudu arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, mis on tähtsad tulevases tööelus. Tutvumine tehnoloogia arengu ja inimese rolli muutumisega tööprotsessis aitab tunnetada elukestva õppe vajadust. Oma ideede rakendamiseks tehnoloogiliste võimaluste valimine, töö kavandamine ning üksi ja koos töötamine aitavad arendada ning analüüsida oma huvisid, töövõimet ja koostööoskusi. Õppetegevus võimaldab vahetult kokku puutuda töömaailmaga (nt ettevõtete külastamine): õpilastele tutvustatakse ainevaldkonnaga seotud elukutseid, ameteid, erialasid ja edasiõppimise võimalusi. Õppetegevus annab õpilastele teadmised sellest, et eri töödel võivad olla erinevad nõuded ja ka töötingimused, ning nii suunatakse õpilasi analüüsima, kas nende tervislik seisund ja füsioloogiline eripära sobivad selleks, et teha neid huvitavat tööd. Õpilaste tähelepanu juhitakse

sellele, miks on oluline tööohutusest kinni pidada ja kuidas võib tervise kahjustamine piirata teatud

valdkondades töötamist.

Keskkond ja jätkusuutlik areng. Toodet või toitu valmistades on tähtis säästlikult kasutada nii looduslikke kui ka tehismaterjale. Tähelepanu pööratakse keskkonnasäästlike tarbimisharjumuste kujundamisele ja kujunemisele. Jäätmete sortimine ning energia ja ressursside kokkuhoid tundides aitavad kinnistada ökoloogiategemisi.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Algatusvõime, ettevõtlikkus ja koostöö on tihedalt seotud tehnoloogiaainete sisuga. Ideede realiseerimise ja töö korraldamise oskus on üks valdkonna õppeainete õpetamise põhilisi eesmärke. Ettevõtlikkust toetavad oskuslikult ellu viidavad projektid, mis annavad õpilastele võimaluse oma võimeid proovile panna.

Kultuuriline identiteet. Tutvumine esemelise kultuuri, kommete ja toitumistavadega võimaldab näha kultuuride erinevust maailma eri paigus ning teadvustada oma kohta mitmekultuurilises maailmas. Õpitakse kasutama rahvuslikke elemente esemete kavandamisel.

Teabekeskond. Oma tööd kavandades ja ainealaste projektide jaoks infot kogudes õpitakse kasutama erinevaid teabekanaleid ning hindama kogutud info usaldusväärsust. Interneti kasutamine võimaldab olla kursis tehnoloogiliste uuendustega ning tutvuda kogu maailma disainerite, inseneride ja käsitöötajate loominguga.

Tehnoloogia ja innovatsioon. Tundides kasutatakse erinevaid materjale ja töötlusviise. Ülesandeid

lahendades ja tulemusi esitledes õpitakse kasutama arvutiprogramme, leitakse võimalusi rakendada

õppeprotsessis digikeskkonda. Tutvutakse arvuti abil juhitavate seadmete ja masinatega, kuna nendega töötamine loob võimaluse õppida tundma tänapäevaseid tehnoloogilisi võimalusi.

Tervis ja ohutus. Tutvutakse tööohutusega eri tööde puhul ning õpitakse arvestama ohutusnõudeid.

Tutvumine erinevate looduslike ja sünteetiliste materjalidega ning nende omadustega aitab teha esemelises keskkonnas tervisest lähtuvaid valikuid. Tervisliku toitumise põhitõdede omandamine ning tervislike toitude valmistamine õpetavad terviseteadlikult käituma.

Väärtused ja kõlblus. Tehnoloogiaained kujundavad väärtustavat suhtumist uudsetesse, eetilisi ja ökoloogilisi tõekspidamisi arvestavatesse lahendustesse. Rühmas töötamine annab väärtuslikke kogemusi, kuidas arvestada kaaslastega, arendada organiseerimisoskust ning lahendada konflikte. Kodunduse etiketiteemade kaudu kujundatakse praktilisi käitumisoskusi, õpitakse mõistma käitumisvalikute põhjusi ja võimalikke tagajärgi.

Hindamine

Hindamine toimub vastavalt koolis kehtivale hindamisjuhendile. Õpetajapoolne suunamine aitab õpilast ise oma tegevusele ning töö tulemusele hinnangut anda.

Hinnang antakse õpilase tegevusele arvestades nii tema osaoskuste arengut kui ka tema tegevust tervikuna sealhulgas suhtumist keskkonda. Hinnang antakse edasi sõnadega: näiteks "väga hästi tehtud, viimistletud, " jne. . Hinnates arvestatakse õpilase loovust ülesannet lahendades, töö kulgu ja saavutatud õpitulemusi. Lisaks võetakse hindamisel arvesse õpilase arengut, püüdlikkust, töökultuuri ja abivalmidust teiste õpilaste vastu.

Hinne "väga hästi" eeldab, et õpilane on tunnis olnud efektiivne: lahendanud edukalt mõtlemist ja sisearutlust nõudvaid momente, kuid tegutsenud ka käeliselt edukalt ehk siis suure tähelepanuga. Madalamad hinnanguastmed, ehk siis „hea“ ja „rahuldav“, tulenevad olukorrast, mil õpilase efektiivsus on olnud väiksem ja need määratakse konkreetses ainetunnis kindlaks võrdlevalt seatud tunnieesmärkide ja kaasõpilaste töödega.

Õpilase hindamisel on oluline ka õpilase enesehinnang. Õpiülesande teostamisel hinnatakse planeerimist ja disaini, valikute tegemise ja põhjendamise oskust ning seoste kirjeldamise oskust, valmistamisprotsessi, õpilase arengut, töö tulemust, sh üksikute ülesannete sooritamist ja toote esitlemise oskust. Õpilase hindamisel võetakse arvesse kultuurse käitumise reegleid ja õpilase hoiakuid. Õpilaste teadmiste, tehnilise nutikuse ja loovuse hindamisel kasutatakse ka teste, probleemülesandeid, projektitööd jms.

TÖÖÕPETUS

Tööõpetuse õppe- ja kasvatusesmärgid

Tööõpetusega taotletakse, et õpilane:

- tunneb töö tegemisest rõõmu ja rahuldust;
- töötab juhendamisel, kasutades sobivaid materjale ja lihtsamaid töövahendeid ning töötlemisviise;
- oskab kasutada tööjuhendit ning tegutseda selle järgi üksi või koos teistega;
- leiab ülesandele loovaid lahendusi ja oskab neid lihtsalt teostada;
- järgib esmaseid ohutusnõudeid;
- hoiab puhtust ja korda kodus ja koolis ning täidab isikliku hügieeni nõudeid;
- teab tervisliku toitumise vajalikkust;
- hindab ja tunnustab enda ja teiste tööd;
- õpib vaatlema, tundma ja hindama esemelist keskkonda;
- hoolib oma kodukoha ja Eesti kultuuritraditsioonidest.

Tööõpetuse õppeaine kirjeldus

Õpitulemuste saavutamise loob eeldused omandada järgmistes kooliastmetes tehnoloogiavaldkonna ainete õpisisu.

Tööõpetuses on rõhuasetus viie osaoskuse kujundamisel:

- töö kavandamine;
- erinevate materjalide tundmine ja kasutamine, materjalide omaduste võrdlemine;
- tööharjumuste kujundamine, lihtsamate tööriistade käsitlemine ja õigete esemete töövõtete rakendamine;
- erinevate tööviiside loov rakendamine, sh iseseisva ja koos töötamise oskuse kujundamine;
- säästliku ja teadliku tarbimisoskuse kujundamine.

Tööõpetust iseloomustab loov käeline aktiivsus, mis on oluline õpilaste füsioloogilises ja vaimses arengus. Tööülesannete valikul lähtutakse eesmärgist arendada õpilaste vaimseid ja füüsilisi võimeid: mootorikat, tähelepanu, silmamõõtu, ruumitaju, kujutlusvõimet jm.

Oluline on arendada oma töö kavandamise oskust, kasvatada iseseisvust otsustusi tehes ning kujundada leidurivaistu.

Õpetaja kavandab tööülesanded nii, et lubatud ja oodatud oleksid mitmesugused lahendused ning õpilastel jääks võimalus rakendada fantaasiat. Pööratakse tähelepanu tööle ja tulemuse esteetilisusele. Arutletakse

leitud põnevate ideede üle ning innustatakse loovast tegevusest rõõmu tundma. Igal õppeaastal tehakse ühistööd või korraldatakse aineprojekte. Nende käigus õpitakse koos teistega töötama, üksteist abistama, teiste arvamusi arvestama ja oma arvamusi põhjendama. Kuna tööõpetuse tundide põhisisu on loominguline praktiline tegevus, täidab see aine ka emotsionaalselt tasakaalustavat ülesannet.

Tööõpetuse õpitulemused ja õppesisu

Õpitulemused

3. klassi lõpetaja:

- kujundab lihtsamaid esemeid;
- eristab erinevaid looduslikke ning tehismaterjale (paber, tekstiil, nahk, plast, vahtplast, puit, traat, plekk jne);
- võrdleb materjalide üldisi omadusi;
- oskab materjale ühendada ja kasutada;
- modelleerib ja meisterdab erinevatest materjalidest esemeid;

- märkab esemetel rahvuslikke elemente;
- julgeb oma ideed teostades pakkuda välja erinevaid võimalusi ja valida nende seast tööks sobivaim variant;
- kirjeldab, esitleb ning hindab oma ideid;
- kasutab materjale säästlikult;
- valib materjalide käsitlemiseks erinevaid töötlemisviise ja -vahendeid;
- käsitleb enam kasutatavamaid töövahendeid õigesti ning ohutult;
- arutleb ohutuse vajalikkuse ja töökoha korrashoiu üle;
- töötab õpetaja suulise juhendamise järgi ning kasutab abivahendina lihtsat tööjuhendit;
- toob õpetusega seonduva kohta näiteid igapäevaelust;
- hoiab korda oma tegevustes ja ümbruses;
- tegutseb säästliku tarbijana;
- teab isikliku hügieeni vajalikkust ning hoolitseb oma välimuse ja rõivaste eest;
- arvestab ühiselt töötades kaaslast ja järgib viisakusreegleid.

Õppesisu

Kavandamine. Ümbritsevate esemete vaatlemine, nende disain ja kujundus minevikus ja tänapäeval. Rahvuslikud mustrid ja motiivid. Ideede otsimine ja valimine, abimaterjali ning info kasutamine. Ideede visandamine paberil. Lihtsate esemete kavandamine.

Idee esitlemine.

Materjalid. Looduslikud ning tehismaterjalid (paber, kartong, papp, tekstiil, nahk, plast, vahtmaterjal, puit, traat, plekk jne). Materjalide saamisloogu, omadused, otstarve ja kasutamine. Katsetused erinevate materjalidega, nende omaduste võrdlemine. Ideede leidmine materjalide korduskasutuseks.

Töötamine. Töötamine suulise juhendamise järgi. Tutvumine kirjaliku tööjuhendiga, sellest arusaamine. Oma idee teostamine, toetudes õpitud oskustele ja iseseisvatele katsetustele.

Töökoha korrashoidmine, selle mõju töö tulemusele ja ohutusele.

Rühmatöö ülesannete täitmine, ühiselt ideede väljamõtlemine, üksteise arvamustega arvestamine ja kaaslaste abistamine.

Töö tulemuse uudsuse, kasutamise ja esteetilisuse hindamine.

Tööviisid. Lihtsamad materjalide töötlemise viisid, sh mõõtmine, märkimine, rebimine, voltimine, lõikamine, heegeldamine (algsilmus ja ahelsilmus), detailide ühendamine, õmblemine (eelpiste ja tikkpiste), liimimine, naelutamine, punumine, kaunistamine, värvimine, viimistlemine; vestmine, saagimine (ainekabinetis).

Sagedasemate töövahendite (käärid, nuga, nõel, heegelnõel, naaskel, vasar, saag, kruvikeeraja, lõiketangid, näpitsad jm) õige, otstarbekas ja ohutu kasutamine, töövahendite hooldamine.

Töötlemisviisi valik olenevalt ideest ja materjalist. Jõukohaste esemete valmistamine.

Kodundus. Arutelu hubase kodu kui perele olulise väärtuse üle. Ruumide korrastamine ja kaunistamine. Riiete ning jalatsite korrashoid. Isiklik hügieen.

Tervislik toiduvalik. Lihtsamate toitumise valmistamine. Laua katmine, kaunistamine ja koristamine. Viisakas käitumine. Säästlik tarbimine.

Õppesisu ja õpitulemuste jaotumine klassiti

KAVANDAMINE

Õppesisu

I klass

Ümbritsevate esemete vaatlemine, nende disain minevikus ja tänapäeval.

Rahvuslikud mustrid ja motiivid. Idee esitlemine.

II klass

Ümbritsevate esemete vaatlemine, nende disain minevikus ja tänapäeval.

Rahvuslikud mustrid ja motiivid. Ideede otsimine ja valimine, abimaterjali ning info kasutamine.

Lihtsate esemete ja keskkonna kavandamine.

III klass

Kavandamine. Kavandamine. Ümbritsevate esemete vaatlemine, nende disain minevikus ja tänapäeval. Rahvuslikud, religioossed mustrid ja motiivid. Ideede otsimine ja valimine, abimaterjali ning info kasutamine. Ideede visandamine paberil. Idee esitlemine. Lihtsate esemete ja keskkonna kavandamine.

Õpitulemused

Kirjeldab, esitleb ning hindab oma ideid

Kavandab lihtsamaid esemeid/tooteid

Märkab esemetel rahvuslikke elemente

Võrdleb materjalide üldisi omadusi;

MATERJALID

Õppesisu

Looduslikud ning tehismaterjalid (paber, kartong, papp, tekstiil, nahk, plast, vahtmaterjal, puit, traat, plekk jne). Materjalide saamisluhu, omadused, otstarve ja kasutamine.

Katsetused erinevate materjalidega, nende omaduste võrdlemine. Ideede leidmine materjalide korduskasutuseks.

I klass

Paberi rebimine, lõikamine ja voltimine. Šabloonide kasutamine. Liimimine, paberitööde kaunistamine. Modelleerimine ja konstrueerimine paberist.

Materjali ettevalmistamine voolimiseks. Savi rullimine ja veeretamine pihkude vahel. Kumer- ja õõnesvormide voolimine. Savitükist väiksemate osade väljavajutamine.

Aplikatsioonitööd ja meisterdamine looduslikust materjalist. Pisiesemete kasutamine lihtsamate mänguasjade meisterdamiseks.

Eelharjutused punumiseks. Keerunööri punumine.

Tutvumine puutööriistadega. Eelharjutused puutöödeks.

Tutvumine metallitöödega. Traadi tükeldamine ja painutamine. Lihtsate esemete valmistamine.

Nõela niiditamine. Niidi kinnitamine riidesse õmblemise ja tikkimise alustamisel ja lõpetamisel. Niidi lõikamine ja jätkamine. Pistete õmblemine : eelpiste. Töö käeshoidmine õmblemisel. Riide lõikamine : riideserva tasandamine, kujundite väljalõikamine. Nööbi õmblemine.

Heegelnõela hoidmine töötamisel. Alg- ja ahelsilmus. Keti heegeldamine, töö lõpetamine. Tuti ja tupsu valmistamine.

II klass

Mõõtmine ja märkimine. Värvimise erivõtted. Modelleerimine ja konstrueerimine kartongist, nende kastamine koos teiste materjalidega.

Kumer- ja õõnesvormide voolimine. Väiksemate osade väljavajutamine. Lihtsa reljeefse ornamendi voolimine.

Meisterdamine looduslikust materjalist. Pisiesemete kasutamine mänguasjade valmistamiseks. Detailide erinevad ühendamise viisid (tutvumine).

Punatud esemete valmistamine. Tööde viimistlemine. Punatud paelad, nöörid – palmik-kolmeharuline.

Liimimine, naelutamine (eelharjutused). Tööde viimistlemine. Lihtsate esemete kavandamine ja valmistamine

Traadi tükeldamine, painutamine. Õhukese pleki voolimine. Tööde viimistlemine. Lihtsate dekoratiivesemete ja ehete kavandamine, valmistamine.

Pistete õmblemine: tikk ja ülelöömispiste. Töö käes hoidmine, lõikamine. Lõike paigutamine riidele, lõikamine. Lihtsa kujundi kokkuõmblemine. Nööbi õmblemine.

Heegelnõela hoidmine, kasutamine. Kinnissilmus. Töö lõpetamine. Tuttidest ja tupsudest mänguasja valmistamine.

III klass

Looduslikud ning tehismaterjalid (paber, kartong, papp, tekstiil, nahk, plast, vahtmaterjal, puit, traat, plekk jne). Materjalide saamislugu, omadused, otstarve ja kasutamine. Katsetused erinevate materjalidega, nende omaduste võrdlemine. Ideede leidmine materjalide korduskasutuseks.

Õpitulemused

Eristab erinevaid looduslikke ning tehismaterjale (paber, tekstiil, nahk, plast, vahtplast, puit, traat, plekk jne)

Võrdleb materjalide üldisi omadusi

Oskab materjale ühendada ja kasutada

TÖÖTAMINE

Õppesisu

I klass

Töötamine suulise juhendamise järgi. Töökoha korras hoidmine, selle mõju töö tulemusele ja ohutusele.

Rühmatöös ülesannete täitmine, ühiselt ideede genereerimine, üksteise arvamuste arvestamine ja kaaslaste abistamine.

II klass

Tutvumine kirjaliku tööjuhendiga, sellest arusaamine.

Töökoha korras hoidmine, selle mõju töö tulemusele ja ohutusele.

Rühmatöös ülesannete täitmine, ühiselt ideede genereerimine, üksteise arvamuste arvestamine ja kaaslaste abistamine.

III klass

Töötamine suulise juhendamise järgi. Tutvumine kirjaliku tööjuhendiga, sellest arusaamine.

Oma idee teostamine, toetudes õpitud oskustele ja iseseisvatele katsetustele. Töökoha korras hoidmine, selle mõju töö tulemusele ja ohutusele. Rühmatöös ülesannete täitmine, ühiselt ideede genereerimine, üksteise arvamuste arvestamine ja kaaslaste abistamine. Töö tulemuse uudsuse, kasutamise ja esteetilisuse hindamine.

Õpitulemused

Töötab õpetaja suulise juhendamise järgi ning kasutab abivahendina lihtsat tööjuhendit

Julgeb oma idee teostamiseks ise võimalusi valida ja mõelda

Toob näiteid õpetusega seotud igapäevaelust

Arvestab ühiselt töötades kaaslast

Arutleb ohutuse vajalikkuse ja töökoha korrashoiu üle

Tutvustab ja hindab oma tööd

TÖÖVIISID

Õpitulemused ja õppesisu klassiti

I klass

Materjalide lihtsamad töötlemise viisid (mõõtmine, märkimine, rebimine, voltimine, lõikamine, vestmine, saagimine, heegeldamine, detailide ühendamine, õmblemine, liimimine, naelutamine, punumine, kaunistamine, värvimine, viimistlemine).

Sagedasemad töövahendid (käärid, nõel, heegelnõel, jne), nende õige, otstarbekas ja ohutu kasutamine, töövahendite hooldamine. Töötlemisvõtte valik sõltuvalt ideest ja materjalist. Jõukohaste esemete valmistamine.

II klass

Materjalide lihtsamad töötlemise viisid (möötmise, märkimine, rebimine, voltimine, lõikamine, heegeldamine, detailide ühendamine, õmblemine, liimimine, naelutamine, punumine, kaunistamine, värvimine, viimistlemine).

Sagedasemad töövahendid (käärid, nuga, nõel, heegelnõel, näpitsad jne), nende õige, otstarbekas ja ohutu kasutamine, töövahendite hooldamine. Töötlemisvõtte valik sõltuvalt ideest ja materjalist. Jõukohaste esemete valmistamine.

III klass

Materjalide lihtsamad töötlemise viisid (möötmise, märkimine, rebimine, voltimine, lõikamine, vestmine, saagimine, heegeldamine, detailide ühendamine, õmblemine, liimimine, naelutamine, punumine, kaunistamine, värvimine, viimistlemine). Sagedasemad töövahendid (käärid, nuga, nõel, heegelnõel, naaskel, vasar, saag, kruvikeeraja, lõiketangid, näpitsad jne), nende õige, otstarbekas ja ohutu kasutamine, töövahendite hooldamine. Töötlemisvõtte valik sõltuvalt ideest ja materjalist. Jõukohaste esemete valmistamine.

Õpitulemused

Kasutab materjale säästlikult

Valib erinevaid töötlemisviise ja -vahendeid

Käsitseb kasutatavamaid töövahendeid õigesti ning ohutult

Kasutab paberit ning kartongi tasapinnalisi ja ruumilisi esemeid valmistades

Modelleerib ja meisterdab erinevatest materjalidest esemeid

Valmistab tekstiilmaterjalist väiksemaid esemeid

Valmistab puidust traditsioonilise loomamänguasja.

KODUNDUS

Õpitulemused ja õppesisu klassiti

I klass

Arutelu hubase kodu kui perele olulise väärtuse üle. Ruumide korrastamine ja kaunistamine. Riiete ning jalatsite korrashoid. Isiklik hügieen.

Käitumisnormid.

Tervislik toiduvalik. Viisakas käitumine. Säästlik tarbimine. Jäätmete sortimine.

Laua katmine ja koristamine. Lihtsate võileibade valmistamine, joogi pakkumine.

II klass

Arutelu hubase kodu kui perele olulise väärtuse üle. Ruumide korrastamine ja kaunistamine tähtpäevade puhul. Riiete ning jalatsite hooldamine. Isiklik hügieen.

Tervislik toiduvalik. Laua katmine, kaunistamine ja koristamine.

Võileibade valmistamine, joogi pakkumine. Käitumisnormid. Viisakas käitumine. Säästlik tarbimine. Jäätmete sortimine.

III klass

Arutelu hubase kodu kui perele olulise väärtuse üle. Ruumide korrastamine ja kaunistamine. Riiete ning jalatsite korrashoid. Isiklik hügieen.

Tervislik toiduvalik. Lihtsamate toitude valmistamine. Laua katmine, kaunistamine ja koristamine.

Viisakas käitumine. Säästlik tarbimine. Jäätmete sortimine.

Õpitulemused

Hoiab korda oma tegevustes ja ümbruses ning peab vajalikuks sortida jäätmeid

Tegutseb säästliku tarbijana

Selgitab isikliku hügieeni vajalikkust ning hoolitseb oma välimuse ja rõivaste eest

Järgib viisakusreegleid

Lõiming teiste ainetega

Emakeel – õpilane teab ainealast terminoloogiat, saab aru tööjuhiseist ning töötab suulise ja kirjaliku (tööjuhendi) juhendamise abil, oskab oma tegevusi kirjeldada. *Matemaatika, loodusõpetus* – õpilane kasutab mõõtmisvahendeid, loendab ja võrdleb detaile ja esemeid, koostab ja kasutab töös jooniseid, määratleb ja võrdleb materjalide kulu ning mahtu.

Kunstiõpetus – õpilane kasutab töötades värviõpetuse, disaini, kujutamise- ja vormiõpetuse põhimõtteid, erinevaid tehnikaid, materjale, tehnoloogiaid.

Loodusõpetus – õpilane tunneb ja kasutab õigesti ning säästlikult erinevaid materjale, teab olmeprügi käitlemise põhimõtteid.

Inimeseõpetus – õpilane planeerib ja kavandab oma tööd ja aega, kohaldab õpitut praktilise tegevusega, tunneb tervisliku toitumise põhitõdesid, oskab arvestada töötamisel vajalikke ohutusnõudeid, lähtub täiskasvanute ja kaaslastega suheldes üldtunnustatud käitumisharjumistest.

Kehaline kasvatus – õpilane kasutab töötamisel õigeid võtteid, hindab kehalist aktiivsust.

Tegevused:

Projektipäev

Õppekäigud parkides (loodusliku materjali kogunemine ja sellest meisterdamine looduses ja klassiruumides).

Kasutatav õppekirjandus:

„Käsitöötuba“; „Meistrimehed oleme I osa“, „Sügised meisterdused“, „Talvised meisterdused“, „Kevadised meisterdused“, „Sügis: meisterdamist väikelastele“, „Talv: meisterdamist väikelastele“

Kivirähk, T. Käsitöötuba- kunst- ja tööõpetus. 2. osa. Tallinn: Koolibri, 2009.

Lind, E., Rihvik, E. Tööõpetus 1. - 4. klassile. Meisterdamine. Tallinn: Koolibri, 1998.

Lind, E. Tööõpetus 1. - 4. klassile. Oskad olla ja korda hoida. Tallinn: Koolibri, 1998.

Erinevad interaktiivsed õpikeskkonnad ja materjalid.

KÄSITÖÖ JA KODUNDUS

4. klass

Käsitöö on õpetus loomingulistel alustel, mille käigus tõstatatakse ülesandeid ja probleeme raskusastmete järjekorras. Teatud vilumuse omandades toimub oma ideede teostamine läbi iseseisva kavandamise.

Käsitöö ainetundidega arendatakse õpilase võimet ennast tagasisidestada - see toimub läbi käelise tegevuse ja mõtlemise dialoogi. Muuhulgas taotletakse: õpilase ruumilise mõtlemise ja materjalitunnetuse arengut, teatud manuaalsete oskuste kogumi põhimõttelist omandamist.

Lähtudes kooli omapärasest käsitletakse kaks korda aastas ühiskonnas väga olulist väärtust, milleks on üheskoos teineteise aitamine – osalemist kooli heategevuslikel laatadel. Läbi heategevuse väärtustatakse iga indiviidi panust suurde mustrisse ja luuakse sedasi arusaamad ligimese aitamisega ning toetamisega kaasnevatest väärtushinnangutest.

Lisaks toimub koolis iga-aastane ülekooliline omaloomingu konkurss, millest võtavad osa kõigi kolme kooliastme õpilased. Aluseks on iga osaleja originaalloomingu kas siis individuaalselt või grupitööna.

4. klassis on kavas käsitöötundides poiste ja tüdrukute klasside vahetus, kus poisid lähevad kokandustundi ja tüdrukud puutöötundi. Tüdrukute teemaks on valmistada traditsioonilise köögis vajamineva tarbeeseme - lõikelaud/kuumaalus vastupidavast ja kvaliteetsest puidust. Valmistatud köögitarvikuga on tüdrukutel võimalik käsitöötunnis praktiseerida omavalmistatud tarbeeseme funktsionaalsust. Poisid teevad lihtsamaid külmoite. Hakkimine. Võileibade valmistamine. Toidud kuumutamata kohupiimast. Keetmata magustoidud. Joogid. Salatid.

Töö kavandmine ja rahvakunst

Õpitulemused

Õpilane:

- kavandab omandatud töövõtete baasil jõukohaseid käsitööesemeid;
- leiab käsitööeseme kavandamiseks ideid eesti rahvakunstist;
- leiab võimalusi taaskasutada tekstiilmaterjale;
- märkab rahvuslikke kujunduselemente tänapäevastel esemetel;
- kirjeldab muuseumis olevaid rahvuslikke esemeid.

Õppesisu

Idee ja kavandi tähtsus eseme valmistamisel.

Ideede leidmine ja edasiarendamine kavandiks. Kavandamise erinevad võimalused;

Tekstiilide ja käsitöömaterjalide valiku sobivus ning põhimõtted

Materjalid

Õpitulemused

Õpilane:

- kirjeldab looduslike kiudainete saamist, põhiomadusi, kasutamist ja hooldamist;
- seostab käsitöölõnga jämedust töövahendiga;
- töötab iseseisvalt lihtsama tööjuhendi järgi;

Õppesisu

Tekstiilikiudained. Looduslikud kiud, nende saamine ja omadused.

Kanga kudumise põhimõte. Kanga liigid: telgedel kootud, silmuskoelised, mittekoetud kangad.

Tikkimine ja heegeldamine.

Õpitulemused

Õpilane:

- kasutab tekstiileset kaunistades ühe ja kaherealisi pisteid;
- järgib töötamisel ohutusnõudeid, hoiab korras töökoha;
- hindab oma töö korrektsust ja esteetilisust;
- töötab iseseisvalt lihtsama tööjuhendi järgi;
- heegeldab põhisilmuseid ning tunneb mustrite ülesmärkimise viise ja tingmärke;
- heegeldab lihtsa skeemi järgi.

Õppesisu

Tikkimine

Töövahendid ja sobivad materjalid.

Tarbe ja kaunistuspisted. Üherealised ja kaherealised pisted.

Tikandi viimistlemine ja hooldamine.

Heegeldamine

Töövahendid ja sobivad materjalid.

Põhisilmuste heegeldamine. Edasi-tagasi heegeldamine.

Toit, toitumine ja tarbijakasvatus

Õpitulemused

Õpilane:

- teab erinevaid toiduainerühmi ning tunneb neisse kuuluvaid toiduaineid ja nende omadusi;
- võrdleb pakendiinfo järgi erinevate toiduainete toiteväärtust;
- teab, mis toiduained riknevad kergesti, ning säilitab toiduaineid sobival viisil;
- hindab oma toitumisharjumuste vastavust toitumisõpetuse põhitõdedele ning teeb
- ettepanekuid tervislikumaks toiduvalikuks;
- teab väljendite „kõlblik kuni...“ ja „parim enne ...“ tähendust;
- tunneb jäätmete hoolimatust käitlemisest tulenevaid ohte keskkonnale ning teab enda
- võimalusi, kuidas aidata kaasa jäätmete keskkonnasäästlikule käitlemisele;
- käitub keskkonnahoidliku tarbijana;
- oskab valida erinevaid kaupu ja oma valikut põhjendada;
- analüüsib oma taskuraha kasutamist.

Õppesisu

Toiduained ja toitained. Tervisliku toitumise põhitõed. Toidupüramiid.

Toiduainerühmade üldiseloostus.

Piim ja piimasaadused, aedvili.

Toiduainete säilitamise põhitõed.

Tulud ja kulud pere eelarves, taskuraha. Arutelu raha kasutamise ja säästmise üle.

Tarbijainfo (pakendiinfo). Teadlik ja säästlik tarbimine.

Energia ja vee säästlik tarbimine. Jäätmete sortimine.

Toidu valmistamine, töö organiseerimine ja hügieen.

Õpitulemused

Õpilane:

- valib töövahendid ja seadmed töö eesmärgi järgi ning kasutab neid ohutusnõudeid

- arvestades;
- valmistab lihtsamaid tervislikke toite, kasutades levinumaid toiduaineid ning külmtöötlemistehnikaid.

Õppesisu

Retsept. Töövahendid köögis. Ohutushoid.

Toiduainete eeltöötlemine, külmtöötlemine. Võileivad. Kuumtöötlemata magustoidud.

Külmad joogid. Toorsalatid. Külmad kastmed.

Lauakombed ja etikett

Õpitulemused

Õpilane:

- katab toidukorra järgi laua, valides ning paigutades sobiva lauapesu, -nõud ja -kaunistused;
- peab kinni üldtuntud lauakommetest ning hindab laua ja toitude kujundust.

Õppesisu

Lauakombed ning lauakatmise tavad ja erinevad loomingulised võimalused.

Lauapesu, -nõud ja -kaunistused.

Sobivate nõude valimine toidu serveerimiseks.

Kodu korrashoid

Õpitulemused

Õpilane:

- teeb korrastustöid, kasutades sobivaid töövahendeid;
- näeb kodutööde jaotamises pereliikmete heade suhete eeldust.

Õppesisu

Puhastus- ja korrastustööd.

Kodutööde planeerimine ja jaotamine. Töövahendid.

Kodundus vahetusrühmale

Toit ja toiduvalmistamine

Õpitulemused

Õpilane:

- teab erinevaid toiduainerühmi ning tunneb neisse kuuluvaid toiduaineid ja nende omadusi;
- võrdleb pakendiinfo järgi erinevate toiduainete toiteväärtust;
- teab, mis toiduained riknevad kergesti, ning säilitab toiduaineid sobival viisil;
- hindab oma toitumisharjumuste vastavust toitumisõpetuse põhitõdedele ning teeb
- ettepanekuid tervislikumaks toiduvalikuks;
- teadvustab hügieenireeglite järgimise vajadust köögis töötamisel;
- oskab valmistada eri liiki võileibu, hakkida salatikatteid, valida sobivaid maitseaineid
- oskab katta lauda vastavalt menüüle;
- oskab koristada lauda ja pesta nõusid;
- korrastada ruume ja kasutada sobivaid töövahendeid.

Õppesisu

Toiduained ja toitained. Tervisliku toitumise põhitõed. Toidupüramiid.

Toiduainerühmade üldisloomustus.

Piim ja piimasaadused, aedvili.

Toiduainete säilitamise põhitõed

Toiduvalmistamine. Hakkimine. Võileibade valmistamine. Toidud kuumutamata kohupiimast.

Keetmata magustoidud. Joogid. Salatikatete valmistamine. Lihtsad küpsetised.

Etikett. Lauakatmise põhinõuded. Käitumine lauas.

Hügieen. Isikliku hügieeni nõuded, esteetilisus toiduvalmistamisel ja serveerimisel.

Projektõpe

Õpitulemused

Õpilane:

- leiab iseseisvalt ja/või koostöös teistega ülesannetele ning probleemidele lahendeid;
- kujundab, esitleb ja põhjendab oma arvamust;
- väärtustab töö tegemist ning analüüsib töö kulgu.

Õppesisu

Õpitulemused

Õpilane

- valmistab või leiab üksi koos või koostöös teistega ülesannetele ning probleemidele lahendusi;
- suhtub kaaslastesse heatahtlikult ja arvestab teiste arvamustega;
- teadvustab end rühmatöö, projektitöö ja teiste ühistöö tegevuste osalisena;
- osaleb aktiivselt erinevates koostöö- ja suhtlusvormides;
- väärtustab disainiprotsessi ning analüüsib täidetud ülesandeid ja saadud tagasisidet;
- kujundab, esitleb ja põhjendab oma arvamust.

Õppesisu

Igal õppeaastal on ainekavas üks õppeosa, mille puhul saavad õpilased vabalt valida õpperühma ja projekti. Projektid võivad olla nii tehnoloogiaõpetuse, käsitöö kui ka kodunduse valdkonnast. Projektitöid võib lõimida omavahel, teiste õppeainete ja klassidevaheliste projektidega ning ülekooliliste ja pikemaajaliste koolidevaheliste ettevõtmistega.

TEHNOLOOGIAÕPETUS

IV klass

Põhiliseks materjaliks on saetud puit ja liimitud vineer. Peamised ülesanded ja tehtavad tööd lähtuvad antud materjalist, näiteks: paat (viikingilaev), vene; erinevad relvad, milleks on mõõk, vibu; näpurula rada ja intarsiatehnikas kaetud näpurula valmistamine jne. Oluliseks osaks on kavandamise oskus ja esemele lõppviimistluse tegemise oskus. Hakatakse osalema koolisisestest konkurssides – omaloomingukonkurss.

Lisaks omandatud eskiisijoonistamise oskusele hakatakse proovima ka lihtsama joonise tegemist.

Lähtudes kooli omapärasest käsitletakse kaks korda aastas ühiskonnas väga olulist väärtust, milleks on üheskoos teineteise aitamine – osalemist kooli heategevuslikel laadadel. Läbi heategevuse väärtustatakse iga indiviidi panust suurde muustrisse ja luuakse sedasi arusaamad ligimese aitamisega ning toetamisega kaasnevatest väärtushinnangutest.

Lisaks toimub koolis iga-aastane ülekoolliline omaloomingu konkurss, millest võtavad osa kõigi kolme kooliastme õpilased. Aluseks on iga osaleja originaallooming kas siis individuaalselt või grupitööna.

IV klassis on kavas käsitöötundides poiste ja tüdrukute klasside vahetus, kus poisid lähevad kokandustundi ja tüdrukud puutöötundi. Tüdrukute teemaks on valmistada traditsioonilise köögis vajamineva tarbeeseme - lõikelaud/kuumaalus vastupidavast ja kvaliteetsest puidust. Valmistatud köögitarvikuga on tüdrukutel võimalik käsitöötunnis praktiseerida omavalistatud tarbeeseme funktsionaalsust. Poisid teevad lihtsamaid külmoite. Hakkimine. Võileibade valmistamine. Toidud kuumutamata kohupiimast. Keetmata magustoidud. Joogid. Salatikatete valmistamine.

Puutöö

Õpitulemused

Õpilane:

- väärtustab tehnoloogia eetilistust ning tarbib ressursse keskkonda säästvalt ja jätkusuutlikult;
- valib toote valmistamiseks sobivaid materjale, töövahendeid ning töötlemisviise;
- valmistab omanäolise toote, kasutades erinevaid töötlemisvõimalusi;
- esitleb ja analüüsib tehtud tööd;
- teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid.
- tunneb erinevaid puidu liike ja puidust saadavaid materjale, oskab neid optimaalse jõukuluga töödelda;
- oskab ohutult käsitseda loetud hulgal tööriistu: vestmisnuga, peitel, viil, höövel, käsisaag, vineerisaag, erinevad liivapaberid;
- kavandab iseseisvalt etteantud piirides lihtsa tööeseme;
- suudab valmistada tööesemest arusaadava eskiisi;
- omab enesekindlust ideede praktiliseks teostamiseks;
- mõistab töökultuuri vajalikkust ja järgib ainetunnis selle põhimõtteid.

Õppesisu

Mõeldakse välja ja disainitakse erinevaid mängu-, relvi-, lõimitakse traditsioonilisi puidukattete tehnikaid (intarsia) kaasaegsete mänguasjadega (näpurula) jne.

Ohutustehniline instrueerimine, juhised õppetöökojas töötamiseks.

Tehnoloogia analüüsimine: positiivsed ja negatiivsed mõjud.

Eetilised tõekspidamised tehnoloogia rakendamisel.

Puutöö vahetusrühmale

Õpitulemused

Õpilane

- kavandab iseseisvalt etteantud piirides lihtsa tööeseme;
- suudab valmistada esemest arusaadava eskiisi;
- omab enesekindlust ideede praktiliseks teostamiseks;
- mõistab töökultuuri vajalikkust ja järgib ainetunnis selle põhimõtteid.

Õppesisu

Traditsioonilise tarbeeseme valmistamine: lõikelaud, kuumaalus.

Projektitööd

Õpitulemused

Õpilane:

- leiab iseseisvalt ja/või koostöös teistega ülesannetele ning probleemidele lahendeid;
- kujundab, esitleb ja põhjendab oma arvamust;
- väärtustab töö tegemist ning analüüsib töö kulgu.

Õppesisu

Märgviltimine. Tutvumine märgviltimise - vanima kanga valmistamise viisiga. Kavandab ja valmistab viltimistehnikas eseme.

Õpikeskkond

Tehnoloogiaõpetuse õpperuumid ja õppetarbed vastavad tervisekaitse, tööohutuse ja ergonoomia nõuetele. Õpperuumid on sisustatud seadmetega vastavalt kooli poolt valitud praktilistele töödele, sealhulgas on õpperuumides töötav ventilatsioonisüsteem. Iga õpilasele on tagatud töökoht ja praktiliseks õppetööks vastavad individuaalsed töövahendid ning praktiliseks tööks vajalik materjal. Kooli pidaja tagab sisseseade ja tööriistade hoolduse ning muretseb õppetööks vajalikud vahendid.

Õppetegevused ja metoodilised soovitused

Õppetegevus on peamiselt üles ehitatud toote vms arendustsüklile, läbitakse etapid alates info otsimisest, toote disainimisest, toote teostusest ning selle tutvustamisest teistele õpilastele. Rõhuasetus on loovusel (disainimine, toote täiendamine jms), rahvusliku töötraditsioonide säilitamisel (rahvuslik toode, rahvakunstist pärit motiivide kasutamine toote kaunistamisel jne) ja kaasaegsel tehnoloogial. Oluline on projektipõhiste (sh õppeainete ja eluvaldkondade vahelised, ühistöö ettevõtlusega ning poisid-tüdrukud koostööna) õppetöövormide läbiviimine.

KÄSITÖÖ JA KODUNDUS

5. klass

Käsitöö on õpetus loomingulistel alustel, mille käigus tõstatatakse ülesandeid ja probleeme raskusastmete järjekorras. Teatud vilumuse omandades toimub oma ideede teostamine läbi iseseisva kavandamise.

Käsitöö ainetundidega arendatakse õpilase võimet ennast tagasisidestada - see toimub läbi käelise tegevuse ja mõtlemise dialoogi. Muuhulgas taotletakse: õpilase ruumilise mõtlemise ja materjalitunnetuse arengut, teatud manuaalsete oskuste kogumi põhimõttelist omandamist.

Lähtudes kooli omapärast käsitletakse kaks korda aastas ühiskonnas väga olulist väärtust, milleks on üheskoos teineteise aitamine – osalemist kooli heategevuslikel laatadel. Läbi heategevuse väärtustatakse iga indiviidi panust suurde mustrisse ja luuakse sedasi arusaamad ligimese aitamisega ning toetamisega kaasnevatest väärtushinnangutest.

Lisaks toimub koolis iga-aastane ülekoolliline omaloomingu konkurss, millest võtavad osa kõigi kolme kooliastme õpilased. Aluseks on iga osaleja originaallooming kas siis individuaalselt või gruppitööna.

5. klassis on kavas käsitöötundides poiste ja tüdrukute klasside vahetus, kus poisid lähevad kokandustundi ja tüdrukud puutöötundi. Tüdrukute teemaks on valmistada traditsioonilised köögis vajaminevaid tarbeesemeid – võinuga, praekahvel vastupidavast ja kvaliteetsest puidust. Valmistatud köögitarvikutega on tüdrukutel võimalik käsitöötunnis praktiseerida omavalistatud tarbeesemete funktsionaalsust. Poisid teevad keerulisemaid kültoite. Võileibade valmistamine. Toidud kuumutamata kohupiimast. Keetmata magustoidud. Joogid. Salatikatete valmistamine. Retseptitoidud.

Kavandamine

Õpitulemused

Õpilane:

- kavandab omandatud töövõtete baasil jõukohaseid käsitööesemeid;
- leiab käsitööeseme kavandamiseks ideid eesti rahvakunstist;
- leiab võimalusi taaskasutada tekstiilmaterjale;
- märkab rahvuslikke kujunduselemente tänapäevastel esemetel;
- kirjeldab muuseumis olevaid rahvuslikke esemeid.

Õppesisu

Idee leidmine ja edasiarendamine kavandiks. Kavandi rakendamine kootud eseme valmistamise kaudu.

Töötamine suulise juhendamise järgi ja lihtsama tööjuhendi järgi.

Kudumine ja õmblemine

Õpitulemused

Õpilane:

- koob põhisilmuseid ja tunneb mustrite ülesmärkimise viise ja tingmärke;
- kavandab omandatud töövõtete baasil jõukohaseid kudumeid;
- seostab käsitöölõnga jämedust ja töövahendi sobivust;
- hindab eseme valmistamiseks kuluvat aega;
- töötab iseseisvalt lihtsama tööjuhendi järgi;
- seab õmblusmasina töökorda, traageldab ning õmbleb lihtõmblust ja palistust;
- lõikab välja ja õmbleb valmis lihtsama eseme;
- mõistab täpsuse vajalikkust õmblemisel ning järgib seda oma töös.

Õppesisu

Töövahendid ja sobivad materjalid.

Kudumisskeemid, nende lugemine.

Silmuste loomine, parempidine silmus, pahempidine silmus. Edasi-tagasi kudumine, ripskude, parempidine kude. Ääresilmused, kudumi lõpetamine

Viimistlemine ja hooldamine.

Looduslikud tekstiilkiud: linane, puuvill.

Õmblusmasin: masina osad, niiditamine. Ohutus õmblemisel. Õmblemise alustamine, lõpetamine, lihtõmblus.

Toit ja toitumine

Õpitulemused

Õpilane:

- teab erinevaid toiduainerühmi ning tunneb neisse kuuluvaid toiduaineid ja nende omadusi;
- võrdleb pakendiinfo järgi erinevate toiduainete toiteväärtust;
- teab, mis toiduained riknevad kergesti, ning säilitab toiduaineid sobival viisil;
- hindab oma toitumisharjumuste vastavust toitumisõpetuse põhitõdedele ning teeb
- ettepanekuid tervislikumaks toiduvalikuks.

Õppesisu

Toiduained ja toitained. Tervisliku toitumise põhitõed. Toidupüramiid.

Toiduainerühmade üldiseloostus. Teravili ja teraviljasaadused. Kala ja kalasaadused. Munad.

Toiduainete säilitamine.

Töö organiseerimine ja hügieen

Õpitulemused

Õpilane:

- teadvustab hügieenireeglite järgimise vajadust köögis töötades;
- koostab koos kaaslastega tööplaani, lepib kokku tööjaotuse, täidab ülesande, hindab rühma
- töötulemust ja igapäevase rolli tulemuse saavutamisel;
- suhtub kaaslastesse heatahtlikult ning arvestab teiste arvamustega.

Õppesisu

Isikliku hügieeni nõuded köögis töötades. Toidu ohutus.

Nõude pesemine käsitsi ja masinaga, köögi korrashoid. Tööde järjekord toitu valmistades.

Tööjaotus rühmas, ühistöö kavandamine, hooliv ja arvestav käitumine.

Ühise töö analüüsimine ja hindamine.

Toidu valmistamine

Õpitulemused

Õpilane:

- valib töövahendid ja seadmed töö eesmärgi järgi ning kasutab neid ohutusnõudeid
- arvestades;
- valmistab lihtsamaid tervislikke toite, kasutades levinumaid toiduaineid ning kül- ja
- kuumtöötlemistehnikaid.

Õppesisu

Retsept. Mõõtühikud. Töövahendid köögis. Ohutushoid.
Toiduainete eeltöötlemine, külm- ja kuumtöötlemine. Kuumtöötlemata magustoidud.
Külmad ja kuumad joogid. Munade keetmine. Toorsalatid. Külmad kastmed.

Lauakombed

Õpitulemused

Õpilane:

- katab toidukorra järgi laua, valides ning paigutades sobiva lauapesu, -nõud ja -kaunistused;
- peab kinni üldtuntud lauakommetest ning hindab laua ja toitude kujundust.

Õppesisu

Lauakombed ning lauakatmise tavad ja erinevad loomingulised võimalused.
Lauapesu, -nõud ja -kaunistused. Sobivate nõude valimine toidu serveerimiseks.

Kodu korrashoid

Õpitulemused

Õpilane:

- teeb korrastustöid, kasutades sobivaid töövahendeid;
- kuivatab ja triigib hooldusmärkide järgi;
- näeb kodutööde jaotamises pereliikmete heade suhete eeldust.

Õppesisu

Puhastus- ja korrastustööd. Kodutööde planeerimine ja jaotamine. Töövahendid.
Hooldusmärgid. Triikimine.

Tarbijakasvatus

Õpitulemused

Õpilane:

- teab väljendite „kõlblik kuni...“ ja „parim enne ...“ tähendust;
- tunneb jäätmete hoolimatust käitlemisest tulenevaid ohte keskkonnale ning teab enda võimalusi, kuidas aidata kaasa jäätmete keskkonnasäästlikule käitlemisele;
- käitub keskkonnahoidliku tarbijana;
- oskab valida erinevaid kaupu ja oma valikut põhjendada;
- analüüsib oma taskuraha kasutamist.

Õppesisu

Tulud ja kulud pere eelarves, taskuraha. Arutelu raha kasutamise ja säästmise üle.
Tarbijainfo (pakendiinfo). Teadlik ja säästlik tarbimine. Energia ja vee säästlik tarbimine.
Jäätmete sortimine.

Kodundus vahetusrühmale

Õpitulemused

Õpilane:

- teab ja väärtustab tervisliku toitumise põhialuseid;
- tunneb põhilisi toiduaineid ja nende omadusi ning valmistab lihtsamaid toite;
- teadvustab hügieenireeglite järgimise vajadust köögis töötades;
- teeb põhilisi korrastustöid, kasutades selleks sobivaid töövahendeid;
- katab lauda ning peab kinni üldtuntud lauakommetest;
- teab jäätmete käsitlemise ja keskkonnahoiu põhilisi nõudeid.

Õppesisu

Toiduained ja toitained. Tervisliku toitumise põhitõed. Toiduainete säilitamine.

Hügieeninõuded köögis töötades. Jäätmete sortimine.

Retsepti kasutamine, mõõtühikud. Toiduainete eeltöötlemine.

Võileibade ja salatite valmistamine.

Projektõpe

Õpitulemused

Õpilane

- valmistab või leiab üksi koos või koostöös teistega ülesannetele ning probleemidele lahendusi;
- suhtub kaaslastesse heatahtlikult ja arvestab teiste arvamustega;
- teadvustab end rühmatöö, projektitöö ja teiste ühistöö tegevuste osalisena;
- osaleb aktiivselt erinevates koostöö- ja suhtlusvormides;
- väärtustab disainiprotsessi ning analüüsib täidetud ülesandeid ja saadud tagasisidet;
- kujundab, esitleb ja põhjendab oma arvamust.

Õppesisu

Igal õppeaastal on ainekavas üks õppeosa, mille puhul saavad õpilased vabalt valida õpperühma ja projekti. Projektid võivad olla nii tehnoloogiaõpetuse, käsitöö kui ka kodunduse valdkonnast. Projektitöid võib lõimida omavahel, teiste õppeainete ja klassidevaheliste projektidega ning ülekooliliste ja pikemaajaliste koolidevaheliste ettevõtmistega.

TEHNOLOOGIAÕPETUS

V klass

Põhiliseks materjaliks on täispuit, saetud puit ja liimitud vineer. Hakatakse välja mõtlema loovdisainitud esemeid. Peamised ülesanded ja tehtavad tööd lähtuvad antud materjalist, näiteks: vineerist puzzle, erinevad lauamängud; ise disainitud nuga, lusikas-nuga, köögiriistad (võinuga, pannilabidas, kuumaalus); täispuidust joogitops või söögikauss; täispuidust peiteldatud siiditrüki tempel; paat (viikingilaev), vene; intarsiatehnikas abstraktse kujundiga plaadi valmistamine; vineerist koosteülesande tegemine – mootorratas; jne. Jätkatakse osalemist koolisiseses konkurssides – omaloomingukonkurss ja võimalusel koolidevahelistel konkurssides. Õpitakse erinevaid puidu ühendamisviise.

Lisaks eskiisjooniste tegemisele suurendatakse rõhku ka korralike tööjooniste tegemisele.

Lähtudes kooli omapärasest käsitletakse kaks korda aastas ühiskonnas väga olulist väärtust, milleks on üheskoos teineteise aitamine – osalemist kooli heategevuslikel laatadel. Läbi heategevuse väärtustatakse iga indiviidi panust suurde muustrisse ja luuakse sedasi arusaamad ligimese aitamisega ning toetamisega kaasnevatest väärtushinnangutest.

Lisaks toimub koolis iga-aastane ülekooliline „Omaloomingu konkurss“, millest võtavad osa kõigi kolme kooliastme õpilased. Aluseks on iga osaleja originaallooming kas siis individuaalselt või grupidööna.

V klassis on käsitöötundides kavas poiste ja tüdrukute klasside vahetus, kus poisid lähevad kokandustundi ja tüdrukud puutöötundi. Tüdrukute teemaks on valmistada traditsioonilised köögis vajaminevaid tarbeesemeid – võinuga, praekahvel, lõikelaud/kuumaalus vastupidavast ja kvaliteetsest puidust. Valmistatud köögitarvikutega on tüdrukutel võimalik käsitöötunnis praktiseerida omavalistatud tarbeesemete funktsionaalsust. Poisid teevad keerulisemaid külmtoite. Võileibade valmistamine. Toidud kuumutamata kohupiimast. Keetmata magustoidud. Joogid. Salatikatete valmistamine. Retseptitoidud.

Puutöö

Õpitulemused

Õpilane:

- väärtustab tehnoloogia eetilisust ning tarbib ressursse keskkonda säästvalt ja jätkusuutlikult;
- valib toote valmistamiseks sobivaid materjale, töövahendeid ning töötlemisviise;
- valmistab omanäolise toote, kasutades erinevaid töötlemisvõimalusi;
- esitleb ja analüüsib tehtud tööd;
- teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid;
- tunneb erinevaid puidu liike ja puidust saadavaid materjale, oskab neid optimaalse jõukuluga töödelda;
- oskab ohutult käsitseda loetud hulgal tööriistu: vestmisnuga, peitel, viil, hõövel, käsisaag, vineerisaag, erinevad liivapaberid, elektriline vineerisaag ning puurpink;
- kavandab iseseisvalt etteantud piirides keerulisema tööeseme;
- suudab valmistada tööesemest arusaadava eskiisi ja loetava joonise;
- omab enesekindlust ideede praktiliseks teostamiseks;
- mõistab töökultuuri vajalikkust ja järgib ainetunnis selle põhimõtteid.

Õppesisu

Mõeldakse välja ja disainitakse erinevaid mänge, ultramoodsaid söögiriistu, lõimitakse traditsioonilisi puidukattetehnikaid (intarsia) kaasaegsete mänguasjadega (näpurula) jne.

Ohutustehniline instrueerimine, juhised õppetöökogas töötamiseks.

Tehnoloogia analüüsimine: positiivsed ja negatiivsed mõjud. Eetilised tõekspidamised tehnoloogia rakendamisel.

Puutöö vahetusrühmale

Õpitulemused

- väärtustab tehnoloogia eetilisust ning tarbib ressursse keskkonda säästvalt ja jätkusuutlikult;
- valib toote valmistamiseks sobivaid materjale, töövahendeid ning töötlemisviise;
- valmistab omanäolise toote, kasutades erinevaid töötlemisvõimalusi;
- esitleb ja analüüsib tehtud tööd;
- teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid.

Õppesisu

Traditsioonilised köögis vajamineva tarbeesemete valmistamine: võinuga, praekahvel, lõikelaud/kuumaalus. Ohutusnõuete järgimine.

Projektitööd

Õpitulemused

Õpilane

- analüüsib projekti ja enda panust, teeb võimalikud järeldused;
- leiab võimalusi taaskasutada tekstiilmaterjale;
- töötab iseseisvalt lihtsama tööjuhendi järgi;
- järgib töötades ohutusnõudeid ning hoiab korras töökoha;
- hindab oma töö korrektsust;
- arvestab rühmaülesannete täitmisel kaasõpilaste arvamuste ja hinnangutega.

Õppesisu

Käpiknukkude valmistamine

Projekti mõte on õpilaste lemmikmuinasjutu tegelaste kujutamine käpiknukkudena kasutades selleks erinevaid materjale. Projekti lõputööna esitatakse lühike näidend, kus kasutatakse isevalmistatud käpiknukke.

KÄSITÖÖ JA KODUNDUS

VI klass

Käsitöö on õpetus loomingulistel alustel, mille käigus tõstatatakse ülesandeid ja probleeme raskusastmete järjekorras. Teatud vilumuse omandades toimub oma ideede teostamine läbi iseseisva kavandamise.

Käsitöö ainetundidega arendatakse õpilase võimet ennast tagasisidestada - see toimub läbi käelise tegevuse ja mõtlemise dialoogi. Muuhulgas taotletakse: õpilase ruumilise mõtlemise ja materjalitunnetuse arengut, teatud manuaalsete oskuste kogumi põhimõttelist omandamist.

Lähtudes kooli omapärasest käsitletakse kaks korda aastas ühiskonnas väga olulist väärtust, milleks on üheskoos teineteise aitamine – osalemist kooli heategevuslikel laatadel. Läbi heategevuse väärtustatakse iga indiviidi panust suurde mustrisse ja luuakse sedasi arusaamad ligimese aitamisega ning toetamisega kaasnevatest väärtushinnangutest.

Lisaks toimub koolis iga-aastane ülekoolliline omaloomingu konkurss, millest võtavad osa kõigi kolme kooliastme õpilased. Aluseks on iga osaleja originaallooming kas siis individuaalselt või grupitööna.

VI klassis on käsitöötundides kavas poiste ja tüdrukute klasside vahetus, kus poisid lähevad kokandustundi ja tüdrukud puutöötundi. Tüdrukute teemaks on traditsioonilise gobeläänvaiba kudumise raami valmistamine (vähendatud mõõtmetega) vastupidavast ja kvaliteetsest puidust ning metallist. Valmistatud gobeläänvaiba kudumise raamiga on tüdrukutel võimalik käsitöötunnis õppida selgeks traditsiooniline gobeläänvaiba kudumise tehnika.

Kavandamine

Õpitulemused

Õpilane:

- kavandab omandatud töövõtete baasil jõukohaseid käsitööesemeid;
- leiab käsitööeseme kavandamiseks ideid eesti rahvakunstist;
- leiab võimalusi taaskasutada tekstiilmaterjale;
- märkab rahvuslikke kujunduselemente tänapäevastel esemetel;
- kirjeldab muuseumis olevaid rahvuslikke esemeid.

Õppesisu

Idee leidmine ja edasiarendamine kavandiks. Kavandi rakendamine kootud eseme valmistamise kaudu.

Töötamine suulise juhendamise järgi ja lihtsama tööjuhendi järgi.

Tööliigid: õmblemine ja heegeldamine

Õpitulemused

Õpilane

- kirjeldab keemiliste kiudainete saamist, põhiomadusi, kasutamist ja hooldamist;
- seab õmblusmasina töökorda, traageldab ja õmbleb palistusi;
- oskab asetada lõiked riidele;
- lõikab välja ja õmbleb valmis lihtsama eseme;
- mõistab täpsuse vajalikkust õmblemisel ning järgib seda oma töös;
- hindab oma töö korrektsust ja esteetilisust;
- oskab õigeid heegeltöövõtteid;
- oskab heegeldada mustriskeemi järgi;
- eristab puuvillast materjali.

Õppesisu

Õmblusmasin: masina osad, niiditamine. Ohutus õmblemisel.

Õmblemise alustamine, lõpetamine, lihtõmblus, palistused- ühekordne ja kahekordne palistus.

Õmblustöö viimistlemine ja hooldamine.

Motiivide heegeldamine ja ühendamine vastavalt kavandatud tööle. Ringheegeldamine. Töö viimistlemine ja hooldamine.

Toit ja toitumine

Õpitulemused

Õpilane:

- teab erinevaid toiduainerühmi ning tunneb neisse kuuluvaid toiduaineid ja nende omadusi;
- võrdleb pakendiinfo järgi erinevate toiduainete toiteväärtust;
- käitub keskkonnahoidliku tarbijana;
- hindab oma toitumisharjumuste vastavust toitumisõpetuse põhitõdedele;
- oskab valida erinevaid kaupu ja oma valikut põhjendada.

Õppesisu

Toiduained ja toitained. Tervisliku toitumise põhitõed. Toidupüramiid.

Toiduainerühmade üldiseloostus: liha ja lihasaadused, kala- ja kalasaadused, toidurasvad.

Toiduainete säilitamine.

Toidu valmistamine, töö organiseerimine ja hügieen

Õpitulemused

Õpilane:

- kasutab mõõtenõusid ja kaalu ning oskab teisendada mahu- ja massiühikuid;
- valib töövahendid ja seadmed töö eesmärgi järgi ning kasutab neid ohutusnõudeid
- arvestades;
- valmistab tervislikke toite, kasutades leivumaid toiduaineid ning kül- ja kuumtöötlemis tehnikaid.
- teadvustab hügieenireeglite järgimise vajadust köögis töötades;
- koostab koos kaaslastega tööplaani, lepib kokku tööjaotuse, täidab ülesande, hindab rühma
- töötulemust ja igäihte rolli tulemuse saavutamisel;
- suhtub kaaslastesse heatahtlikult ning arvestab teiste arvamust.

Õppesisu

Toiduainete eeltöötlemine, kül- ja kuumtöötlemine.

Külmad ja kuumad joogid. Kartulite ja makaronitoodete keetmine.

Pudrud ja teised teraviljatoidud.

Isikliku hügieeni nõuded köögis töötades. Toidu ohutus. Nõude pesemine käsitsi ja masinaga, köögi korrashoid. Tööde järjekord toitu valmistades.

Tööjaotus rühmas, ühistöö kavandamine, hooliv ja arvestav käitumine. Ühise töö analüüsimine ja hindamine.

Lauakombed ja etikett

Õpitulemused

Õpilane:

- katab toidukorra järgi laua, valides ning paigutades sobiva lauapesu, -nõud ja -kaunistused;
- peab kinni üldtuntud lauakommetest ning hindab laua ja toitude kujundust.

Õppesisu

Lauakombed ning lauakatmise tavad ja erinevad loominguulised võimalused. Lauapesu, -nõud ja -kaunistused. Sobivate nõude valimine toidu serveerimiseks.

Kodu korrashoid

Õpitulemused

Õpilane:

- planeerib rõivaste pesemist, kuivatamist ja triikimist hooldusmärkide järgi.

Õppesisu

Rõivaste pesemine käsitsi ja masinaga. Hooldusmärgid. Triikimine. Jalatsite hooldamine

Tarbijakasvatus

Õpitulemused

Õpilane:

- teab väljendite „kõlblik kuni...“ ja „parim enne ...“ tähendust;
- tunneb jäätmete hoolimatust käitlemisest tulenevaid ohte keskkonnale ning teab enda võimalusi, kuidas aidata kaasa jäätmete keskkonnasäästlikule käitlemisele;
- käitub keskkonnahoidliku tarbijana.

Õppesisu

Tulud ja kulud pere eelarves, taskuraha. Arutelu raha kasutamise ja säästmise üle. Tarbijainfo (pakendiinfo). Teadlik ja säästlik tarbimine. Energia ja vee säästlik tarbimine. Jäätmete sortimine.

Kodundus vahetusrühmale

Õpitulemused

Õpilane

- teab ja väärtustab tervisliku toitumise põhialuseid;
- tunneb põhilisi toiduaineid ja nende omadusi ning valmistab lihtsamaid toite;
- teadvustab hügieenireeglite järgimise vajadust köögis töötades;
- teeb põhilisi korrastustöid, kasutades selleks sobivaid töövahendeid;
- katab lauda ning peab kinni üldtuntud lauakommetest;
- teab jäätmete käsitlemise ja keskkonnahoiu põhilisi nõudeid.

Õppesisu

Hügieeninõuded köögis töötades. Jäätmete sortimine.

Retsepti kasutamine, mõõtühikud. Toiduainete eeltöötlemine, külm- ja kuumtöötlemine.

Makaroniroad ja pudrud. Magustoidud.

Külmad ja kuumad joogid. Lauakombed ning lauakatmise tavad ja erinevad võimalused.

Puhastus- ja korrastustööd. Rõivaste ja jalanõude hooldamine. Tarbijainfo (pakendiinfo, kasutusjuhend jm). Teadlik ja säästlik tarbimine.

Projektõpe

Õpitulemused

Õpilane

- valmistab või leiab üksi koos või koostöös teistega ülesannetele ning probleemidele lahendusi;
- suhtub kaaslastesse heatahtlikult ja arvestab teiste arvamustega;
- teadvustab end rühmatöö, projektitöö ja teiste ühistöö tegevuste osalisena;
- osaleb aktiivselt erinevates koostöö- ja suhtlusvormides;
- väärtustab disainiprotsessi ning analüüsib täidetud ülesandeid ja saadud tagasisidet;
- kujundab, esitleb ja põhjendab oma arvamust.

Õppesisu

Igal õppeaastal on ainekavas üks õppeosa, mille puhul saavad õpilased vabalt valida õpperühma ja projekti. Projektid võivad olla nii tehnoloogiaõpetuse, käsitöö kui ka kodunduse valdkonnast. Projektitöid võib lõimida omavahel, teiste õppeainete ja klassidevaheliste projektidega ning ülekooliliste ja pikemaajaliste koolidevaheliste ettevõtmistega.

TEHNOLOOGIAÕPETUS

VI klass

Põhiliseks materjaliks on okaspuit, täispuit, saetud puit ja liimitud vineer. Peamised lähteülesanded on seotud maketiga – kas siis arhitektuuriline eksterjäär või mõne traditsioonilise puitpalkmaja makett (saun, sepikoda, ait, rehielamu, suvila) või puitkarkasshoone makett. Ülesanne lähtub etteantud materjalist. Õpitakse erinevaid puidu ühendamisviise. Võimalusel jätkatakse osalemist koolisisestel konkurssidel – omaloomingukonkurss ja koolidevahelistel konkurssidel.

Lisaks eskiisjooniste tegemisele suurendatakse rõhku ka korralike tööjooniste tegemisele.

Lähtudes kooli omapärasest käsitletakse kaks korda aastas ühiskonnas väga olulist väärtust, milleks on üheskoos teineteise aitamine – osalemist kooli heategevuslikel laadadel. Läbi heategevuse väärtustatakse iga indiviidi panust suurde muustrisse ja luuakse sedasi arusaamad ligimese aitamisega ning toetamisega kaasnevatest väärtushinnangutest.

Lisaks toimub koolis iga-aastane ülekoolliline „Omaloomingu konkurss“, millest võtavad osa kõigi kolme kooliastme õpilased. Aluseks on iga osaleja originaallooming kas siis individuaalselt või grupitööna.

VI klassis on käsitöötundides kavas poiste ja tüdrukute klasside vahetus, kus poisid lähevad kokandustundi ja tüdrukud puutöötundi. Tüdrukute teemaks on traditsioonilise gobeläänvaiba kudumise raami valmistamine (vähendatud mõõtmetega) vastupidavast ja kvaliteetsest puidust ning metallist. Valmistatud gobeläänvaiba kudumise raamiga on tüdrukutel võimalik käsitöötunnis õppida selgeks traditsiooniline gobeläänvaiba kudumise tehnika.

Puutöö

Õpitulemused

Õpilane:

- väärtustab tehnoloogia eetilisust ning tarbib ressursse keskkonda säästvalt ja jätkusuutlikult;
- valib toote valmistamiseks sobivaid materjale, töövahendeid ning töötlemisviise;
- valmistab omanäolise toote, kasutades erinevaid töötlemisvõimalusi;
- esitleb ja analüüsib tehtud tööd;
- teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid;
- tunneb erinevaid puidu liike ja puidust saadavaid materjale, oskab neid optimaalse jõukuluga töödelda ning tunneb erinevaid puidu liitmistehnikaid;
- oskab ohutult käsitseda loetud hulgal tööriistu: vestmisnuga, peitel, viil, hõövel, käsisaag, vineerisaag, erinevad liivapaberid, elektriline vineerisaag ning puurpink;
- kavandab iseseisvalt etteantud piirides keerulisema tööeseme;
- suudab valmistada tööesemest arusaadava eskiisi ja loetava joonise;
- omab enesekindlust ideede praktiliseks teostamiseks;
- mõistab töökultuuri vajalikkust ja järgib ainetunnis selle põhimõtteid.

Õppesisu

Iga õpilase oma idee järgi valmistatud arhitektuuriline makett kas siis puitpalkmaja tehnikas saun, sepikoda, ait, rehielamu, suvila, nn. ´surfimaja´ või puitkarkassmaja.

Tehnoloogia analüüsimine: positiivsed ja negatiivsed mõjud. Eetilised tõekspidamised tehnoloogia rakendamisel.

Ohutustehniline instrueerimine, juhised õppetöökogas töötamiseks.

Puutöö vahetusrühmale

Õpitud tulemused

Õpilane:

- väärtustab tehnoloogia eetilisust ning tarbib ressursse keskkonda säästvalt ja jätkusuutlikult;
- valib toote valmistamiseks sobivaid materjale, töövahendeid ning töötlemisviise;
- valmistab omanäolise toote, kasutades erinevaid töötlemisvõimalusi;
- esitleb ja analüüsib tehtud tööd;
- teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid.

Õppesisu

Traditsioonilise gobeläänvaiba kudumisraami valmistamine (vähendatud mõõtmetega) vastupidavast ja kvaliteetsest puidust ning metallist.

Projektõpe

Õpitulemused

Õpilane:

koostab töö valmimise tehnoloogilise järjekorra;

koostab töö ajalise planeeringu;

valib materjali;

leiab iseseisvalt lahendeid ülesannetele ning probleemidele;

kavandab ning valmistab omandatud töövõtete baasil väljavalitud töö.

Õppesisu

Tehnoloogia analüüsimine: positiivsed ja negatiivsed mõjud.

Eetilised tõekspidamised tehnoloogia rakendamisel. Ohutustehniline instrueerimine, juhised õppetöökojas töötamiseks. On ühendanud erinevad teemad: rahvakunst, disain, tööprotsesside organiseerimine. Töö kavandamine ja teostamine vastavalt kavandile.

Projektitöö valimisel peetakse silmas kohalike traditsioone, uudseid ja tavapäraseid töötlemisviise ning teatud teema süvitsi käsitlemise huvi. Projektitöö on iseseisev tervik, mille puhul ei eeldata õpilastelt varasemaid teemaga seonduvaid oskusi ja teadmisi. Koostööd tehakse ka kohalike meistrite, ettevõtete ja kogukonnaga.

KÄSITÖÖ JA KODUNDUS

VII klass

Käsitöö on õpetus loomingulistel alustel, mille käigus tõstatatakse ülesandeid ja probleeme raskusastmete järjekorras. Teatud vilumuse omandades toimub oma ideede teostamine läbi iseseisva kavandamise. Arutletakse kunsti, käsitöö ja moe seoste ning käsitöö ja kergetööstuse tähtsuse üle ajaloo ja tänapäevases maailmas. Tutvutakse erinevate materjalide ning nende omadustega, proovitakse mitmesuguseid tehnikaid nende kasutamisel. Õpitakse nägema ja leidma huvitavaid ja uudseid lahendusi esemete ning toodete disainimisel. Oluline osa on rahvuslike kultuuritraditsioonide säilitamisel ja arendamisel nii käsitöös kui kodunduses. Õpitakse märkama erinevate maade käsitöö- ja toidu traditsioone ning nende seost ajaloo, kliima, usu ning kultuuritavadega.

Käsitöö ainetundidega arendatakse õpilase võimet ennast tagasisidestada - see toimub läbi käelise tegevuse ja mõtlemise dialoogi. Muuhulgas taotletakse: õpilase ruumilise mõtlemise ja materjalitunnetuse arengut, teatud manuaalsete oskuste kogumi põhimõttelist omandamist.

Lähtudes kooli omapärasest käsitletakse kaks korda aastas ühiskonnas väga olulist väärtust, milleks on üheskoos teineteise aitamine – osalemist kooli heategevuslikel laadadel. Läbi heategevuse väärtustatakse iga indiviidi panust suurde mustrisse ja luuakse sedasi arusaamad ligimese aitamisega ning toetamisega kaasnevatest väärtushinnangutest.

Lisaks toimub koolis iga-aastane ülekooliline „Omaloomingu konkurs“, millest võtavad osa kõigi kolme kooliastme õpilased. Aluseks on iga osaleja originaallooming kas siis individuaalselt või gruppitööna.

VII klassis on käsitöötundides kavas poiste ja tüdrukute klasside vahetus, kus poisid lähevad kokandustundi ja tüdrukud puutöötundi. Tüdrukute teemaks on traditsioonilise viikingiaegse nõelumistehnika nõela valmistamine vastupidavast ja kvaliteetsest puidust. Valmistatud nõelumisnõelaga on tüdrukutel võimalik valmistatud nõelaga käsitöötunnis õppida selgeks iidne, üle tuhande aasta vanune nõelumistehnika. Poisid valmistavad erinevaid toite ja analüüsivad selle tervislikkust ja maksumust. Kõpsetised ja vormiroad.

Kavandamine ja rahvakunst

Õpitulemused

Õpilane:

- tunneb peamisi eesti rahvuslikke käsitöötavasid;
- väärtustab rahvaste kultuuripärandit;
- märkab originaalseid ja leidlikke lahendusi esemete ning rõivaste disainis;
- kavandab isikupäraseid esemeid.

Õppesisu

Tekstiilid rõivastuses ja moelooming ajastu vaimu peegeldajana. Sobivate lisandite valik stiili kujundades.

Ideekavand ja selle vormistamine.

Tekstiileseme kavandamine ja kaunistusviisid erinevates tehnikates.

Sümbolid ja märgid rahvakunsti. Kudumine, heegeldamine ja tikkimine eesti rahvakunsti. Rahvarõivad.

Materjalid ja tööliigid: tikkimine, kudumine.

Õpitulemused

Õpilane:

- kirjeldab keemiliste kiudude põhiomadusi, kasutamist ja hooldamist;

- valib ja kombineerib eseme valmistamiseks sobivaid materjale, töövahendeid, tehnikaid ja viimistlusvõtteid;
- koob ringselt.

Õppesisu

Tekstiilkiudained. keemilised kiud. Tehiskiud ja sünteetiliste kiudude saamine ja omadused.

Silmuste kahandamine ja kasvatamine. Ringselt kudumine.

Tutvumine erinevate tikanditega. Tikand loomingulise väljendusvahendina. Vüimaluse korral tikandi kavandamine ja loomine arvuti abil.

Käsitöö organiseerimine

Õpitulemused

Õpilane:

- otsib ülesandeid täites infot ja abi nüüdisaegsest teabelevist;
- esitleb või eksponeerib oma tööd;
- täidab iseseisvalt ja koos teistega endale võetud ülesandeid ning planeerib tööd ajaliselt.

Õppesisu

Töö planeerimine üksi või rühmas töötades.

Vajaliku teabe hankimine tänapäeva teabelevist, selle analüüs ja kasutamine.

Elektriliste töövahenditega töötamine ja nende hooldamine kasutusjuhendi järgi.

Oma töö ning selle tulemuse analüüsimine ning hindamine.

Toit ja toitumine

Õpitulemused

Õpilane:

- teab mitmekülgse toiduvaliku tähtsust tervisele ning põhiliste makro- ja mikrotoitainete vajalikkust ja allikaid;
- analüüsib toiduainete toiteväärtust, hindab nende kvaliteeti, tunneb toidu erinevaid säilitusviise ning riknemisega seotud riskitegureid;
- analüüsib menüü tervislikkust ning koostab tasakaalustatud ja mitmekülgse menüü.

Õppesisu

Makro- ja mikrotoitained, nende vajalikkus ning allikad. Lisaained toiduainetes. Toiduainete toitainelise koostise hinnang.

Mitmekülgse ja tasakaalustatud päevamenüü koostamine lähtuvalt toitumissoovitustest.

Internetipõhised tervisliku toitumise keskkonnad. Toiduallergia ja toidutalumus.

Taimetoitluse ja dieetide mõju organismile. Toitumishäired.

Toiduvalmistamise organiseerimine ja tarbijakasvatus

Õpitulemused

Õpilane:

- arvestab rühmaülesandeid täites kaasõpilaste arvamusi ja hinnanguid;
- kasutab menüüd koostades ainekirjandust ja teabeallikaid;
- kalkuleerib toidu maksumust.

Õppesisu

Meeskonna juhtimine.

Tarbija õigused ja kohustused. Teadlik ja säästev majandamine. Kokkuhoiuvõimalused ja kulude analüüs.

Toiduvalmistamine

Õpitulemused

Õpilane:

- tunneb peamisi maitseaineid ja roogade maitsestamise võimalusi;
- valmistab retsepti kasutades erinevaid kuumi ja külmi roogi.

Õppesisu

Nüüdisaegsed köögiseadmed, nende kasutamine ja hooldus.

Maitseained ja roogade maitsestamine. Supid. Vormiroad ja vokitoidud.

Kodu korrashoid

Õpitulemused

Õpilane:

- arutleb ja leiab seoseid kodu sisekujunduse ning seal elavate inimeste vahel;
- tunneb erinevaid kodumasinaid ja oskab neid kasutusjuhendi järgi käsitseda;
- tunneb põhilisi korrastustöid ja -tehnikaid;
- oskab puhastusainete ostmisel ja kasutamisel lugeda kasutusjuhendit ning mõistab seda.

Õppesisu

Erinevad stiilid sisekujunduses. Kodumasinad. Puhastusvahendite ohutu kasutamine. Suurpuhastus.

Projektõpe

Õpitulemused

Õpilane:

- leiab üksi või koostöös teistega ülesannetele ning probleemidele lahendusi;
- organiseerib paindlikult ühistööd, planeerib ajakava ja oskab jaotada tööülesandeid;
- suhtub kaaslastesse heatahtlikult ja arvestab teiste arvamust;
- mõistab info kriitilise hindamise vajalikkust ning kasutab infot kooskõlas kehtivate seaduste ja normidega;
- kujundab, esitleb ja põhjendab oma arvamust;
- väärtustab töötegemist ning analüüsib täidetud ülesandeid ja saadud tagasisidet.

Õppesisu

Projektid võivad olla nii tehnoloogiaõpetuse, käsitöö kui ka kodunduse valdkonnast. Projektitöid võib lõimida omavahel, teiste õppeainete ja klassidevaheliste projektidega. Projektitöö valimisel peetakse silmas kohalikke traditsioone, uudseid ja tavapäraseid töötlemisviise ning teatud teema süvitsi käsitlemise huvi. Projektitöö on iseseisev tervik, mille puhul ei eeldata õpilastelt varasemaid teemaga seonduvaid oskusi ja teadmisi. Koostööd tehakse ka kohalike meistrite, ettevõtete ja kogukonnaga.

Kodundus vahetusrühmale

Õpitulemused

Õpilane:

- kasutab menüüd koostades ainekirjandust ja teabeallikaid;
- teeb tervislikke toiduvalikuid ning koostab tasakaalustatud ja mitmekülgse menüü;

- valmistab retsepti kasutades erinevaid kuumi ja külmi roogi;
- kalkuleerib toidu maksumust;
- käitub teadliku tarbijana.

Õppesisu

Toiduainete toitainelise koostise hinnang. Mitmekülgse ja tasakaalustatdu päevamenüü koostamine lähtuvalt toitumissoovitustest. internetipõhised tervisliku toitumise keskkonnad.

Aedviljatoidud ja supid.

Puhastusvahendid ja nende omadused.

Kodumasinad ja hooldusmärgid.

TEHNOLOOGIAÕPETUS

VII klass

Puutöös on põhiliseks materjaliks okspuit, täispuit, vineer ja mdf-plaat. Peamine ülesanne on puidust tappliitetehnikaga valmistatud karp koos kaanega. Õpitakse koostama korrektset tööjoonist ja valmistama täpseid puitdetalle. Töö tehnoloogiline aspekt nõuab kannatlikkust ja osavust. Käsitletakse põhjalikult tappliite erinevaid võimalusi (täisnurktapp, kalasabatapp, nn kastinurk jne).

VII klassis on käsitöötundides kavas poiste ja tüdrukute klasside vahetus, kus poisid lähevad kokandustundi ja tüdrukud puutöötundi. Tüdrukute teemaks on traditsioonilise viikingiaegse nõelumistehnika nõela valmistamine vastupidavast ja kvaliteetsest puidust. Valmistatud nõelumisnõelaga on tüdrukutel võimalik käsitöötunnis õppida selgeks iidne, üle tuhande aasta vanune nõelumistehnika. Poisid valmistavad erinevaid toite ja analüüsivad selle tervislikkust ja maksumust. Aedviljaroad ja supid.

Lähtudes kooli omapärasest käsitletakse kaks korda aastas ühiskonnas väga olulist väärtust, milleks on üheskoos teineteise aitamine – osalemist kooli heategevuslikel laadadel. Läbi heategevuse väärtustatakse iga indiviidi panust suurde muustrisse ja luuakse sedasi arusaamad ligimese aitamisega ning toetamisega kaasnevatest väärtushinnangutest.

Lisaks toimub koolis iga-aastane ülekooliline „Omaloomingu konkurs“, millest võtavad osa kõigi kolme kooliastme õpilased. Aluseks on iga osaleja originaallooming kas siis individuaalselt või grupitööna.

Puutöö

Õpitulemused

Õpilane:

- väärtustab tehnoloogia eetilisust ning tarbib ressursse keskkonda säästvalt ja jätkusuutlikult;
- valib toote valmistamiseks sobivaid materjale, töövahendeid ning töötlemisviise;
- valmistab omanäolise toote, kasutades erinevaid töötlemisvõimalusi;
- esitleb ja analüüsib tehtud tööd;
- teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid;
- tunneb erinevaid puidu liike ja puidust saadavaid materjale, oskab neid optimaalse jõukuluga töödelda ning tunneb erinevaid puidu liitmistehnikaid;
- oskab ohutult käsitseda loetud hulgal tööriistu: vestmisnuga, peitel, viil, hõövel, käsisaag, vineerisaag, erinevad liivapaberid, elektriline vineerisaag ning puurpink;
- kavandab iseseisvalt etteantud piirides keerulisema tööeseme;
- suudab valmistada tööesemest arusaadava eskiisi ja loetava joonise;
- omab enesekindlust ideede praktiliseks teostamiseks,
- mõistab töökultuuri vajalikkust ja järgib ainetunnis selle põhimõtteid.

Õppesisu

Puidu liitmine tappliite abil. Erinevate tappliite tehnikatega tutvumine.

Iga õpilane valib välja endale sobiva tappliitetehnika ja valmistab valitud tehnikat kasutades puidust karbi.

Ohutustehniline instrueerimine, juhised õppetöökojas töötamiseks.

Tehnoloogia analüüsimine: positiivsed ja negatiivsed mõjud.

Eetilised tõekspidamised tehnoloogia rakendamisel.

Projektõpe

Õpitulemused

Õpilane:

- leiab üksi või koostöös teistega ülesannetele ning probleemidele lahendusi;
- organiseerib paindlikult ühistööd, planeerib ajakava ja oskab jaotada tööülesandeid;
- suhtub kaaslastesse heatahtlikult ja arvestab teiste arvamust;
- mõistab info kriitilise hindamise vajalikkust ning kasutab infot kooskõlas kehtivate seaduste ja normidega;
- kujundab, esitleb ja põhjendab oma arvamust;
- väärtustab töötegemist ning analüüsib täidetud ülesandeid ja saadud tagasisidet.

Õppesisu

Projektid võivad olla nii tehnoloogiaõpetuse, käsitöö kui ka kodunduse valdkonnast. Projektitööd võib lõimida omavahel, teiste õppeainete ja klassidevaheliste projektidega. Projektitöö valimisel peetakse silmas kohalikke traditsioone, uudseid ja tavapäraseid töötlemisviise ning teatud teema süvitsi käsitlemise huvi. Projektitöö on iseseisev tervik, mille puhul ei eeldata õpilastelt varasemaid teemaga seonduvaid oskusi ja teadmisi. Koostööd tehakse ka kohalike meistrite, ettevõtete ja kogukonnaga.

Tehnoloogia vahetusrühmale

Õpitulemused

Õpilane:

- väärtustab tehnoloogia eetilistust ning tarbib ressursse keskkonda säästvalt ja jätkusuutlikult;
- valib toote valmistamiseks sobivaid materjale, töövahendeid ning töötlemisviise;
- valmistab omanäolise toote, kasutades erinevaid töötlemisvõimalusi;
- suudab valmistada tööesemest arusaadava eskiisi ja loetava joonise;
- omab enesekindlust ideede praktiliseks teostamiseks,
- mõistab töökultuuri vajalikkust ja järgib ainetunnis selle põhimõtteid;
- esitleb ja analüüsib tehtud tööd.

Õppesisu

traditsioonilise viikingiaegse nõelumistehnika nõela valmistamine vastupidavast ja kvaliteetsest puidust. Valmistatud nõelumisnõelaga on võimalik käsitöötunnis õppida selgeks iidne, üle tuhande aasta vanune nõelumistehnika.

KÄSITÖÖ JA KODUNDUS

VIII klass

Käsitöö on õpetus loomingulistel alustel, mille käigus tõstatatakse ülesandeid ja probleeme raskusastmete järjekorras. Teatud vilumuse omandades toimub oma ideede teostamine läbi iseseisva kavandamise.

Käsitöö ainetundidega arendatakse õpilase võimet ennast tagasisidestada - see toimub läbi käelise tegevuse ja mõtlemise dialoogi. Muuhulgas taotletakse: õpilase ruumilise mõtlemise ja materjalitunnetuse arengut, teatud manuaalsete oskuste kogumi põhimõttelist omandamist.

Lähtudes kooli omapärasest käsitletakse kaks korda aastas ühiskonnas väga olulist väärtust, milleks on üheskoos teineteise aitamine – osalemist kooli heategevuslikel laatadel. Läbi heategevuse väärtustatakse iga indiviidi panust suurde mustrisse ja luuakse sedasi arusaamad ligimese aitamisega ning toetamisega kaasnevatest väärtushinnangutest.

Lisaks toimub koolis iga-aastane ülekooliline „Omaloomingu konkurss“, millest võtavad osa kõigi kolme kooliastme õpilased. Aluseks on iga osaleja originaallooming kas siis individuaalselt või grupitööna.

8. klassis on käsitöötundides kavas poiste ja tüdrukute klasside vahetus, kus poisid lähevad kokandustundi ja tüdrukud puutöötundi. Tüdrukute teemaks on traditsioonilise kedervarre valmistamine vastupidavast ja kvaliteetsest puidust. Valmistatud kedervarrega on tüdrukutel võimalik käsitöötunnis õppida selgeks iidne lõngavalmistamise tehnika. Poisid tutvuvad kodunduses menüü koostamisega ja valikutega, erinevaid toite (kala- ja lihatoidud, küpsetised ja vormiroad) ning analüüsivad nende tervislikkust ja maksumust.

Kavandamine ja rahvakunst

Õpitulemused

Õpilane:

- väärtustab rahvaste kultuuripärandit;
- märkab originaalseid ja leidlikke lahendusi esemete ning rõivaste disainis;
- kavandab isikupäraseid esemeid;
- kasutab inspiratsiooniallikana etnograafilisi esemeid;
- arutleb moe muutumise üle.

Õppesisu

Tekstiilid rõivastuses ja moelooming ajastu vaimu peegeldajana. Moe, isikupära ja proportsiooni põhimõtete arvestamine kavandades.

Ideekavand ja selle vormistamine. Kompositsiooni seaduspärasuste arvestamine kästööeset kavandades.

Tekstiileseme kavandamine ja kaunistusviisid erinevates tehnikates. Ornamentika.

Sümbolid ja märgid rahvakunstimis. Kudumine, heegeldamine ja tikkimine eesti rahvakunstimis. Rahvarõivad.

Materjalid ja tööliigid: kudumine, õmblemine

Õpitulemused

Õpilane:

- kirjeldab keemiliste kiudude põhiomadusi, kasutamist ja hooldamist;
- võrdleb materjali valikul nende mõju tervisele;
- valib ja kombineerib eseme valmistamiseks sobivaid materjale, töövahendeid, tehnikaid ja viimistlusvõtteid;
- koob kirjalist pinda;

- võtab lõikelehelts lõikeid, valib õpetaja abiga sobiva tehnoloogia ja õmbleb endale rõivaeseme.

Õppesisu

Tehiskiud ja sünteetiliste kiudude saamine ja omadused. Tänapäeva käsitöömaterjalid.

Silmuste kahandamine ja kasvatamine. Ringselt kudumine.

Kanga kuumniiske töötlemine. Rõivaeseme õmblemine. Mõõtude võtmine, rõiva suurusnumbri määramine, lõikelehe kasutamine ja lõigete paigutamine riidele. Valitud rõivaeseme õmblemiseks sobivate tehnoloogiliste võtete kasutamine. Õmblustöö viimistlemine.

Käsitöö organiseerimine

Õpitulemused

Õpilane:

- otsib ülesandeid täites infot ja abi nüüdisaegsest teabelevist;
- esitleb või eksponeerib oma tööd;
- täidab iseseisvalt ja koos teistega endale võetud ülesandeid ning planeerib tööd ajaliselt.

Õppesisu

Töö planeerimine üksi või rühmas töötades.

Vajaliku teabe hankimine tänapäeva teabelevist, selle analüüs ja kasutamine.

Elektriliste töövahenditega töötamine ja nende hooldamine kasutusjuhendi järgi.

Oma töö ning selle tulemuse analüüsimine ning hindamine.

Toit ja toitumine

Õpitulemused

Õpilane:

- analüüsib toiduainete toiteväärtust, hindab nende kvaliteeti, tunneb toidu erinevaid säilitusviise ning rikkumisega seotud riskitegureid;
- teab toidu valmistamisel toimuvaid muutusi ning oskab neid teadmisi rakendada.

Õppesisu

Toiduainete muutused kuumtöötlemisel, toitainete kaudu. Mikroorganismid toidus. Toiduainete riknemise põhjused. Hügieeninõuded toiduainete säilitamise korral. Toidu kaudu levivad haigused. Toiduainete säilitamine ja konserveerimine.

Toiduvalmistamise organiseerimine ja tarbijakasvatus

Õpitulemused

Õpilane:

- arvestab rühmaülesandeid täites kaasõpilaste arvamusi ja hinnanguid;
- kasutab menüüd koostades ainekirjandust ja teabeallikaid;
- kalkuleerib toidu maksumust;
- oskab koostada ürituse eelarvet.

Õppesisu

Meeskonna juhtimine. Suurema projekti korraldamine alates menüü koostamisest, kalkulatsioonist ja praktilise töö organiseerimisest kuni tulemuse analüüsimiseni.

Tarbija õigused ja kohustused. Märgistused toodetel. Teadlik ja säästev majandamine.

Kokkuhoiuvõimalused ja kulude analüüs.

Toiduvalmistamine

Õpitulemused

Õpilane:

- valmistab retsepti kasutades erinevaid kuumi ja külmi roogi;
- teab toiduainete kuumtöötlemise viise.

Õppesisu

Kuumtöötlemise viisid. Liha jaotustükid ja lihatoidud. Kalaroad. Soojad kastmed. Kuumtöödeldud järeloomad.

Etikett

Õpitulemused

Õpilane:

- koostab lähtuvalt ürituse sisust menüü ning kujundab ja katab laua;
- vormistab ja kujundab kutse;
- rõivastub ja käitub ürituse eripära arvestades;
- mõistab lauakommete tähtsust meeldiva suhtluskeskkonna loomisel.

Õppesisu

Koosviibimiste korraldamine. Kutsed. Erinevate peolaudade kujundamine. Peolaua menüü koostamine. Rõivastus ja käitumine vastuvõttudel, kodusel peolauas, kohvikus ning restoranis.

Projektõpe

Õpitulemused

Õpilane:

- leiab üksi või koostöös teistega ülesannetele ning probleemidele lahendusi;
- organiseerib paindlikult ühistööd, planeerib ajakava ja oskab jaotada tööülesandeid;
- suhtub kaaslastesse heatahtlikult ja arvestab teiste arvamust;
- mõistab info kriitilise hindamise vajalikkust ning kasutab infot kooskõlas kehtivate seaduste ja normidega;
- suhtleb projektitöö asjus vajaduse korral kooliväliste institutsioonidega, et saada teemakohast infot, seda analüüsida, kriitiliselt hinnata ja tõlgendada;
- kujundab, esitleb ja põhjendab oma arvamust;
- väärtustab töötegemist ning analüüsib täidetud ülesandeid ja saadud tagasisidet.

Õppesisu

Projektid võivad olla nii tehnoloogiaõpetuse, käsitöö kui ka kodunduse valdkonnast. Projektitööd võib lõimida omavahel, teiste õppeainete ja klassidevaheliste projektidega. Projektitöö valimisel peetakse silmas kohalikke traditsioone, uudseid ja tavapäraseid töötlemisviise ning teatud teema süvitsi käsitlemise huvi. Projektitöö on iseseisev tervik, mille puhul ei eeldata õpilastelt varasemaid teemaga seonduvaid oskusi ja teadmisi. Koostööd tehakse ka kohalike meistrite, ettevõtete ja kogukonnaga.

Kodundus vahetusrühmale

Õpitulemused

Õpilane:

- kasutab menüüd koostades ainekirjandust ja teabeallikaid;
- teeb tervislikke toiduvalikuid ning koostab tasakaalustatud ja mitmekülgse menüü;
- valmistab retsepti kasutades erinevaid kuumi ja külmi roogi;
- kalkuleerib toidu maksumust;
- käitub teadliku tarbijana.

Õppesisu

Toiduainete toitainelise koostise hinnang. Mitmekülgse ja tasakaalustatud päevamenüü koostamine lähtuvalt toitumissoovitustest. internetipõhised tervisliku toitumise keskkonnad.

Kala- ja lihatoidud.

Käitumine peolauas, kohvikus, restoranis.

TEHNOLOOGIAÕPETUS

VIII klass

Põhiliseks materjaliks on täispuit. Teemaks on seest tühjaks õõnestatud puitplangust kannel või mõni muu pill (ksülofon, flööt). Õpitakse koostama korrektset tööjoonist ja valmistama viimistletud puidust pilli. Töö tehnoloogiline aspekt nõuab kannatlikkust ja osavust. Õpitakse korrektset puidu õõnestamist, käsitööriistade nagu peitel ja puitvasara oskuslikku kasutamist, liimimistehnikaid ning väga head viimistlemistehnikat. Tutvutakse keelpillide ajaloo ja sarnaste pillide valmistamistehnikatega.

Lähtudes kooli omapärasest käsitletakse kaks korda aastas ühiskonnas väga olulist väärtust, milleks on üheskoos teineteise aitamine – osalemist kooli heategevuslikel laatadel. Läbi heategevuse väärtustatakse iga indiviidi panust suurde mustrisse ja luuakse sedasi arusaamad ligimese aitamisega ning toetamisega kaasnevatest väärtushinnangutest.

Lisaks toimub koolis iga-aastane ülekooliline „Omaloomingu konkurss“, millest võtavad osa kõigi kolme kooliastme õpilased. Aluseks on iga osaleja originaallooming kas siis individuaalselt või grupitööna.

VIII klassis on käsitöötundides kavas poiste ja tüdrukute klasside vahetus, kus poisid lähevad kokandustundi ja tüdrukud puutöötundi. Tüdrukute teemaks on traditsioonilise kedervarre valmistamine vastupidavast ja kvaliteetsest puidust. Valmistatud kedervarre on tüdrukutel võimalik käsitöötunnis õppida selgeks iidne lõngavalmistamise tehnika. Poisid tutvuvad kodunduses menüü koostamisega ja valikutega, etiketiga, valmistavad erinevaid toite (kala- ja lihatoitud, ning küpsetised) ning analüüsivad nende tervislikkust ja maksumust-

Puutöö

Õpitulemused

Õpilane:

- väärtustab tehnoloogia eetilisust ning tarbib ressursse keskkonda säästvalt ja jätkusuutlikult;
- valib toote valmistamiseks sobivaid materjale, töövahendeid ning töötlemisviise;
- tunneb erinevaid puidu liike ja puidust saadavaid materjale, oskab neid optimaalse jõukuluga töödelda ning tunneb erinevaid puidu liitmistehnikaid, viimistlusoskuseid
- oskab ohutult käsitseda loetud hulgal tööriistu: vestmisnuga, peitel, viil, hõövel, käsisaag, vineerisaag, erinevad liivapaberid, elektriline vineerisaag ning puurpink
- kavandab iseseisvalt etteantud piirides funktsioneeriva tööeseme, kasutades erinevaid töötlemisvõimalusi;
- suudab valmistada tööesemest arusaadava eskiisi ja loetava joonise;
- omab enesekindlust ideede praktiliseks teostamiseks,
- mõistab töökultuuri vajalikkust ja järgib ainetunnis selle põhimõtteid;
- esitleb ja analüüsib tehtud tööd;
- teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid.

Õppesisu

Täispuidust õõnsaks õõnestatud traditsioonilise kandle valmistamine.

Tehnoloogia analüüsimine: positiivsed ja negatiivsed mõjud. Eetilised tõekspidamised tehnoloogia rakendamisel.

Ohutustehniline instrueerimine, juhised õppetöökojas töötamiseks.

Projektõpe

Õpitulemused

Õpilane:

- leiab üksi või koostöös teistega ülesannetele ning probleemidele lahendusi;
- organiseerib paindlikult ühistööd, planeerib ajakava ja oskab jaotada tööülesandeid;
- suhtub kaaslastesse heatahtlikult ja arvestab teiste arvamust;
- mõistab info kriitilise hindamise vajalikkust ning kasutab infot kooskõlas kehtivate seaduste ja normidega;
- kujundab, esitleb ja põhjendab oma arvamust;
- väärtustab töötegemist ning analüüsib täidetud ülesandeid ja saadud tagasisidet.

Õppesisu

Projektid võivad olla nii tehnoloogiaõpetuse, käsitöö kui ka kodunduse valdkonnast. Projektitööd võib lõimida omavahel, teiste õppeainete ja klassidevaheliste projektidega. Projektitöö valimisel peetakse silmas kohalike traditsioone, uudseid ja tavapäraseid töötlemisviise ning teatud teema süvitsi käsitlemise huvi. Projektitöö on iseseisev tervik, mille puhul ei eeldata õpilastelt varasemaid teemaga seonduvaid oskusi ja teadmisi. Koostööd tehakse ka kohalike meistrite, ettevõtete ja kogukonnaga.

Tehnoloogia vahetusrühmale

Õpitulemused

Õpilane:

- väärtustab tehnoloogia eetilistust ning tarbib ressursse keskkonda säästvalt ja jätkusuutlikult;
- valib toote valmistamiseks sobivaid materjale, töövahendeid ning töötlemisviise;
- tunneb erinevaid puidu liike ja puidust saadavaid materjale, oskab neid optimaalse jõukuluga töödelda ning tunneb erinevaid puidu liitmistehnikaid, viimistlusoskuseid
- oskab ohutult käsitseda loetud hulgal tööriistu: vestmisnuga, peitel, viil, hõövel, käsisaag, vineerisaag, erinevad liivapaberid, elektriline vineerisaag ning puurpink
- kavandab iseseisvalt etteantud piirides funktsioneeriva tööeseme, kasutades erinevaid töötlemisvõimalusi;
- suudab valmistada tööesemest arusaadava eskiisi ja loetava joonise;
- omab enesekindlust ideede praktiliseks teostamiseks,
- mõistab töökultuuri vajalikkust ja järgib ainetunnis selle põhimõtteid;
- esitleb ja analüüsib tehtud tööd;
- teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid.

Õppesisu

Traditsioonilise kedervarre valmistamine vastupidavast ja kvaliteetsest puidust. Valmistatud kedervarre on võimalik käsitöötunnis õppida selgeks iidne lõngavalmistamise tehnika.

KÄSITÖÖ JA KODUNDUS

IX klass

Käsitöö on õpetus loomingulistel alustel, mille käigus tõstatatakse ülesandeid ja probleeme raskusastmete järjekorras. Teatud vilumuse omandades toimub oma ideede teostamine läbi iseseisva kavandamise.

Käsitöö ainetundidega arendatakse õpilase võimet ennast tagasisidestada - see toimub läbi käelise tegevuse ja mõtlemise dialoogi. Muuhulgas taotletakse: õpilase ruumilise mõtlemise ja materjalitunnetuse arengut, teatud manuaalsete oskuste kogumi põhimõttelist omandamist.

Lähtudes kooli omapärasest käsitletakse kaks korda aastas ühiskonnas väga olulist väärtust, milleks on üheskoos teineteise aitamine – osalemist kooli heategevuslikel laatadel. Läbi heategevuse väärtustatakse iga indiviidi panust suurde mustrisse ja luuakse sedasi arusaamad ligimese aitamisega ning toetamisega kaasnevatest väärtushinnangutest.

Lisaks toimub koolis iga-aastane ülekooliline „Omaloomingu konkurss“, millest võtavad osa kõigi kolme kooliastme õpilased. Aluseks on iga osaleja originaallooming kas siis individuaalselt või grupitööna.

IX klassis on käsitöötundides kavas poiste ja tüdrukute klasside vahetus, kus poisid lähevad kokandustundi ja tüdrukud puutöötundi. Tüdrukute teemaks on traditsioonilise kõlavöö valmistamiseks vajalikud kõlad vastupidavast ja kvaliteetsest puidust. Valmistatud kõladega on tüdrukutel võimalik käsitöötunnis õppida selgeks iidne kõlavöö valmistamise tehnika. Poisid valmistavad tehnoloogia tunnis valminud kandlele käsitöö tunnis kandlekandmise koti.

Kavandamine ja rahvakunst

Õpitulemused

Õpilane:

- väärtustab rahvaste kultuuripärandit;
- märkab originaalseid ja leidlikke lahendusi esemete ning rõivaste disainis;
- kavandab isikupäraseid esemeid;
- kasutab inspiratsiooniallikana etnograafilisi esemeid;
- arutleb moe muutumise üle;
- valib sobivaid rõivaid, lähtudes nende materjalist, otstarbest, lõikest, stiilist ja enda figuurist.

Õppesisu

Eesti etnograafiline ornament tänapäevase rõivastuse ja esemelise keskkonna kujundamisel. Teiste rahvaste etnograafia inspiratsiooniallikana.

Materjalid ja tööliigid: kudumine, heegeldamine

Õpitulemused

Õpilane:

- võrdleb materjali valikul nende mõju tervisele;
- valib ja kombineerib eseme valmistamiseks sobivaid materjale, töövahendeid, tehnikaid ja viimistlusvõtteid;
- koob kirjalist pinda ning koekirju koeskeemi kasutades;
- leiab loovaid võimalusi kasutada õpitud käsitöötehnikaid.

Õppesisu

Mitmesuguste materjalide koos kasutamise võimaluste leidmine.

Erinevate koekirjade kudumine skeemi järgi. silmuste arvestamine, eseme kudumine ja viimistlemine.

Tutvumine heegeltehnika võimalustega.

Käsitöö organiseerimine

Õpitulemused

Õpilane:

- otsib ülesandeid täites infot ja abi nüüdisaegsest teabelevist;
- esitleb või eksponeerib oma tööd;
- täidab iseseisvalt ja koos teistega endale võetud ülesandeid ning planeerib tööd ajaliselt.

Õppesisu

Töö planeerimine üksi või rühmas töötades.

Vajaliku teabe hankimine tänapäeva teabelevist, selle analüüs ja kasutamine.

Elektriliste töövahenditega töötamine ja nende hooldamine kasutusjuhendi järgi.

Oma töö ning selle tulemuse analüüsimine ning hindamine.

Töö esitlemine, võimaluste korral näituse kujundamine ning virtuaalkeskonna kasutamine töö eksponeerimiseks.

Toit ja toitumine

Õpitulemused

Õpilane:

- võrdleb eri maade rahvustoite ja teab toitumistavasid mõjutavaid tegureid.

Õppesisu

Eestlaste toit ajast aega. Eri rahvaste toitumistraditsioonid ja toiduvalikut mõjutavad tegurid (asukoht, usk jm)

Toiduvalmistamise organiseerimine ja tarbijakasvatus

Õpitulemused

Õpilane:

- arvestab rühmaülesandeid täites kaasõpilaste arvamusi ja hinnanguid;
- kasutab menüüd koostades ainekirjandust ja teabeallikaid;
- tunneb tarbija õigusi ning kohustusi, reklaami mõju ostuotsustele.

Õppesisu

Tarbija õigused ja kohustused. Märgistused toodetel. Reklaam ja ostuotsused.

Toiduvalmistamine

Õpitulemused

Õpilane:

- valmistab retsepti kasutades erinevaid kuumi ja külmi rooge;
- küpsetab tainatooteid ja võrdleb erinevaid kergitusaineid.

Õppesisu

Kergitusained ja tainatooted. Rahvustoidud.

Projektõpe

Õpitulemused

Õpilane:

- leiab üksi või koostöös teistega ülesannetele ning probleemidele lahendusi;
- organiseerib paindlikult ühistööd, planeerib ajakava ja oskab jaotada tööülesandeid;
- suhtub kaaslastesse heatahtlikult ja arvestab teiste arvamust;
- mõistab info kriitilise hindamise vajalikkust ning kasutab infot kooskõlas kehtivate seaduste ja normidega;
- suhtleb projektitöö asjus vajaduse korral kooliväliste institutsioonidega, et saada teemakohast infot, seda analüüsiad, kriitiliselt hinnata ja tõlgendada;
- kujundab, esitleb ja põhjendab oma arvamust;
- väärtustab töötegemist ning analüüsib täidetud ülesandeid ja saadud tagasisidet.

Õppesisu

Projektid võivad olla nii tehnoloogiaõpetuse, käsitöö kui ka kodunduse valdkonnast. Projektitööd võib lõimida omavahel, teiste õppeainete ja klassidevaheliste projektidega. Projektitöö valimisel peetakse silmas kohalikke traditsioone, uudseid ja tavapäraseid töötlemisviise ning teatud teema süvitsi käsitlemise huvi. Projektitöö on iseseisev tervik, mille puhul ei eeldata õpilastelt varasemaid teemaga seonduvaid oskusi ja teadmisi. Koostööd tehakse ka kohalike meistrite, ettevõtete ja kogukonnaga.

Kodundus vahetusrühmale

Õpitulemused

Õpilane:

- kasutab menüüd koostades ainekirjandust ja teabeallikaid;
- teeb tervislikke toiduvalikuid ning koostab tasakaalustatud ja mitmekülgse menüü;
- valmistab retsepti kasutades erinevaid kuumi ja külmi roogi;
- kalkuleerib toidu maksumust;
- käitub teadliku tarbijana.

Õppesisu

Toiduainete toitainelise koostise hinnang. Mitmekülgse ja tasakaalustatud päevamenüü koostamine lähtuvalt toitumissoovitustest. internetipõhised tervisliku toitumise keskkonnad.

Kala- ja lihatoitudud.

Käitumine peolauas, kohvikus, restoranis.

TEHNOLOOGIAÕPETUS

IX klass

Põhiliseks materjaliks on metallplekk – nii must- kui ka värviline metall, samuti ka metalltraat. Läbitakse traditsioonilised peenmetalliehistöö põhialused, õpitakse selgeks klassikalised metallide ühendamisviisid, metallide külm- ja kuumtöötlemistehnikad ning viimistlemistehnikad. Etteantud materjal dikteerib valmistatavad esemed, nagu näiteks sõrmused, ripatsid, kaelakeed, ketid, preesid, sõled, lipsunõelad, karbid, küünlajalad, pildiraamid, postkaardid jne. Läbitakse lühiülevaade metallehistöö ajaloost. Võimalusel jätkatakse osalemist koolisisestel konkurssidel – omaloomingukonkurss ja erinevatel koolidevahelistel konkurssidel.

Lähtudes kooli omapärasest käsitletakse kaks korda aastas ühiskonnas väga olulist väärtust, milleks on üheskoos teineteise aitamine – osalemist kooli heategevuslikel laatadel. Läbi heategevuse väärtustatakse iga indiviidi panust suurde muustrisse ja luuakse sedasi arusaamad ligimese aitamisega ning toetamisega kaasnevatest väärtushinnangutest.

Lisaks toimub koolis iga-aastane ülekooliline „Omaloomingu konkurss“, millest võtavad osa kõigi kolme kooliastme õpilased. Aluseks on iga osaleja originaallooming kas siis individuaalselt või grupidöna.

IX klassis on käsitöötundides kavas poiste ja tüdrukute klasside vahetus, kus poisid lähevad kokandustundi ja tüdrukud puutöötundi. Tüdrukute teemaks on traditsioonilise kõlavöö valmistamiseks vajalikud kõlad vastupidavast ja kvaliteetsest puidust. Valmistatud kõladega on tüdrukutel võimalik käsitöötunnis õppida selgeks iidne kõlavöö valmistamise tehnika. Poisid valmistavad käsitöötunnis kandlekandmise koti kandlele, mis on valminud tehnoloogiatunnis.

Metallitöö

Õpitulemused

Õpilane:

- väärtustab tehnoloogia eetilistust ning tarbib ressursse keskkonda säästvalt ja jätkusuutlikult;
- tunneb erinevaid metallide liike, oskab neid optimaalse jõukuluga töödelda ning tunneb erinevaid metallide liitmistehnikaid, viimistlusoskuseid;
- oskab ohutult käsitseda loetud hulgal tööriistu: viil, jõhvsaag, metallide valts, giljotiin, elektrikäi, minifrees, erinevad liivapaberid, elektriline puurpink, gaasipõleti jne.
- valib toote valmistamiseks sobivaid materjale, töövahendeid ning töötlemisviise;
- kavandab iseseisvalt etteantud piirides funktsioneeriva tööeseme;
- suudab valmistada tööesemest arusaadava eskiisi ja loetava joonise;
- omab enesekindlust ideede praktiliseks teostamiseks;
- mõistab töökultuuri vajalikkust ja järgib ainetunnis selle põhimõtteid;
- esitleb ja analüüsib tehtud tööd;
- teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid.

Projektõpe

Õpitulemused

Õpilane:

- leiab üksi või koostöös teistega ülesannetele ning probleemidele lahendusi;
- organiseerib paindlikult ühistööd, planeerib ajakava ja oskab jaotada tööülesandeid;
- suhtub kaaslastesse heatahtlikult ja arvestab teiste arvamust;

- mõistab info kriitilise hindamise vajalikkust ning kasutab infot kooskõlas kehtivate seaduste ja normidega;
- kujundab, esitleb ja põhjendab oma arvamust;
- väärtustab töötegemist ning analüüsib täidetud ülesandeid ja saadud tagasisidet.

Õppesisu

Projektid võivad olla nii tehnoloogiaõpetuse, käsitöö kui ka kodunduse valdkonnast. Projektitööd võib lõimida omavahel, teiste õppeainete ja klassidevaheliste projektidega. Projektitöö valimisel peetakse silmas kohalikke traditsioone, uudseid ja tavapäraseid töötlemisviise ning teatud teema süvitsi käsitlemise huvi. Projektitöö on iseseisev tervik, mille puhul ei eeldata õpilastelt varasemaid teemaga seonduvaid oskusi ja teadmisi. Koostööd tehakse ka kohalike meistrite, ettevõtete ja kogukonnaga.

Tehnoloogia vahetusrühmale

Õpitulemused

Õpilane:

- väärtustab tehnoloogia eetilistust ning tarbib ressursse keskkonda säästvalt ja jätkusuutlikult;
- valib toote valmistamiseks sobivaid materjale, töövahendeid ning töötlemisviise;
- tunneb erinevaid puidu liike ja puidust saadavaid materjale, oskab neid optimaalse jõukuluga töödelda ning tunneb erinevaid puidu liitmistehnikaid, viimistlusoskuseid
- oskab ohutult käsitseda loetud hulgal tööriistu: vestmisnuga, peitel, viil, hõövel, käsisaag, vineerisaag, erinevad liivapaberid, elektriline vineerisaag ning puurpink
- kavandab iseseisvalt etteantud piirides funktsioneeriva tööeseme, kasutades erinevaid töötlemisvõimalusi;
- suudab valmistada tööesemest arusaadava eskiisi ja loetava joonise;
- omab enesekindlust ideede praktiliseks teostamiseks,
- mõistab töökultuuri vajalikkust ja järgib ainetunnis selle põhimõtteid;
- esitleb ja analüüsib tehtud tööd;
- teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid.

Õppesisu

Traditsioonilise kõlavöö valmistamiseks vajalikud kõlad vastupidavast ja kvaliteetsest puidust. Valmistatud kõladega on võimalik käsitöötunnis õppida selgeks iidne kõlavöö valmistamise tehnika.

Tehnoloogiapädevus

Tehnoloogiavaldkonna õppeainete õpetamise eesmärgiks põhikoolis on kujundada õpilastes eakohane tehnoloogiapädevus: suutlikkus tulla toime tehnoloogiamaailmas, mõista tehnoloogia arengusuundumusi ning seoseid teadussaavutustega; omandada tehnoloogiline kirjaoskus tehnoloogiavahendite eakohaseks, loovaks ja innovaatiliseks kasutamiseks, lõimides mõttetööd käelise tegevusega; analüüsida tehnoloogia rakendamise kaasnavaid võimalusi ja ohte; järgida intellektuaalomandi kaitse nõudeid; lahendada probleeme, lõimides mõttetööd käelise tegevusega, ja viia ideid ellu eesmärgipäraselt; tulla toime majapidamistöödega ja toituda tervislikult.

Tehnoloogiavaldkonna ainete õpetamise kaudu taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane: tuleb toime tehnoloogilises maailmas ning kasutab tehnoloogiavõimalusi arukalt ja loovalt; näeb ja mõistab loodusteaduste ning tehnoloogia arengu seoseid ning väljendab oma arvamust tehnoloogia arengu ja töömaailma muutumise kohta; näeb käelises tegevuses ja mõttetöös võimalust igapäevaelu mitmekesistada ning praktilisi probleeme lahendada;

- valib ja analüüsib tehnilisi ja loovaid lahendusi ning nendega kaasnavaid mõjusid ja ohte;
- oskab lugeda ja koostada lihtsat joonist ning juhendit, on suuteline ülesannet esitlema ja oma
- arvamust põhjendada;
- arvestab esemete disainiprotsessis nende kujunduse seost funktsionaalsuse, esteetilisuse ja
- kultuuritraditsioonidega;
- valib oma ideede teostamiseks sobivaid materjale, töövahendeid ja töötlemise viise ning peab
- tähtsaks töövahendite ohutut ja materjalide säästlikku kasutamist;
- oskab tööprotsessi käigus suhelda ja teiste õpilastega koostööd teha;
- rakendab menüüd kavandades ja analüüsides tervisliku toitumise põhitõdesid ning oskab valmistada lihtsamaid tervislikke toite;
- tuleb toime koduste majapidamistöödega;
- omab ülevaadet valdkonnaga seotud elukutsetest ja ametitest minevikus ja tänapäeval, teab tootmise ja töötlemise valdkonnaga seotud edasiõppimise võimalusi.

Tehnoloogiavaldkonna õppeainete mahud ja omavaheline lõiming

Tehnoloogiavaldkonna õppeained ja nende maht

Tehnoloogiavaldkonda kuuluvad kolm õppeainet:

- 1) tööõpetus, mida õpitakse 1.–3. klassini;
- 2) tehnoloogiaõpetus, mida õpitakse 4.–9. klassini;
- 3) käsitöö ja kodundus, mida õpitakse 4.–9. klassini.

Kohila Mõisakoolis jaguvad õppeainete mahud järgnevalt:

I kooliaste – tööõpetus 6 nädalatundi

II kooliaste – tehnoloogiaõpetus, käsitöö ja kodundus 6 nädalatundi

III kooliaste - tehnoloogiaõpetus, käsitöö ja kodundus 5 nädalatundi

Õppesisu käsitlemises teeb valiku aineõpetaja, arvestades, et kooliastmeti kirjeldatud õpitulemused, valdkonnapädevused ja üldpädevused on saavutatavad.

Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming

Tehnoloogiavaldkonna õppeainetes kujundatakse traditsioonilisel ja nüüdisaegsel tehnoloogial põhinevaid teadmisi, oskusi, väärtusi ning hoiakuid. Õpikeskkond ning õppekorraldus aitavad mõista ümbritsevat esemelist maailma ning kultuuritraditsioonide ja tehnoloogilise maailma arengut.

Ainevaldkonna õppeained õpetavad nägema käsitletavate teemade seost ümbritseva elukeskkonnaga ning soodustavad eri õppeainetes ja elusfäärides omandatu praktilist rakendamist. Õpitakse mõistma toote loomisel tekkivaid valikuid, leidma ning kombineerima erinevaid keskkonnahoidlikke teostusviise ja neid analüüsima.

Nüüdisühiskonnas on olulisel kohal tehnoloogiline kirjaoskus. Tundides uuritakse ning arutletakse nähtuste ja olukordade üle ning kasutatakse erinevaid teabeallikaid, ühendatakse loov mõttetöö ja käeline tegevus, mis on oluline inimese füsioloogilises ning vaimses arengus.

Õppe käigus innustatakse õpilasi esitama uusi ideid, kavandatakse, modelleeritakse ja valmistatakse esemeid ning õpitakse neid esitlema. Ühiste arutluste käigus õpitakse eseme disainiprotsessi analüüsima, erinevaid tehnilisi ja loominguulisi lahendusi nägema, kogema ja hindama ning oma tööle hinnangut andma.

Õpitakse positiivselt meelestatud keskkonnas, milles tunnustatakse õpilaste püüdlikkust ja arengut, toetatakse omaalgatust, ettevõtlikkust ja loovust ning väärtustatakse Eesti ja maailma kultuuriloomingut ja -tausta.

Õpetus arendab töö- ja koostööoskusi, kriitilist mõtlemist ning analüüsi- ja hindamisoskusi. Erinevate rakenduslikku laadi tegevuste analüüsimine aitab õpilastel teha karjääriotsuseid ning leida meelepäraseid hobisid.

Tööõpetuses käsitletakse käsitöö, kodunduse ja tehnoloogiaõpetuse algtõdesid ning kujundatakse esmaseid osaoskusi, valdkonna- ja üldpädevusi.

Alates II kooliastmest moodustab kool õpilaste soovide ja huvide põhjal õpperühmad, millesse jagunedes on õpilastel võimalus valida õppeaineks kas käsitöö ja kodundus või tehnoloogiaõpetus.

Vähemalt 10% õppeks vahetavad õpilased õpperühmad nii, et tehnoloogiaõpetuse asemel on kodundus ning käsitöö ja kodunduse asemel tehnoloogiaõpetus.

Tehnoloogiaõpetuses kujundatakse viit osaoskust: tehnoloogia igapäevaelus, disain ja joonestamine, materjalide töötlemine, kodundus vahetatud õpperühmades, projektitöö. Esimesed kolm osa hõlmavad õppes 65%, projektitöö 25% ja kodundus 10%.

Käsitöö ja kodunduse õpetamisel kujundatakse nelja osaoskust: käsitöö, kodundus, tehnoloogiaõpetus vahetatud õpperühmades ja projektitöö. Käsitöö ja kodundus hõlmavad õppes ligi 65%, millest vähemalt kolmandik on kodundus, ligi 25% õppemahust on projektitöö ja 10% tehnoloogiaõpetus.

Osaoskuste kujundamine ja teemade järjestus õppeaastas kavandatakse käsitöö ja kodunduse ning tehnoloogiaõpetuse õpetajate koostöös. Käsitöö ja kodunduse ning tehnoloogiaõpetuse

ainekavas on igal aastal ühe õppeveerandi pikkune projektitöö osa, mis toimub mõlemas aines ühel ajal ja mille puhul valivad õpilased käsitletava teema vastavalt huvidele, olenemata sellest, kas nad õpivad tehnoloogiaõpetust või käsitööd ja kodundust. Projektitööd võib lõimida omavahel, teiste õppeainete ja klassidevaheliste projektidega ning ülekooliliste ja pikemaajaliste koolidevaheliste ettevõtmistega. Projektitöö valimisel peetakse silmas kohalikke traditsioone, uudseid ja tavapäraseid töötlemisviise ning teatud teema süvitsi käsitlemise huvi. Projektitöö on iseseisev tervik, mille puhul ei eeldata õpilastelt varasemaid teemaga seonduvaid oskusi ja teadmisi.

Tehnoloogiaõpetuses jaguneb õppetöö viieks osaks: tehnoloogia igapäevaelus; disain ja joonestamine; materjalide töötlemine; kodundus; projektitöö. Esimesed kolm osa hõlmavad õppest ca 65 %, kodundus 10% ja projektitöö 25%. Õppeaine osade järjestuse õppeaastas kavandab õpetaja koostöös käsitöö ja kodunduse õpetajaga. Õpet korraldades vahetatakse õpperühmad.

Tehnoloogiaõpetuse rõhk on teadvustada nüüdisaegse tehnoloogia mõtteviise, ideaale ja väärtusi. Säästvat arengut arvestades omandavad õpilased oskused toime tulla tänapäeva kiiresti muutuv tehnoloogiamaailmas. Õpitakse mõistma ning analüüsima tehnika ja tehnoloogia olemust ning selle osa ühiskonna arengus. Õpe suunab siduma mõttetööd ja käelist tegevust ning mõistma koolis õpitava seoseid elukeskkonnaga.

Kodunduse tundides õpitakse tervisliku toitumise põhitõdesid, tasakaalustatud menüü koostamist ja toiduvalmistamist ning arendatakse majandamisoskust; analüüsitakse inimeste tarbijakäitumist, väärtustatakse keskkonناسäästlikku, oma õigusi ning kohustusi teadvat tarbijat, otsitakse seoseid ja vastuolusid inimeste terviseteadlikkuse ning tegeliku käitumise vahel.

Projektitöödega saavad õpilased valida kahe või enama korraga toimuva valikteema või aineprojekti vahel. Valikteemad ja projektid võivad olla nii tehnoloogiaõpetuse, käsitöö kui ka kodunduse valdkonnast. Projektitööd võib lõimida omavahel, teiste õppeainete ja klassidevaheliste projektidega ning ülekooliliste ja pikemaajaliste koolidevaheliste üritustega. Projektitööd valitakse, pidades silmas kohalikke traditsioone, uudseid ja tavapäraseid töötlemisviise ning teatud teema süvitsi käsitlemise huvi. Projektitöö valdkond moodustab iseseisva terviku, mille puhul ei eeldata õpilastelt teemaga seonduvaid varasemaid oskusi ega teadmisi.

Käsitöö ja kodundus koosneb neljast valdkonnast: käsitöö; kodundus; tehnoloogiaõpetus (korraldatakse õpperühmade vahetusena); projektitöö. Käsitöö ja kodundus hõlmab õppest ca 65%, millest vähemalt kolmandik on kodundus. Ligikaudu 25% õppemahust jääb projektitööle ja 10% tehnoloogiaõpetusele. Õppeaine osade järjestuse õppeaastas kavandab õpetaja koostöös tehnoloogiaõpetuse õpetajaga.

Käsitöötundides õpitakse tundma erinevaid tööliike, millest neli on kohustuslikud - õmblemine, kudumine, heegeldamine ja tikkimine. Kavandamine, töö organiseerimine, rahvakunsti alused ning materjaliõpetus on läbivate teemadena seotud nii kohustuslike tööliikide kui ka valikteemade ja projektidega. Praktilistes töödes saab üht eset valmistades ühendada mitu tööliiki.

II ja III kooliastmes on rõhk eelkõige põhiliste tövõtete ja tehnoloogiate omandamisel ning juhendi järgi töötamise või abimaterjalide kasutamise oskuse arendamisel. Igal aastal tehakse praktilisi töid, mis võimaldavad õpitud tehnoloogilisi võtteid loovalt rakendada. Ühiste arutluste käigus õpitakse tööprotsessi analüüsima, erinevaid tehnilisi ja loomingulisi lahendusi nägema ja hindama ning oma tööle hinnangut andma.

Tehnoloogiaõpetuses tutvuvad õpilased tehnoloogia võimalustega, õpivad analüüsima tehnoloogilisi lahendusi, kasutama uusi materjale ja tööriistu oma ideede teostamisel ning omandavad igapäevaeluks vajalikke oskusi.

Projektitöödega saavad õpilased valida kahe või enama korraga toimuva valikteema või aineprojekti vahel. Valikteemad ja projektid võivad olla nii tehnoloogiaõpetuse, käsitöö kui ka kodunduse valdkonnast. Projektitöid võib lõimida omavahel, teiste õppeainete ja klassidevaheliste projektidega ning ülekooliliste ja pikemaajaliste koolidevaheliste üritustega. Projektitööd valitakse, pidades silmas kohalikke traditsioone, uudseid ja tavapäraseid töötlemisviise ning teatud teema süvitsi käsitlemise huvi. Projektitöö valdkond moodustab iseseisva terviku, mille puhul ei eeldata õpilastelt teemaga seonduvaid varasemaid oskusi ega teadmisi.

Lähtudes kooli omapärast käsitletakse kaks korda aastas ühiskonnas väga olulist väärtust, milleks on üheskoos teineteise aitamine – osalemist kooli heategevuslikel laatadel. Läbi heategevuse väärtustatakse iga indiviidi panust suurde muustrisse ja luuakse sedasi arusaamad ligimese aitamisega ning toetamisega kaasnevatest väärtushinnangutest.

Lisaks toimub koolis iga-aastane ülekooliline omaloomingu konkurss, millest võtavad osa kõigi kolme kooliastme õpilased. Aluseks on iga osaleja originaallooming kas siis individuaalselt või grupitööna.

Üldpädevuste kujundamise võimalusi

Tehnoloogiavaldkonna ained pakuvad üldpädevuste kujundamiseks võimalust ühiselt arutleda, kuidas lahendada igapäevaelus esile kerkivaid olukordi, ühistöid ning erinevaid ülesandeid ja projekte. Pädevustes eristatava nelja omavahel seotud komponendi – teadmiste, oskuste, väärtushoiakute ja -hinnangute – kujundamisel on kandev roll professionaalsel õpetajal, kes loob oma väärtushinnangute ja enesekehtestamisoskusega sobiva õpikeskkonna ning mõjutab õpilaste väärtushinnanguid ja käitumist.

Kultuuri- ja väärtuspädevus. Loovust arendavad tegevused ning projektid õpetavad arvestama arvamuste ja ideede paljusust. Ühised arutelud ning ülesanded ja nende tulemuse analüüsimine aitavad õpilastel kujundada ja põhjendada oma arvamusi, tunda tööõõmu ning vastutust alustatu lõpetada. Käsitletavate teemade ja praktiliste tegevuste kaudu õpetatakse väärtustama loomingut ning kujundama ilumeelt, hindama oma ja teiste maade ning rahvaste kultuuripärandit, samuti väärtustama tehnoloogiasaavutusi.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus. Erinevad ühistöö vormid tehnoloogiaainetes suunavad õpilasi koostööd tegema, arendades tolerantsust ja valmidust aktsepteerida inimeste erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel. Õpilasi juhatakse analüüsima oma käitumist ning selle mõju kaaslastele ja ülesannete lahendamisele.

Enesemääratluspädevus. Praktiline tegevus ning selle analüüs arendavad õpilastes suutlikkust mõista ja hinnata ennast, oma nõrku ja tugevaid külgi ning aitavad neil teha otsuseid enda arengu ja tulevase tööelu kohta. Kodundusõppes omandatud teadmised tervislikust toitumisest ja toitumishäiretest õpetavad väärtustama tervislikku eluviisi ning loovad eeldused seda järgida.

Õpipädevus. Õpitakse nägema ja analüüsima tehnoloogia seost erinevate teadmistega ning kogetakse teistes õppeainetes õpitu vajalikkust praktikas. Töö iseseisev korraldus alates teabe kogumisest, materjalide ja töötlemisviisi valikust ning lõpetades töö tegemise ja tulemuse analüüsiga arendab suutlikkust märgata ning lahendada probleeme, hinnata ja arendada oma võimeid ning juhtida õppimist.

Suhtluspädevus. Ühiste ülesannete ja projektide kaudu õpitakse ennast selgelt ja asjakohaselt väljendama ning teistega arvestama, vajaduse korral teisi aitama ning koos töötamise eeliseid kogema. Uurimist vajavate ülesannete lahendamine ning esitluste koostamine arendab oskust lugeda ning mõista teabe- ja tarbetekste ning kirjutada eri liiki tekste.

Matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogialane pädevus. Tehnoloogiaainetes rakendatavad konkreetset probleemilahendused nõuavad arvutamise- ja mõõtmisioskust, oskust kasutada loogikat ja matemaatilisi sümboleid. Pakutakse mõtlemist arendavaid tegevusi, milles on vaja püstitada probleeme, leida sobivaid lahendusteid, põhjendada oma valikuid ja analüüsida tulemusi. Õpitakse kasutama ja looma ning kriitiliselt hindama erinevaid tehnoloogiaid ja tehnoloogilisi abivahendeid. Õpitakse mõistma teaduse osa tehnika arengus ja vastupidi.

Ettevõtlikkuspädevus. Tehnoloogiavaldkonna ainetes on olulisel kohal avatus loominguliste ideedele ja originaalsetele vaatenurkadele. Esemeid valmistades läbitakse toote arendamise tsükkel idee leidmisest valmis tooteni. Aineprojektid võimaldavad õpilastel katsetada oma ideede elluviimist mitmesuguste ettevõtlusmudelite kaudu, näiteks pidada meeskonnana ajutiselt koolis kohvikut, disainida mõni suuremahuline toimiv ese ning organiseerida tööprotsess klassis.

Digipädevus. Tehnoloogiaaineid õppides kasutatakse digivahendeid infot otsides, tööd kavandades ja alternatiivseid lahendusi leides idee loomisest toote esitluseni üksinda või ühiselt. Ollakse teadlik autoriõiguste järgimise kohustusest digikeskkonnas. Õpitakse kasutama valdkonna tarkvaralahendusi ning nendega seotud seadmeid. Suurendatakse teadlikkust digivahendite kasutamisega kaasneva võivatest terviseriskidest ja internetis loomingu jagamise turvalisusest.

Õppeainete lõimingu võimalusi teiste ainevaldkondadega

Tehnoloogia ainevaldkond toetub teistes õppeainetes omandatud teadmistele, pakkudes võimalusi jõuda praktilistes tegevustes arusaamisele, et teadmised on omavahel seotud ning igapäevaelus rakendatavad.

Abstraktsel analüüsile lisanduvad nägemise, kompimise ja katsetamise võimalused ning silmaga nähtav tulemus. Aineprojektid võimaldavad lõimida tehnoloogiavaldkonna õppeaineid teiste ainevaldkondadega, luua seoseid ainevaldkonna sees ja teiste õppeainetega.

Keel ja kirjandus, sh võõrkeeled. Õpilastes kujundatakse oskust väljendada end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult. Teavet kogudes ja esitlusi koostades areneb õpilaste tehnoloogiline sõnavara. Õpilasi suunatakse kasutama kohaseid keelevahendeid ning järgima õigekeelsusnõudeid. Oma tööd esitledes ja valikuid põhjendades saavad õpilased esinemiskogemusi ning arendavad väljendusoskust. Õpilaste tähelepanu juhitakse kirjalike tööde (nt juhendid, referaadid) korrektsele vormistamisele. Tööülesannete ning projektide jaoks võõrkeelsetest tekstidest teabe otsimine toetab võõrkeelte omandamist.

Matemaatika. Tehnoloogiaainetes kasutavad õpilased loogilist mõtlemist ning matemaatilisi teadmisi. Õpilaste arvutustel ja mõõtmistel on praktiline tagajärg, vigu ja nende tagajärgi märgatakse kohe, mõistetakse, et analüüs ning paremate lahenduste leidmine on vältimatu.

Loodusained. Selleks et töötada erinevate looduslike ja tehismaterjalidega, on tarvis tutvuda nende

materjalide omadustega. Tehnoloogiaõpetuses, käsitöös ja kodunduses puutuvad õpilased otseselt kokku mitme keemilise ja füüsikalise protsessiga.

Sotsiaalained. Tehnika ja tehnoloogia arengu tundmine, arengu põhjuste teadvustamine ja edasiste

arengusuundade mõistmine aitab tunnetada inimühiskonna arengut. Ühiselt töötades õpitakse teistega arvestama, käitumisreegleid järgima ning oma arvamusi kaitsma. Õpitakse märkama ja hindama eri rahvaste kultuuritraditsioone.

Kunstiained. Erinevate esemete kavandamine ja disainimine ning valmistamine pakub õpilastele võimalusi end loominguliselt väljendada. Õpitakse hindama uudseid ja isikupäraseid lahendusi ning märkama toodete disaini funktsionaalsust ja seoseid kunstiloomingu ning kultuuritraditsioonidega.

Kehaline kasvatus. Praktilised ülesanded aitavad kinnistada terviseteadlikku käitumist, õpetavad arvestama ergonoomikapõhimõtteid ning väärtustama tervislikku toitumist ja sportlikku eluviisi.

Läbivate teemade rakendamise võimalusi

Tehnoloogiavaldkond seondub kõigi läbivate teemadega. Õppekava läbivaid teemasid peetakse silmas valdkonna õppeainete eesmärgiseade, õpitulemuste ning õppesisu kavandamisel, lähtudes kooliastmest ning õppeaine spetsiifikast.

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Kujundatakse iseseisva tegutsemise oskust, mis on oluline alus elukestva õppe harjumuste ja hoiakute omandamisel. Erinevate õppevormide kaudu arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, mis on tähtsad tulevases tööelus. Tutvumine tehnoloogia arengu ja inimese rolli muutumisega tööprotsessis aitab tunnetada elukestva õppe vajadust. Oma ideede rakendamiseks tehnoloogiliste võimaluste valimine, töö kavandamine ning üksi ja koos töötamine aitavad arendada ning analüüsida oma huvisid, töövõimet ja koostööoskusi. Õppetegevus võimaldab vahetult kokku puutuda töömaailmaga (nt ettevõtete külastamine): õpilastele tutvustatakse ainevaldkonnaga seotud elukutseid, ameteid, erialasid ja edasiõppimise võimalusi. Õppetegevus annab õpilastele teadmised sellest, et eri töödel võivad olla erinevad nõuded ja ka töötingimused, ning nii suunatakse õpilasi analüüsima, kas nende tervislik seisund ja füsioloogiline eripära sobivad selleks, et teha neid huvitavat tööd. Õpilaste tähelepanu juhitakse

sellele, miks on oluline tööohutusest kinni pidada ja kuidas võib tervise kahjustamine piirata teatud

valdkondades töötamist.

Keskkond ja jätkusuutlik areng. Toodet või toitu valmistades on tähtis säästlikult kasutada nii looduslikke kui ka tehismaterjale. Tähelepanu pööratakse keskkonnasäästlike tarbimisharjumuste kujundamisele ja kujunemisele. Jäätmete sortimine ning energia ja ressursside kokkuhoid tundides aitavad kinnistada ökoloogiateadmisi.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Algatusvõime, ettevõtlikkus ja koostöö on tihedalt seotud tehnoloogiaainete sisuga. Ideede realiseerimise ja töö korraldamise oskus on üks valdkonna õppeainete õpetamise põhilisi eesmärgi. Ettevõtlikkust toetavad oskuslikult ellu viidavad projektid, mis annavad õpilastele võimaluse oma võimeid proovile panna.

Kultuuriline identiteet. Tutvumine esemelise kultuuri, kommete ja toitumistavadega võimaldab näha kultuuride erinevust maailma eri paigus ning teadvustada oma kohta mitmekultuurilises maailmas. Õpitakse kasutama rahvuslikke elemente esemete kavandamisel.

Teabekeskond. Oma tööd kavandades ja ainealaste projektide jaoks infot kogudes õpitakse kasutama erinevaid teabekanaleid ning hindama kogutud info usaldusväärsust. Interneti kasutamine võimaldab olla kursis tehnoloogiliste uuendustega ning tutvuda kogu maailma disainerite, inseneride ja käsitöötajate loominguga.

Tehnoloogia ja innovatsioon. Tundides kasutatakse erinevaid materjale ja töötlusviise. Ülesandeid

lahendades ja tulemusi esitledes õpitakse kasutama arvutiprogramme, leitakse võimalusi rakendada

õppeprotsessis digikeskkonda. Tutvutakse arvuti abil juhitavate seadmete ja masinatega, kuna nendega töötamine loob võimaluse õppida tundma tänapäevaseid tehnoloogilisi võimalusi.

Tervis ja ohutus. Tutvutakse tööohutusega eri tööde puhul ning õpitakse arvestama ohutusnõudeid.

Tutvumine erinevate looduslike ja sünteetiliste materjalidega ning nende omadustega aitab teha esemelises keskkonnas tervisest lähtuvaid valikuid. Tervisliku toitumise põhitõdede omandamine ning tervislike toitude valmistamine õpetavad terviseteadlikult käituma.

Väärtused ja kõlblus. Tehnoloogiaained kujundavad väärtustavat suhtumist uudsetesse, eetilisi ja ökoloogilisi tõekspidamisi arvestavatesse lahendustesse. Rühmas töötamine annab väärtuslikke kogemusi, kuidas arvestada kaaslastega, arendada organiseerimisoskust ning lahendada konflikte. Kodunduse etiketteemade kaudu kujundatakse praktilisi käitumisoskusi, õpitakse mõistma käitumisvalikute põhjusi ja võimalikke tagajärgi.

Hindamine

Hindamine toimub vastavalt koolis kehtivale hindamisjuhendile. Õpetajapoolne suunamine aitab õpilast ise oma tegevusele ning töö tulemusele hinnangut anda.

Hinnang antakse õpilase tegevusele arvestades nii tema osaoskuste arengut kui ka tema tegevust tervikuna sealhulgas suhtumist keskkonda. Hinnang antakse edasi sõnadega: näiteks "väga hästi tehtud, viimistletud, " jne. . Hinnates arvestatakse õpilase loovust ülesannet lahendades, töö kulgu ja saavutatud õpitulemusi. Lisaks võetakse hindamisel arvesse õpilase arengut, püüdlikkust, töökultuuri ja abivalmidust teiste õpilaste vastu.

Hinne "väga hästi" eeldab, et õpilane on tunnis olnud efektiivne: lahendanud edukalt mõtlemist ja sisearutlust nõudvaid momente, kuid tegutsenud ka käeliselt edukalt ehk siis suure tähelepanuga. Madalamad hinnanguastmed, ehk siis „hea“ ja „rahuldav“, tulenevad olukorrast, mil õpilase efektiivsus on olnud väiksem ja need määratakse konkreetses ainetunnis kindlaks võrdlevalt seatud tunnieesmärkide ja kaasõpilaste töödega.

Õpilase hindamisel on oluline ka õpilase enesehinnang. Õpiülesande teostamisel hinnatakse planeerimist ja disaini, valikute tegemise ja põhjendamise oskust ning seoste kirjeldamise oskust, valmistamisprotsessi, õpilase arengut, töö tulemust, sh üksikute ülesannete sooritamist ja toote esitlemise oskust. Õpilase hindamisel võetakse arvesse kultuurse käitumise reegleid ja õpilase hoiakuid. Õpilaste teadmiste, tehnilise nutikuse ja loovuse hindamisel kasutatakse ka teste, probleemülesandeid, projektitööd jms.

TÖÖÕPETUS

Tööõpetuse õppe- ja kasvatuseesmärgid

Tööõpetusega taotletakse, et õpilane:

- tunneb töö tegemisest rõõmu ja rahuldust;
- töötab juhendamisel, kasutades sobivaid materjale ja lihtsamaid töövahendeid ning töötlemisviise;
- oskab kasutada tööjuhendit ning tegutseda selle järgi üksi või koos teistega;
- leiab ülesandele loovaid lahendusi ja oskab neid lihtsalt teostada;
- järgib esmaseid ohutusnõudeid;
- hoiab puhtust ja korda kodus ja koolis ning täidab isikliku hügieeni nõudeid;
- teab tervisliku toitumise vajalikkust;
- hindab ja tunnustab enda ja teiste tööd;
- õpib vaatlema, tundma ja hindama esemelist keskkonda;
- hoolib oma kodukoha ja Eesti kultuuritraditsioonidest.

Tööõpetuse õppeaine kirjeldus

Õpitulemuste saavutamine tööõpetuses loob eeldused omandada järgmistes kooliastmetes tehnoloogiavaldkonna ainete õpisisu.

Tööõpetuses on rõhuasetus viie osaoskuse kujundamisel:

- töö kavandamine;
- erinevate materjalide tundmine ja kasutamine, materjalide omaduste võrdlemine;
- tööharjumuste kujundamine, lihtsamate tööriistade käsitlemine ja õigete esemete töövõtete rakendamine;
- erinevate tööviiside loov rakendamine, sh iseseisva ja koos töötamise oskuse kujundamine;
- säästliku ja teadliku tarbimisoskuse kujundamine.

Tööõpetust iseloomustab loov käeline aktiivsus, mis on oluline õpilaste füsioloogilises ja vaimses arengus. Tööülesannete valikul lähtutakse eesmärgist arendada õpilaste vaimseid ja füüsilisi võimeid: mootorikat, tähelepanu, silmamõõtu, ruumitaju, kujutlusvõimet jm.

Oluline on arendada oma töö kavandamise oskust, kasvatada iseseisvust otsustusi tehes ning kujundada leidurivaistu.

Õpetaja kavandab tööülesanded nii, et lubatud ja oodatud oleksid mitmesugused lahendused ning õpilastel jääks võimalus rakendada fantaasiat. Pööratakse tähelepanu tööle ja tulemuse esteetilisusele. Arutletakse

leitud põnevate ideede üle ning innustatakse loovast tegevusest rõõmu tundma. Igal õppeaastal tehakse ühistöid või korraldatakse aineprojekte. Nende käigus õpitakse koos teistega töötama, üksteist abistama, teiste arvamusi arvestama ja oma arvamusi põhjendama. Kuna tööõpetuse tundide põhisisu on loominguline praktiline tegevus, täidab see aine ka emotsionaalselt tasakaalustavat ülesannet.

Tööõpetuse õpitulemused ja õppesisu

Õpitulemused

3. klassi lõpetaja:

- kujundab lihtsamaid esemeid;
- eristab erinevaid looduslikke ning tehismaterjale (paber, tekstiil, nahk, plast, vahtplast, puit, traat, plekk jne);
- võrdleb materjalide üldisi omadusi;
- oskab materjale ühendada ja kasutada;
- modelleerib ja meisterdab erinevatest materjalidest esemeid;

- märkab esemetel rahvuslikke elemente;
- julgeb oma ideed teostades pakkuda välja erinevaid võimalusi ja valida nende seast tööks sobivaim variant;
- kirjeldab, esitleb ning hindab oma ideid;
- kasutab materjale säästlikult;
- valib materjalide käsitlemiseks erinevaid töötlemisviise ja -vahendeid;
- käsitleb enam kasutatavamaid töövahendeid õigesti ning ohutult;
- arutleb ohutuse vajalikkuse ja töökoha korrashoiu üle;
- töötab õpetaja suulise juhendamise järgi ning kasutab abivahendina lihtsat tööjuhendit;
- toob õpetusega seonduva kohta näiteid igapäevaelust;
- hoiab korda oma tegevustes ja ümbruses;
- tegutseb säästliku tarbijana;
- teab isikliku hügieeni vajalikkust ning hoolitseb oma välimuse ja rõivaste eest;
- arvestab ühiselt töötades kaaslast ja järgib viisakusreegleid.

Õppesisu

Kavandamine. Ümbritsevate esemete vaatlemine, nende disain ja kujundus minevikus ja tänapäeval. Rahvuslikud mustrid ja motiivid. Ideede otsimine ja valimine, abimaterjali ning info kasutamine. Ideede visandamine paberil. Lihtsate esemete kavandamine.

Idee esitlemine.

Materjalid. Looduslikud ning tehismaterjalid (paber, kartong, papp, tekstiil, nahk, plast, vahtmaterjal, puit, traat, plekk jne). Materjalide saamisloogu, omadused, otstarve ja kasutamine. Katsetused erinevate materjalidega, nende omaduste võrdlemine. Ideede leidmine materjalide korduskasutuseks.

Töötamine. Töötamine suulise juhendamise järgi. Tutvumine kirjaliku tööjuhendiga, sellest arusaamine. Oma idee teostamine, toetudes õpitud oskustele ja iseseisvatele katsetustele.

Töökoha korrashoidmine, selle mõju töö tulemusele ja ohutusele.

Rühmatöö ülesannete täitmine, ühiselt ideede väljamõtlemine, üksteise arvamustega arvestamine ja kaaslaste abistamine.

Töö tulemuse uudsuse, kasutamise ja esteetilisuse hindamine.

Tööviisid. Lihtsamad materjalide töötlemise viisid, sh mõõtmine, märkimine, rebimine, voltimine, lõikamine, heegeldamine (algsilmus ja ahelsilmus), detailide ühendamine, õmblemine (eelpiste ja tikkpiste), liimimine, naelutamine, punumine, kaunistamine, värvimine, viimistlemine; vestmine, saagimine (ainekabinetis).

Sagedasemate töövahendite (käärid, nuga, nõel, heegelnõel, naaskel, vasar, saag, kruvikeeraja, lõiketangid, näpitsad jm) õige, otstarbekas ja ohutu kasutamine, töövahendite hooldamine.

Töötlemisviisi valik olenevalt ideest ja materjalist. Jõukohaste esemete valmistamine.

Kodundus. Arutelu hubase kodu kui perele olulise väärtuse üle. Ruumide korrastamine ja kaunistamine. Riiete ning jalatsite korrashoid. Isiklik hügieen.

Tervislik toiduvalik. Lihtsamate toitumise valmistamine. Laua katmine, kaunistamine ja koristamine. Viisakas käitumine. Säästlik tarbimine.

Õppesisu ja õpitulemuste jaotumine klassiti

KAVANDAMINE

Õppesisu

I klass

Ümbritsevate esemete vaatlemine, nende disain minevikus ja tänapäeval.

Rahvuslikud mustrid ja motiivid. Idee esitlemine.

II klass

Ümbritsevate esemete vaatlemine, nende disain minevikus ja tänapäeval.

Rahvuslikud mustrid ja motiivid. Ideede otsimine ja valimine, abimaterjali ning info kasutamine.

Lihtsate esemete ja keskkonna kavandamine.

III klass

Kavandamine. Kavandamine. Ümbritsevate esemete vaatlemine, nende disain minevikus ja tänapäeval. Rahvuslikud, religioossed mustrid ja motiivid. Ideede otsimine ja valimine, abimaterjali ning info kasutamine. Ideede visandamine paberil. Idee esitlemine. Lihtsate esemete ja keskkonna kavandamine.

Õpitulemused

Kirjeldab, esitleb ning hindab oma ideid

Kavandab lihtsamaid esemeid/tooteid

Märkab esemetel rahvuslikke elemente

Võrdleb materjalide üldisi omadusi;

MATERJALID

Õppesisu

Looduslikud ning tehismaterjalid (paber, kartong, papp, tekstiil, nahk, plast, vahtmaterjal, puit, traat, plekk jne). Materjalide saamisloogu, omadused, otstarve ja kasutamine.

Katsetused erinevate materjalidega, nende omaduste võrdlemine. Ideede leidmine materjalide korduskasutuseks.

I klass

Paberi rebimine, lõikamine ja voltimine. Šabloonide kasutamine. Liimimine, paberitööde kaunistamine. Modelleerimine ja konstrueerimine paberist.

Materjali ettevalmistamine voolimiseks. Savi rullimine ja veeretamine pihkude vahel. Kumer- ja õõnesvormide voolimine. Savitükist väiksemate osade väljavajutamine.

Aplikatsioonitööd ja meisterdamine looduslikust materjalist. Pisiesemete kasutamine lihtsamate mänguasjade meisterdamiseks.

Eelharjutused punumiseks. Keerunööri punumine.

Tutvumine puutööriistadega. Eelharjutused puutöödeks.

Tutvumine metallitöödega. Traadi tükeldamine ja painutamine. Lihtsate esemete valmistamine. Nõela niiditamine. Niidi kinnitamine riidesse õmblemise ja tikkimise alustamisel ja lõpetamisel. Niidi lõikamine ja jätkamine. Pistete õmblemine : eelpiste. Töö käeshoidmine õmblemisel. Riide lõikamine : riideserva tasandamine, kujundite väljalõikamine. Nööbi õmblemine.

Heegelnõela hoidmine töötamisel. Alg- ja ahelsilmus. Keti heegeldamine, töö lõpetamine. Tuti ja tupsu valmistamine.

II klass

Mõõtmine ja märkimine. Värvimise erivõtted. Modelleerimine ja konstrueerimine kartongist, nende kastamine koos teiste materjalidega.

Kumer- ja õõnesvormide voolimine. Väiksemate osade väljavajutamine. Lihtsa reljeefse ornamendi voolimine.

Meisterdamine looduslikust materjalist. Pisiesemete kasutamine mänguasjade valmistamiseks. Detailide erinevad ühendamise viisid (tutvumine).

Punatud esemete valmistamine. Tööde viimistlemine. Punatud paelad, nöörid – palmik-kolmeharuline.

Liimimine, naelutamine (eelharjutused). Tööde viimistlemine. Lihtsate esemete kavandamine ja valmistamine

Traadi tükeldamine, painutamine. Õhukese pleki voolimine. Tööde viimistlemine. Lihtsate dekoratiivesemete ja ehete kavandamine, valmistamine.

Pistete õmblemine: tikk ja ülelöömispiste. Töö käes hoidmine, lõikamine. Lõike paigutamine riidele, lõikamine. Lihtsa kujundi kokkuõmblemine. Nööbi õmblemine.

Heegelnõela hoidmine, kasutamine. Kinnissilmus. Töö lõpetamine. Tuttidest ja tupsudest mänguasja valmistamine.

III klass

Looduslikud ning tehismaterjalid (paber, kartong, papp, tekstiil, nahk, plast, vahtmaterjal, puit, traat, plekk jne). Materjalide saamislugu, omadused, otstarve ja kasutamine. Katsetused erinevate materjalidega, nende omaduste võrdlemine. Ideede leidmine materjalide korduskasutuseks.

Õpitulemused

Eristab erinevaid looduslikke ning tehismaterjale (paber, tekstiil, nahk, plast, vahtplast, puit, traat, plekk jne)

Võrdleb materjalide üldisi omadusi

Oskab materjale ühendada ja kasutada

TÖÖTAMINE

Õppesisu

I klass

Töötamine suulise juhendamise järgi. Töökoha korras hoidmine, selle mõju töö tulemusele ja ohutusele.

Rühmatöös ülesannete täitmine, ühiselt ideede genereerimine, üksteise arvamuste arvestamine ja kaaslaste abistamine.

II klass

Tutvumine kirjaliku tööjuhendiga, sellest arusaamine.

Töökoha korras hoidmine, selle mõju töö tulemusele ja ohutusele.

Rühmatöös ülesannete täitmine, ühiselt ideede genereerimine, üksteise arvamuste arvestamine ja kaaslaste abistamine.

III klass

Töötamine suulise juhendamise järgi. Tutvumine kirjaliku tööjuhendiga, sellest arusaamine. Oma idee teostamine, toetudes õpitud oskustele ja iseseisvatele katsetustele. Töökoha korras hoidmine, selle mõju töö tulemusele ja ohutusele. Rühmatöös ülesannete täitmine, ühiselt ideede genereerimine, üksteise arvamuste arvestamine ja kaaslaste abistamine. Töö tulemuse uudsuse, kasutamise ja esteetilisuse hindamine.

Õpitulemused

Töötab õpetaja suulise juhendamise järgi ning kasutab abivahendina lihtsat tööjuhendit

Julgeb oma idee teostamiseks ise võimalusi valida ja mõelda

Toob näiteid õpetusega seotud igapäevaelust

Arvestab ühiselt töötades kaaslast

Arutleb ohutuse vajalikkuse ja töökoha korrashoiu üle

Tutvustab ja hindab oma tööd

TÖÖVIISID

Õpitulemused ja õppesisu klassiti

I klass

Materjalide lihtsamad töötlemise viisid (mõõtmine, märkimine, rebimine, voltimine, lõikamine, vestmine, saagimine, heegeldamine, detailide ühendamine, õmblemine, liimimine, naelutamine, punumine, kaunistamine, värvimine, viimistlemine).

Sagedasemad töövahendid (käärid, nõel, heegelnõel, jne), nende õige, otstarbekas ja ohutu kasutamine, töövahendite hooldamine. Töötlemisvõtte valik sõltuvalt ideest ja materjalist. Jõukohaste esemete valmistamine.

II klass

Materjalide lihtsamad töötlemise viisid (möötmise, märkimine, rebimine, voltimine, lõikamine, heegeldamine, detailide ühendamine, õmblemine, liimimine, naelutamine, punumine, kaunistamine, värvimine, viimistlemine).

Sagedasemad töövahendid (käärid, nuga, nõel, heegelnõel, näpitsad jne), nende õige, otstarbekas ja ohutu kasutamine, töövahendite hooldamine. Töötlemisvõtte valik sõltuvalt ideest ja materjalist. Jõukohaste esemete valmistamine.

III klass

Materjalide lihtsamad töötlemise viisid (möötmise, märkimine, rebimine, voltimine, lõikamine, vestmine, saagimine, heegeldamine, detailide ühendamine, õmblemine, liimimine, naelutamine, punumine, kaunistamine, värvimine, viimistlemine). Sagedasemad töövahendid (käärid, nuga, nõel, heegelnõel, naaskel, vasar, saag, kruvikeeraja, lõiketangid, näpitsad jne), nende õige, otstarbekas ja ohutu kasutamine, töövahendite hooldamine. Töötlemisvõtte valik sõltuvalt ideest ja materjalist. Jõukohaste esemete valmistamine.

Õpitulemused

Kasutab materjale säästlikult

Valib erinevaid töötlemisviise ja -vahendeid

Käsitseb kasutatavamaid töövahendeid õigesti ning ohutult

Kasutab paberit ning kartongi tasapinnalisi ja ruumilisi esemeid valmistades

Modelleerib ja meisterdab erinevatest materjalidest esemeid

Valmistab tekstiilmaterjalist väiksemaid esemeid

Valmistab puidust traditsioonilise loomamänguasja.

KODUNDUS

Õpitulemused ja õppesisu klassiti

I klass

Arutelu hubase kodu kui perele olulise väärtuse üle. Ruumide korrastamine ja kaunistamine. Riiete ning jalatsite korrashoid. Isiklik hügieen.

Käitumisnormid.

Tervislik toiduvalik. Viisakas käitumine. Säästlik tarbimine. Jäätmete sortimine.

Laua katmine ja koristamine. Lihtsate võileibade valmistamine, joogi pakkumine.

II klass

Arutelu hubase kodu kui perele olulise väärtuse üle. Ruumide korrastamine ja kaunistamine tähtpäevade puhul. Riiete ning jalatsite hooldamine. Isiklik hügieen.

Tervislik toiduvalik. Laua katmine, kaunistamine ja koristamine.

Võileibade valmistamine, joogi pakkumine. Käitumisnormid. Viisakas käitumine. Säästlik tarbimine. Jäätmete sortimine.

III klass

Arutelu hubase kodu kui perele olulise väärtuse üle. Ruumide korrastamine ja kaunistamine. Riiete ning jalatsite korrashoid. Isiklik hügieen.

Tervislik toiduvalik. Lihtsamate toitade valmistamine. Laua katmine, kaunistamine ja koristamine.

Viisakas käitumine. Säästlik tarbimine. Jäätmete sortimine.

Õpitulemused

Hoiab korda oma tegevustes ja ümbruses ning peab vajalikuks sortida jäätmeid

Tegutseb säästliku tarbijana

Selgitab isikliku hügieeni vajalikkust ning hoolitseb oma välimuse ja rõivaste eest

Järgib viisakusreegleid

Lõiming teiste ainetega

Emakeel – õpilane teab ainealast terminoloogiat, saab aru tööjuhiseist ning töötab suulise ja kirjaliku (tööjuhendi) juhendamise abil, oskab oma tegevusi kirjeldada. *Matemaatika, loodusõpetus* – õpilane kasutab mõõtmisvahendeid, loendab ja võrdleb detaile ja esemeid, koostab ja kasutab töös jooniseid, määratleb ja võrdleb materjalide kulu ning mahtu.

Kunstiõpetus – õpilane kasutab töötades värviõpetuse, disaini, kujutamise- ja vormiõpetuse põhimõtteid, erinevaid tehnikaid, materjale, tehnoloogiaid.

Loodusõpetus – õpilane tunneb ja kasutab õigesti ning säästlikult erinevaid materjale, teab olmeprügi käitlemise põhimõtteid.

Inimeseõpetus – õpilane planeerib ja kavandab oma tööd ja aega, kohaldab õpitut praktilise tegevusega, tunneb tervisliku toitumise põhitõdesid, oskab arvestada töötamisel vajalikke ohutusnõudeid, lähtub täiskasvanute ja kaaslastega suheldes üldtunnustatud käitumisharjumistest.

Kehaline kasvatus – õpilane kasutab töötamisel õigeid võtteid, hindab kehalist aktiivsust.

Tegevused:

Projektipäev

Õppekäigud parkides (loodusliku materjali kogunemine ja sellest meisterdamine looduses ja klassiruumides).

Kasutatav õppekirjandus:

„Käsitöötuba“; „Meistrimehed oleme I osa“, „Sügised meisterdused“, „Talvised meisterdused“, „Kevadised meisterdused“, „Sügis: meisterdamist väikelastele“, „Talv: meisterdamist väikelastele“

Kivirähk, T. Käsitöötuba- kunst- ja tööõpetus. 2. osa. Tallinn: Koolibri, 2009.

Lind, E., Rihvik, E. Tööõpetus 1. - 4. klassile. Meisterdamine. Tallinn: Koolibri, 1998.

Lind, E. Tööõpetus 1. - 4. klassile. Oska olla ja korda hoida. Tallinn: Koolibri, 1998.

Erinevad interaktiivsed õpikeskkonnad ja materjalid.

KÄSITÖÖ JA KODUNDUS

4. klass

Käsitöö on õpetus loomingulistel alustel, mille käigus tõstatatakse ülesandeid ja probleeme raskusastmete järjekorras. Teatud vilumuse omandades toimub oma ideede teostamine läbi iseseisva kavandamise.

Käsitöö ainetundidega arendatakse õpilase võimet ennast tagasisidestada - see toimub läbi käelise tegevuse ja mõtlemise dialoogi. Muuhulgas taotletakse: õpilase ruumilise mõtlemise ja materjalitunnetuse arengut, teatud manuaalsete oskuste kogumi põhimõttelist omandamist.

Lähtudes kooli omapärast käsitletakse kaks korda aastas ühiskonnas väga olulist väärtust, milleks on üheskoos teineteise aitamine – osalemist kooli heategevuslikel laatadel. Läbi heategevuse väärtustatakse iga indiviidi panust suurde mustrisse ja luuakse sedasi arusaamad ligimese aitamisega ning toetamisega kaasnevatest väärtushinnangutest.

Lisaks toimub koolis iga-aastane ülekooliline omaloomingu konkurss, millest võtavad osa kõigi kolme kooliastme õpilased. Aluseks on iga osaleja originaallooming kas siis individuaalselt või grupitööna.

4. klassis on kavas käsitöötundides poiste ja tüdrukute klasside vahetus, kus poisid lähevad kokandustundi ja tüdrukud puutöötundi. Tüdrukute teemaks on valmistada traditsioonilise köögis vajamineva tarbeeseme - lõikelaud/kuumaalus vastupidavast ja kvaliteetsest puidust. Valmistatud köögitarvikuga on tüdrukutel võimalik käsitöötunnis praktiseerida omavalmistatud tarbeeseme funktsionaalsust. Poisid teevad lihtsamaid külmoite. Hakkimine. Võileibade valmistamine. Toidud kuumutamata kohupiimast. Keetmata magustoidud. Joogid. Salatid.

Töö kavandmine ja rahvakunst

Õpitulemused

Õpilane:

- kavandab omandatud töövõtete baasil jõukohaseid käsitööesemeid;
- leiab käsitööeseme kavandamiseks ideid eesti rahvakunstist;
- leiab võimalusi taaskasutada tekstiilmaterjale;
- märkab rahvuslikke kujunduselemente tänapäevastel esemetel;
- kirjeldab muuseumis olevaid rahvuslikke esemeid.

Õppesisu

Idee ja kavandi tähtsus eseme valmistamisel.

Ideede leidmine ja edasiarendamine kavandiks. Kavandamise erinevad võimalused;

Tekstiilide ja käsitöömaterjalide valiku sobivus ning põhimõtted

Materjalid

Õpitulemused

Õpilane:

- kirjeldab looduslike kiudainete saamist, põhiomadusi, kasutamist ja hooldamist;
- seostab käsitöölõnga jämedust töövahendiga;
- töötab iseseisvalt lihtsama tööjuhendi järgi;

Õppesisu

Tekstiilikiudained. Looduslikud kiud, nende saamine ja omadused.

Kanga kudumise põhimõte. Kanga liigid: telgedel kootud, silmuskoelised, mittekoetud kangad.

Tikkimine ja heegeldamine.

Õpitulemused

Õpilane:

- kasutab tekstiileset kaunistades ühe ja kaherealisi pisteid;
- järgib töötamisel ohutusnõudeid, hoiab korras töökoha;
- hindab oma töö korrektsust ja esteetilisust;
- töötab iseseisvalt lihtsama tööjuhendi järgi;
- heegeldab põhisilmuseid ning tunneb mustrite ülesmärkimise viise ja tingmärke;
- heegeldab lihtsa skeemi järgi.

Õppesisu

Tikkimine

Töövahendid ja sobivad materjalid.

Tarbe ja kaunistuspisted. Üherealised ja kaherealised pisted.

Tikandi viimistlemine ja hooldamine.

Heegeldamine

Töövahendid ja sobivad materjalid.

Põhisilmuste heegeldamine. Edasi-tagasi heegeldamine.

Toit, toitumine ja tarbijakasvatus

Õpitulemused

Õpilane:

- teab erinevaid toiduainerühmi ning tunneb neisse kuuluvaid toiduaineid ja nende omadusi;
- võrdleb pakendiinfo järgi erinevate toiduainete toiteväärtust;
- teab, mis toiduained riknevad kergesti, ning säilitab toiduaineid sobival viisil;
- hindab oma toitumisharjumuste vastavust toitumisõpetuse põhitõdedele ning teeb
- ettepanekuid tervislikumaks toiduvalikuks;
- teab väljendite „kõlblik kuni...“ ja „parim enne ...“ tähendust;
- tunneb jäätmete hoolimatust käitlemisest tulenevaid ohte keskkonnale ning teab enda
- võimalusi, kuidas aidata kaasa jäätmete keskkonnasäästlikule käitlemisele;
- käitub keskkonnahoidliku tarbijana;
- oskab valida erinevaid kaupu ja oma valikut põhjendada;
- analüüsib oma taskuraha kasutamist.

Õppesisu

Toiduained ja toitained. Tervisliku toitumise põhitõed. Toidupüramiid.

Toiduainerühmade üldiseloostus.

Piim ja piimasaadused, aedvili.

Toiduainete säilitamise põhitõed.

Tulud ja kulud pere eelarves, taskuraha. Arutelu raha kasutamise ja säästmise üle.

Tarbijainfo (pakendiinfo). Teadlik ja säästlik tarbimine.

Energia ja vee säästlik tarbimine. Jäätmete sortimine.

Toidu valmistamine, töö oragniseerimine ja hügieen.

Õpitulemused

Õpilane:

- valib töövahendid ja seadmed töö eesmärgi järgi ning kasutab neid ohutusnõudeid

- arvestades;
- valmistab lihtsamaid tervislikke toite, kasutades levinumaid toiduaineid ning külmtöötlemistehnikaid.

Õppesisu

Retsept. Töövahendid köögis. Ohutushoid.

Toiduainete eeltöötlemine, külmtöötlemine. Võileivad. Kuumtöötlemata magustoidud.

Külmad joogid. Toorsalatid. Külmad kastmed.

Lauakombed ja etikett

Õpitulemused

Õpilane:

- katab toidukorra järgi laua, valides ning paigutades sobiva lauapesu, -nõud ja -kaunistused;
- peab kinni üldtuntud lauakommetest ning hindab laua ja toitude kujundust.

Õppesisu

Lauakombed ning lauakatmise tavad ja erinevad loomingulised võimalused.

Lauapesu, -nõud ja -kaunistused.

Sobivate nõude valimine toidu serveerimiseks.

Kodu korrashoid

Õpitulemused

Õpilane:

- teeb korrastustöid, kasutades sobivaid töövahendeid;
- näeb kodutööde jaotamises pereliikmete heade suhete eeldust.

Õppesisu

Puhastus- ja korrastustööd.

Kodutööde planeerimine ja jaotamine. Töövahendid.

Kodundus vahetusrühmale

Toit ja toiduvalmistamine

Õpitulemused

Õpilane:

- teab erinevaid toiduainerühmi ning tunneb neisse kuuluvaid toiduaineid ja nende omadusi;
- võrdleb pakendiinfo järgi erinevate toiduainete toiteväärtust;
- teab, mis toiduained riknevad kergesti, ning säilitab toiduaineid sobival viisil;
- hindab oma toitumisharjumuste vastavust toitumisõpetuse põhitõdedele ning teeb
- ettepanekuid tervislikumaks toiduvalikuks;
- teadvustab hügieenireeglite järgimise vajadust köögis töötamisel;
- oskab valmistada eri liiki võileibu, hakkida salatikatteid, valida sobivaid maitseaineid
- oskab katta lauda vastavalt menüüle;
- oskab koristada lauda ja pesta nõusid;
- korrastada ruume ja kasutada sobivaid töövahendeid.

Õppesisu

Toiduained ja toitained. Tervisliku toitumise põhitõed. Toidupüramiid.

Toiduainerühmade üldisloomustus.

Piim ja piimasaadused, aedvili.

Toiduainete säilitamise põhitõed

Toiduvalmistamine. Hakkimine. Võileibade valmistamine. Toidud kuumutamata kohupiimast.

Keetmata magustoidud. Joogid. Salatikatete valmistamine. Lihtsad küpsetised.

Etikett. Lauakatmise põhinõuded. Käitumine lauas.

Hügieen. Isikliku hügieeni nõuded, esteetilisus toiduvalmistamisel ja serveerimisel.

Projektõpe

Õpitulemused

Õpilane:

- leiab iseseisvalt ja/või koostöös teistega ülesannetele ning probleemidele lahendeid;
- kujundab, esitleb ja põhjendab oma arvamust;
- väärtustab töö tegemist ning analüüsib töö kulgu.

Õppesisu

Õpitulemused

Õpilane

- valmistab või leiab üksi koos või koostöös teistega ülesannetele ning probleemidele lahendusi;
- suhtub kaaslastesse heatahtlikult ja arvestab teiste arvamustega;
- teadvustab end rühmatöö, projektitöö ja teiste ühistöö tegevuste osalisena;
- osaleb aktiivselt erinevates koostöö- ja suhtlusvormides;
- väärtustab disainiprotsessi ning analüüsib täidetud ülesandeid ja saadud tagasisidet;
- kujundab, esitleb ja põhjendab oma arvamust.

Õppesisu

Igal õppeaastal on ainekavas üks õppeosa, mille puhul saavad õpilased vabalt valida õpperühma ja projekti. Projektid võivad olla nii tehnoloogiaõpetuse, käsitöö kui ka kodunduse valdkonnast. Projektitöid võib lõimida omavahel, teiste õppeainete ja klassidevaheliste projektidega ning ülekooliliste ja pikemaajaliste koolidevaheliste ettevõtmistega.

TEHNOLOOGIAÕPETUS

IV klass

Põhiliseks materjaliks on saetud puit ja liimitud vineer. Peamised ülesanded ja tehtavad tööd lähtuvad antud materjalist, näiteks: paat (viikingilaev), vene; erinevad relvad, milleks on mõõk, vibu; näpurula rada ja intarsiatehnikas kaetud näpurula valmistamine jne. Oluliseks osaks on kavandamise oskus ja esemele lõppviimistluse tegemise oskus. Hakatakse osalema koolisisestest konkurssides – omaloomingukonkurss.

Lisaks omandatud eskiisijoonistamise oskusele hakatakse proovima ka lihtsama joonise tegemist.

Lähtudes kooli omapärasest käsitletakse kaks korda aastas ühiskonnas väga olulist väärtust, milleks on üheskoos teineteise aitamine – osalemist kooli heategevuslikel laadadel. Läbi heategevuse väärtustatakse iga indiviidi panust suurde muustrisse ja luuakse sedasi arusaamad ligimese aitamisega ning toetamisega kaasnevatest väärtushinnangutest.

Lisaks toimub koolis iga-aastane ülekoolliline omaloomingu konkurss, millest võtavad osa kõigi kolme kooliastme õpilased. Aluseks on iga osaleja originaallooming kas siis individuaalselt või gruppitööna.

IV klassis on kavas käsitöötundides poiste ja tüdrukute klasside vahetus, kus poisid lähevad kokandustundi ja tüdrukud puutöötundi. Tüdrukute teemaks on valmistada traditsioonilise köögis vajamineva tarbeeseme - lõikelaud/kuumaalus vastupidavast ja kvaliteetsest puidust. Valmistatud köögitarvikuga on tüdrukutel võimalik käsitöötunnis praktiseerida omavalistatud tarbeeseme funktsionaalsust. Poisid teevad lihtsamaid külmoite. Hakkimine. Võileibade valmistamine. Toidud kuumutamata kohupiimast. Keetmata magustoidud. Joogid. Salatikatete valmistamine.

Puutöö

Õpitulemused

Õpilane:

- väärtustab tehnoloogia eetilisust ning tarbib ressursse keskkonda säästvalt ja jätkusuutlikult;
- valib toote valmistamiseks sobivaid materjale, töövahendeid ning töötlemisviise;
- valmistab omanäolise toote, kasutades erinevaid töötlemisvõimalusi;
- esitleb ja analüüsib tehtud tööd;
- teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid.
- tunneb erinevaid puidu liike ja puidust saadavaid materjale, oskab neid optimaalse jõukuluga töödelda;
- oskab ohutult käsitseda loetud hulgal tööriistu: vestmisnuga, peitel, viil, hõövel, käsisaag, vineerisaag, erinevad liivapaberid;
- kavandab iseseisvalt etteantud piirides lihtsa tööeseme;
- suudab valmistada tööesemest arusaadava eskiisi;
- omab enesekindlust ideede praktiliseks teostamiseks;
- mõistab töökultuuri vajalikkust ja järgib ainetunnis selle põhimõtteid.

Õppesisu

Mõeldakse välja ja disainitakse erinevaid mängu-, relvi-, lõimitakse traditsioonilisi puidukattete tehnikaid (intarsia) kaasaegsete mänguasjadega (näpurula) jne.

Ohutustehniline instrueerimine, juhised õppetöökojas töötamiseks.

Tehnoloogia analüüsimine: positiivsed ja negatiivsed mõjud.

Eetilised tõekspidamised tehnoloogia rakendamisel.

Puutöö vahetusrühmale

Õpitulemused

Õpilane

- kavandab iseseisvalt etteantud piirides lihtsa tööeseme;
- suudab valmistada esemest arusaadava eskiisi;
- omab enesekindlust ideede praktiliseks teostamiseks;
- mõistab töökultuuri vajalikkust ja järgib ainetunnis selle põhimõtteid.

Õppesisu

Traditsioonilise tarbeeseme valmistamine: lõikelaud, kuumaalus.

Projektitööd

Õpitulemused

Õpilane:

- leiab iseseisvalt ja/või koostöös teistega ülesannetele ning probleemidele lahendeid;
- kujundab, esitleb ja põhjendab oma arvamust;
- väärtustab töö tegemist ning analüüsib töö kulgu.

Õppesisu

Märgviltimine. Tutvumine märgviltimise - vanima kanga valmistamise viisiga. Kavandab ja valmistab viltimistehnikas eseme.

Õpikeskkond

Tehnoloogiaõpetuse õpperuumid ja õppetarbed vastavad tervisekaitse, tööohutuse ja ergonoomia nõuetele. Õpperuumid on sisustatud seadmetega vastavalt kooli poolt valitud praktilistele töödele, sealhulgas on õpperuumides töötav ventilatsioonisüsteem. Iga õpilasele on tagatud töökoht ja praktiliseks õppetööks vastavad individuaalsed töövahendid ning praktiliseks tööks vajalik materjal. Kooli pidaja tagab sisseseade ja tööriistade hoolduse ning muretseb õppetööks vajalikud vahendid.

Õppetegevused ja metoodilised soovitused

Õppetegevus on peamiselt üles ehitatud toote vms arendustsüklile, läbitakse etapid alates info otsimisest, toote disainimisest, toote teostusest ning selle tutvustamisest teistele õpilastele. Rõhuasetus on loovusel (disainimine, toote täiendamine jms), rahvusliku töötraditsioonide säilitamisel (rahvuslik toode, rahvakunstist pärit motiivide kasutamine toote kaunistamisel jne) ja kaasaegsel tehnoloogial. Oluline on projektipõhiste (sh õppeainete ja eluvaldkondade vahelised, ühistöö ettevõtlusega ning poisid-tüdrukud koostööna) õppetöövormide läbiviimine.

KÄSITÖÖ JA KODUNDUS

5. klass

Käsitöö on õpetus loomingulistel alustel, mille käigus tõstatatakse ülesandeid ja probleeme raskusastmete järjekorras. Teatud vilumuse omandades toimub oma ideede teostamine läbi iseseisva kavandamise.

Käsitöö ainetundidega arendatakse õpilase võimet ennast tagasisidestada - see toimub läbi käelise tegevuse ja mõtlemise dialoogi. Muuhulgas taotletakse: õpilase ruumilise mõtlemise ja materjalitunnetuse arengut, teatud manuaalsete oskuste kogumi põhimõttelist omandamist.

Lähtudes kooli omapärast käsitletakse kaks korda aastas ühiskonnas väga olulist väärtust, milleks on üheskoos teineteise aitamine – osalemist kooli heategevuslikel laatadel. Läbi heategevuse väärtustatakse iga indiviidi panust suurde mustrisse ja luuakse sedasi arusaamad ligimese aitamisega ning toetamisega kaasnevatest väärtushinnangutest.

Lisaks toimub koolis iga-aastane ülekoolliline omaloomingu konkurss, millest võtavad osa kõigi kolme kooliastme õpilased. Aluseks on iga osaleja originaallooming kas siis individuaalselt või grupitööna.

5. klassis on kavas käsitöötundides poiste ja tüdrukute klasside vahetus, kus poisid lähevad kokandustundi ja tüdrukud puutöötundi. Tüdrukute teemaks on valmistada traditsioonilised köögis vajaminevaid tarbeesemeid – võinuga, praekahvel vastupidavast ja kvaliteetsest puidust. Valmistatud köögitarvikutega on tüdrukutel võimalik käsitöötunnis praktiseerida omavalistatud tarbeesemete funktsionaalsust. Poisid teevad keerulisemaid kültoite. Võileibade valmistamine. Toidud kuumutamata kohupiimast. Keetmata magustoidud. Joogid. Salatikatete valmistamine. Retseptitoidud.

Kavandamine

Õpitulemused

Õpilane:

- kavandab omandatud töövõtete baasil jõukohaseid käsitööesemeid;
- leiab käsitööeseme kavandamiseks ideid eesti rahvakunstist;
- leiab võimalusi taaskasutada tekstiilmaterjale;
- märkab rahvuslikke kujunduselemente tänapäevastel esemetel;
- kirjeldab muuseumis olevaid rahvuslikke esemeid.

Õppesisu

Idee leidmine ja edasiarendamine kavandiks. Kavandi rakendamine kootud eseme valmistamise kaudu.

Töötamine suulise juhendamise järgi ja lihtsama tööjuhendi järgi.

Kudumine ja õmblemine

Õpitulemused

Õpilane:

- koob põhisilmuseid ja tunneb mustrite ülesmärkimise viise ja tingmärke;
- kavandab omandatud töövõtete baasil jõukohaseid kudumeid;
- seostab käsitöölõnga jämedust ja töövahendi sobivust;
- hindab eseme valmistamiseks kuluvat aega;
- töötab iseseisvalt lihtsama tööjuhendi järgi;
- seab õmblusmasina töökorda, traageldab ning õmbleb lihtõmblust ja palistust;
- lõikab välja ja õmbleb valmis lihtsama eseme;
- mõistab täpsuse vajalikkust õmblemisel ning järgib seda oma töös.

Õppesisu

Töövahendid ja sobivad materjalid.

Kudumisskeemid, nende lugemine.

Silmuste loomine, parempidine silmus, pahempidine silmus. Edasi-tagasi kudumine, ripskude, parempidine kude. Ääresilmused, kudumi lõpetamine

Viimistlemine ja hooldamine.

Looduslikud tekstiilkiud: linane, puuvill.

Õmblusmasin: masina osad, niiditamine. Ohutus õmblemisel. Õmblemise alustamine, lõpetamine, lihtõmblus.

Toit ja toitumine

Õpitulemused

Õpilane:

- teab erinevaid toiduainerühmi ning tunneb neisse kuuluvaid toiduaineid ja nende omadusi;
- võrdleb pakendiinfo järgi erinevate toiduainete toiteväärtust;
- teab, mis toiduained riknevad kergesti, ning säilitab toiduaineid sobival viisil;
- hindab oma toitumisharjumuste vastavust toitumisõpetuse põhitõdedele ning teeb
- ettepanekuid tervislikumaks toiduvalikuks.

Õppesisu

Toiduained ja toitained. Tervisliku toitumise põhitõed. Toidupüramiid.

Toiduainerühmade üldiseloostus. Teravili ja teraviljasaadused. Kala ja kalasaadused. Munad.

Toiduainete säilitamine.

Töö organiseerimine ja hügieen

Õpitulemused

Õpilane:

- teadvustab hügieenireeglite järgimise vajadust köögis töötades;
- koostab koos kaaslastega tööplaani, lepib kokku tööjaotuse, täidab ülesande, hindab rühma
- töötulemust ja igapäevase rolli tulemuse saavutamisel;
- suhtub kaaslastesse heatahtlikult ning arvestab teiste arvamustega.

Õppesisu

Isikliku hügieeni nõuded köögis töötades. Toidu ohutus.

Nõude pesemine käsitsi ja masinaga, köögi korrashoid. Tööde järjekord toitu valmistades.

Tööjaotus rühmas, ühistöö kavandamine, hooliv ja arvestav käitumine.

Ühise töö analüüsimine ja hindamine.

Toidu valmistamine

Õpitulemused

Õpilane:

- valib töövahendid ja seadmed töö eesmärgi järgi ning kasutab neid ohutusnõudeid
- arvestades;
- valmistab lihtsamaid tervislikke toite, kasutades levinumaid toiduaineid ning kül- ja
- kuumtöötlemistehnikaid.

Õppesisu

Retsept. Mõõtühikud. Töövahendid köögis. Ohutushoid.
Toiduainete eeltöötlemine, külm- ja kuumtöötlemine. Kuumtöötlemata magustoidud.
Külmad ja kuumad joogid. Munade keetmine. Toorsalatid. Külmad kastmed.

Lauakombed

Õpitulemused

Õpilane:

- katab toidukorra järgi laua, valides ning paigutades sobiva lauapesu, -nõud ja -kaunistused;
- peab kinni üldtuntud lauakommetest ning hindab laua ja toitude kujundust.

Õppesisu

Lauakombed ning lauakatmise tavad ja erinevad loomingulised võimalused.
Lauapesu, -nõud ja -kaunistused. Sobivate nõude valimine toidu serveerimiseks.

Kodu korrashoid

Õpitulemused

Õpilane:

- teeb korrastustöid, kasutades sobivaid töövahendeid;
- kuivatab ja triigib hooldusmärkide järgi;
- näeb kodutööde jaotamises pereliikmete heade suhete eeldust.

Õppesisu

Puhastus- ja korrastustööd. Kodutööde planeerimine ja jaotamine. Töövahendid.
Hooldusmärgid. Triikimine.

Tarbijakasvatus

Õpitulemused

Õpilane:

- teab väljendite „kõlblik kuni...“ ja „parim enne ...“ tähendust;
- tunneb jäätmete hoolimatust käitlemisest tulenevaid ohte keskkonnale ning teab enda võimalusi, kuidas aidata kaasa jäätmete keskkonnasäästlikule käitlemisele;
- käitub keskkonnahoidliku tarbijana;
- oskab valida erinevaid kaupu ja oma valikut põhjendada;
- analüüsib oma taskuraha kasutamist.

Õppesisu

Tulud ja kulud pere eelarves, taskuraha. Arutelu raha kasutamise ja säästmise üle.
Tarbijainfo (pakendiinfo). Teadlik ja säästlik tarbimine. Energia ja vee säästlik tarbimine.
Jäätmete sortimine.

Kodundus vahetusrühmale

Õpitulemused

Õpilane:

- teab ja väärtustab tervisliku toitumise põhialuseid;
- tunneb põhilisi toiduaineid ja nende omadusi ning valmistab lihtsamaid toite;
- teadvustab hügieenireeglite järgimise vajadust köögis töötades;
- teeb põhilisi korrastustöid, kasutades selleks sobivaid töövahendeid;
- katab lauda ning peab kinni üldtuntud lauakommetest;
- teab jäätmete käsitlemise ja keskkonnahoiu põhilisi nõudeid.

Õppesisu

Toiduained ja toitained. Tervisliku toitumise põhitõed. Toiduainete säilitamine.

Hügieeninõuded köögis töötades. Jäätmete sortimine.

Retsepti kasutamine, mõõtühikud. Toiduainete eeltöötlemine.

Võileibade ja salatite valmistamine.

Projektõpe

Õpitulemused

Õpilane

- valmistab või leiab üksi koos või koostöös teistega ülesannetele ning probleemidele lahendusi;
- suhtub kaaslastesse heatahtlikult ja arvestab teiste arvamustega;
- teadvustab end rühmatöö, projektitöö ja teiste ühistöö tegevuste osalisena;
- osaleb aktiivselt erinevates koostöö- ja suhtlusvormides;
- väärtustab disainiprotsessi ning analüüsib täidetud ülesandeid ja saadud tagasisidet;
- kujundab, esitleb ja põhjendab oma arvamust.

Õppesisu

Igal õppeaastal on ainekavas üks õppeosa, mille puhul saavad õpilased vabalt valida õpperühma ja projekti. Projektid võivad olla nii tehnoloogiaõpetuse, käsitöö kui ka kodunduse valdkonnast. Projektitöid võib lõimida omavahel, teiste õppeainete ja klassidevaheliste projektidega ning ülekooliliste ja pikemaajaliste koolidevaheliste ettevõtmistega.

TEHNOLOOGIAÕPETUS

V klass

Põhiliseks materjaliks on täispuit, saetud puit ja liimitud vineer. Hakatakse välja mõtlema loovdisainitud esemeid. Peamised ülesanded ja tehtavad tööd lähtuvad antud materjalist, näiteks: vineerist puzzle, erinevad lauamängud; ise disainitud nuga, lusikas-nuga, köögiriistad (võinuga, pannilabidas, kuumaalus); täispuidust joogitops või söögikauss; täispuidust peiteldatud siiditrüki tempel; paat (viikingilaev), vene; intarsiatehnikas abstraktse kujundiga plaadi valmistamine; vineerist koosteülesande tegemine – mootorratas; jne. Jätkatakse osalemist koolisiseses konkurssides – omaloomingukonkurss ja võimalusel koolidevahelistel konkurssides. Õpitakse erinevaid puidu ühendamisviise.

Lisaks eskiisjooniste tegemisele suurendatakse rõhku ka korralike tööjooniste tegemisele.

Lähtudes kooli omapärasest käsitletakse kaks korda aastas ühiskonnas väga olulist väärtust, milleks on üheskoos teineteise aitamine – osalemist kooli heategevuslikel laatadel. Läbi heategevuse väärtustatakse iga indiviidi panust suurde muustrisse ja luuakse sedasi arusaamad ligimese aitamisega ning toetamisega kaasnevatest väärtushinnangutest.

Lisaks toimub koolis iga-aastane ülekooliline „Omaloomingu konkurss“, millest võtavad osa kõigi kolme kooliastme õpilased. Aluseks on iga osaleja originaallooming kas siis individuaalselt või grupidööna.

V klassis on käsitöötundides kavas poiste ja tüdrukute klasside vahetus, kus poisid lähevad kokandustundi ja tüdrukud puutöötundi. Tüdrukute teemaks on valmistada traditsioonilised köögis vajaminevaid tarbeesemeid – võinuga, praekahvel, lõikelaud/kuumaalus vastupidavast ja kvaliteetsest puidust. Valmistatud köögitarvikutega on tüdrukutel võimalik käsitöötunnis praktiseerida omavalistatud tarbeesemete funktsionaalsust. Poisid teevad keerulisemaid külmtoite. Võileibade valmistamine. Toidud kuumutamata kohupiimast. Keetmata magustoidud. Joogid. Salatikatete valmistamine. Retseptitoidud.

Puutöö

Õpitulemused

Õpilane:

väärtustab tehnoloogia eetilisust ning tarbib ressursse keskkonda säästvalt ja jätkusuutlikult;
valib toote valmistamiseks sobivaid materjale, töövahendeid ning töötlemisviise;
valmistab omanäolise toote, kasutades erinevaid töötlemisvõimalusi;
esitleb ja analüüsib tehtud tööd;
teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid;
tunneb erinevaid puidu liike ja puidust saadavaid materjale, oskab neid optimaalse jõukuluga töödelda;
oskab ohutult käsitseda loetud hulgal tööriistu: vestmisnuga, peitel, viil, hõövel, käsisaag, vineerisaag, erinevad liivapaberid, elektriline vineerisaag ning puurpink;
kavandab iseseisvalt etteantud piirides keerulisema tööeseme;
suudab valmistada tööesemest arusaadava eskiisi ja loetava joonise;
omab enesekindlust ideede praktiliseks teostamiseks;
mõistab töökultuuri vajalikkust ja järgib ainetunnis selle põhimõtteid.

Õppesisu

Mõeldakse välja ja disainitakse erinevaid mänge, ultramoodsaid söögiriistu, lõimitakse traditsioonilisi puidukattetehnikaid (intarsia) kaasaegsete mänguasjadega (näpurula) jne.

Ohutustehniline instrueerimine, juhised õppetöökogas töötamiseks.

Tehnoloogia analüüsimine: positiivsed ja negatiivsed mõjud. Eetilised tõekspidamised tehnoloogia rakendamisel.

Puutöö vahetusrühmale

Õpitulemused

- väärtustab tehnoloogia eetilistust ning tarbib ressursse keskkonda säästvalt ja jätkusuutlikult;
- valib toote valmistamiseks sobivaid materjale, töövahendeid ning töötlemisviise;
- valmistab omanäolise toote, kasutades erinevaid töötlemisvõimalusi;
- esitleb ja analüüsib tehtud tööd;
- teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid.

Õppesisu

Traditsioonilised köögis vajamineva tarbeesemete valmistamine: võinuga, praekahvel, lõikelaud/kuumaalus. Ohutusnõuete järgimine.

Projektitööd

Õpitulemused

Õpilane

- analüüsib projekti ja enda panust, teeb võimalikud järeldused;
- leiab võimalusi taaskasutada tekstiilmaterjale;
- töötab iseseisvalt lihtsama tööjuhendi järgi;
- järgib töötades ohutusnõudeid ning hoiab korras töökoha;
- hindab oma töö korrektsust;
- arvestab rühmaülesannete täitmisel kaasõpilaste arvamuste ja hinnangutega.

Õppesisu

Käpiknukkude valmistamine

Projekti mõte on õpilaste lemmikmuinasjutu tegelaste kujutamine käpiknukkudena kasutades selleks erinevaid materjale. Projekti lõputööna esitatakse lühike näidend, kus kasutatakse isevalmistatud käpiknukke.

KÄSITÖÖ JA KODUNDUS

VI klass

Käsitöö on õpetus loomingulistel alustel, mille käigus tõstatatakse ülesandeid ja probleeme raskusastmete järjekorras. Teatud vilumuse omandades toimub oma ideede teostamine läbi iseseisva kavandamise.

Käsitöö ainetundidega arendatakse õpilase võimet ennast tagasisidestada - see toimub läbi käelise tegevuse ja mõtlemise dialoogi. Muuhulgas taotletakse: õpilase ruumilise mõtlemise ja materjalitunnetuse arengut, teatud manuaalsete oskuste kogumi põhimõttelist omandamist.

Lähtudes kooli omapärasest käsitletakse kaks korda aastas ühiskonnas väga olulist väärtust, milleks on üheskoos teineteise aitamine – osalemist kooli heategevuslikel laatadel. Läbi heategevuse väärtustatakse iga indiviidi panust suurde mustrisse ja luuakse sedasi arusaamad ligimese aitamisega ning toetamisega kaasnevatest väärtushinnangutest.

Lisaks toimub koolis iga-aastane ülekooliline omaloomingu konkurss, millest võtavad osa kõigi kolme kooliastme õpilased. Aluseks on iga osaleja originaallooming kas siis individuaalselt või grupitööna.

VI klassis on käsitöötundides kavas poiste ja tüdrukute klasside vahetus, kus poisid lähevad kokandustundi ja tüdrukud puutöötundi. Tüdrukute teemaks on traditsioonilise gobeläänvaiba kudumise raami valmistamine (vähendatud mõõtmetega) vastupidavast ja kvaliteetsest puidust ning metallist. Valmistatud gobeläänvaiba kudumise raamiga on tüdrukutel võimalik käsitöötunnis õppida selgeks traditsiooniline gobeläänvaiba kudumise tehnika.

Kavandamine

Õpitulemused

Õpilane:

- kavandab omandatud töövõtete baasil jõukohaseid käsitööesemeid;
- leiab käsitööeseme kavandamiseks ideid eesti rahvakunstist;
- leiab võimalusi taaskasutada tekstiilmaterjale;
- märkab rahvuslikke kujunduselemente tänapäevastel esemetel;
- kirjeldab muuseumis olevaid rahvuslikke esemeid.

Õppesisu

Idee leidmine ja edasiarendamine kavandiks. Kavandi rakendamine kootud eseme valmistamise kaudu.

Töötamine suulise juhendamise järgi ja lihtsama tööjuhendi järgi.

Tööriigid: õmblemine ja heegeldamine

Õpitulemused

Õpilane

- kirjeldab keemiliste kiudainete saamist, põhiomadusi, kasutamist ja hooldamist;
- seab õmblusmasina töökorda, traageldab ja õmbleb palistusi;
- oskab asetada lõiked riidele;
- lõikab välja ja õmbleb valmis lihtsama eseme;
- mõistab täpsuse vajalikkust õmblemisel ning järgib seda oma töös;
- hindab oma töö korrektsust ja esteetilisust;
- oskab õigeid heegeltöövõtteid;
- oskab heegeldada mustriskeemi järgi;
- eristab puuvillast materjali.

Õppesisu

Õmblusmasin: masina osad, niiditamine. Ohutus õmblemisel.

Õmblemise alustamine, lõpetamine, lihtõmblus, palistused- ühekordne ja kahekordne palistus.

Õmblustöö viimistlemine ja hooldamine.

Motiivide heegeldamine ja ühendamine vastavalt kavandatud tööle. Ringheegeldamine. Töö viimistlemine ja hooldamine.

Toit ja toitumine

Õpitulemused

Õpilane:

- teab erinevaid toiduainerühmi ning tunneb neisse kuuluvaid toiduaineid ja nende omadusi;
- võrdleb pakendiinfo järgi erinevate toiduainete toiteväärtust;
- käitub keskkonnahoidliku tarbijana;
- hindab oma toitumisharjumuste vastavust toitumisõpetuse põhitõdedele;
- oskab valida erinevaid kaupu ja oma valikut põhjendada.

Õppesisu

Toiduained ja toitained. Tervisliku toitumise põhitõed. Toidupüramiid.

Toiduainerühmade üldiseloostus: liha ja lihasaadused, kala- ja kalasaadused, toidurasvad.

Toiduainete säilitamine.

Toidu valmistamine, töö organiseerimine ja hügieen

Õpitulemused

Õpilane:

- kasutab mõõtenõusid ja kaalu ning oskab teisendada mahu- ja massiühikuid;
- valib töövahendid ja seadmed töö eesmärgi järgi ning kasutab neid ohutusnõudeid
- arvestades;
- valmistab tervislikke toite, kasutades leivumaid toiduaineid ning kül- ja
- kuumtöötlemis tehnikaid.
- teadvustab hügieenireeglite järgimise vajadust köögis töötades;
- koostab koos kaaslastega tööplaani, lepib kokku tööjaotuse, täidab ülesande, hindab rühma
- töötulemust ja igäihte rolli tulemuse saavutamisel;
- suhtub kaaslastesse heatahtlikult ning arvestab teiste arvamust.

Õppesisu

Toiduainete eeltöötlemine, kül- ja kuumtöötlemine.

Külmad ja kuumad joogid. Kartulite ja makaronitoodete keetmine.

Pudrud ja teised teraviljatoidud.

Isikliku hügieeni nõuded köögis töötades. Toidu ohutus. Nõude pesemine käsitsi ja masinaga, köögi korrashoid. Tööde järjekord toitu valmistades.

Tööjaotus rühmas, ühistöö kavandamine, hooliv ja arvestav käitumine. Ühise töö analüüsimine ja hindamine.

Lauakombed ja etikett

Õpitulemused

Õpilane:

- katab toidukorra järgi laua, valides ning paigutades sobiva lauapesu, -nõud ja -kaunistused;
- peab kinni üldtuntud lauakommetest ning hindab laua ja toitude kujundust.

Õppesisu

Lauakombed ning lauakatmise tavad ja erinevad loomingulised võimalused. Lauapesu, -nõud ja -kaunistused. Sobivate nõude valimine toidu serveerimiseks.

Kodu korrashoid

Õpitulemused

Õpilane:

- planeerib rõivaste pesemist, kuivatamist ja triikimist hooldusmärkide järgi.

Õppesisu

Rõivaste pesemine käsitsi ja masinaga. Hooldusmärgid. Triikimine. Jalatsite hooldamine

Tarbijakasvatus

Õpitulemused

Õpilane:

- teab väljendite „kõlblik kuni...“ ja „parim enne ...“ tähendust;
- tunneb jäätmete hoolimatust käitlemisest tulenevaid ohte keskkonnale ning teab enda võimalusi, kuidas aidata kaasa jäätmete keskkonnasäästlikule käitlemisele;
- käitub keskkonnahoidliku tarbijana.

Õppesisu

Tulud ja kulud pere eelarves, taskuraha. Arutelu raha kasutamise ja säästmise üle. Tarbijainfo (pakendiinfo). Teadlik ja säästlik tarbimine. Energia ja vee säästlik tarbimine. Jäätmete sortimine.

Kodundus vahetusrühmale

Õpitulemused

Õpilane

- teab ja väärtustab tervisliku toitumise põhialuseid;
- tunneb põhilisi toiduaineid ja nende omadusi ning valmistab lihtsamaid toite;
- teadvustab hügieenireeglite järgimise vajadust köögis töötades;
- teeb põhilisi korrastustöid, kasutades selleks sobivaid töövahendeid;
- katab lauda ning peab kinni üldtuntud lauakommetest;
- teab jäätmete käsitlemise ja keskkonnahoiu põhilisi nõudeid.

Õppesisu

Hügieeninõuded köögis töötades. Jäätmete sortimine.

Retsepti kasutamine, mõõtühikud. Toiduainete eeltöötlemine, külm- ja kuumtöötlemine.

Makaroniroad ja pudrud. Magustoidud.

Külmad ja kuumad joogid. Lauakombed ning lauakatmise tavad ja erinevad võimalused.

Puhastus- ja korrastustööd. Rõivaste ja jalanõude hooldamine. Tarbijainfo (pakendiinfo, kasutusjuhend jm). Teadlik ja säästlik tarbimine.

Projektõpe

Õpitulemused

Õpilane

- valmistab või leiab üksi koos või koostöös teistega ülesannetele ning probleemidele lahendusi;
- suhtub kaaslastesse heatahtlikult ja arvestab teiste arvamustega;
- teadvustab end rühmatöö, projektitöö ja teiste ühistöö tegevuste osalisena;
- osaleb aktiivselt erinevates koostöö- ja suhtlusvormides;
- väärtustab disainiprotsessi ning analüüsib täidetud ülesandeid ja saadud tagasisidet;
- kujundab, esitleb ja põhjendab oma arvamust.

Õppesisu

Igal õppeaastal on ainekavas üks õppeosa, mille puhul saavad õpilased vabalt valida õpperühma ja projekti. Projektid võivad olla nii tehnoloogiaõpetuse, käsitöö kui ka kodunduse valdkonnast. Projektitöid võib lõimida omavahel, teiste õppeainete ja klassidevaheliste projektidega ning ülekooliliste ja pikemaajaliste koolidevaheliste ettevõtmistega.

TEHNOLOOGIAÕPETUS

VI klass

Põhiliseks materjaliks on okaspuit, täispuit, saetud puit ja liimitud vineer. Peamised lähteülesanded on seotud maketiga – kas siis arhitektuuriline eksterjäär või mõne traditsioonilise puitpalkmaja makett (saun, sepikoda, ait, rehielamu, suvila) või puitkarkasshoone makett. Ülesanne lähtub etteantud materjalist. Õpitakse erinevaid puidu ühendamisviise. Võimalusel jätkatakse osalemist koolisisestel konkurssidel – omaloomingukonkurss ja koolidevahelistel konkurssidel.

Lisaks eskiisjooniste tegemisele suurendatakse rõhku ka korralike tööjooniste tegemisele.

Lähtudes kooli omapärasest käsitletakse kaks korda aastas ühiskonnas väga olulist väärtust, milleks on üheskoos teineteise aitamine – osalemist kooli heategevuslikel laatadel. Läbi heategevuse väärtustatakse iga indiviidi panust suurde muustrisse ja luuakse sedasi arusaamad ligimese aitamisega ning toetamisega kaasnevatest väärtushinnangutest.

Lisaks toimub koolis iga-aastane ülekooliline „Omaloomingu konkurss“, millest võtavad osa kõigi kolme kooliastme õpilased. Aluseks on iga osaleja originaallooming kas siis individuaalselt või grupitööna.

VI klassis on käsitöötundides kavas poiste ja tüdrukute klasside vahetus, kus poisid lähevad kokandustundi ja tüdrukud puutöötundi. Tüdrukute teemaks on traditsioonilise gobeläänvaiba kudumise raami valmistamine (vähendatud mõõtmetega) vastupidavast ja kvaliteetsest puidust ning metallist. Valmistatud gobeläänvaiba kudumise raamiga on tüdrukutel võimalik käsitöötunnis õppida selgeks traditsiooniline gobeläänvaiba kudumise tehnika.

Puutöö

Õpitulemused

Õpilane:

- väärtustab tehnoloogia eetilisust ning tarbib ressursse keskkonda säästvalt ja jätkusuutlikult;
- valib toote valmistamiseks sobivaid materjale, töövahendeid ning töötlemisviise;
- valmistab omanäolise toote, kasutades erinevaid töötlemisvõimalusi;
- esitleb ja analüüsib tehtud tööd;
- teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid;
- tunneb erinevaid puidu liike ja puidust saadavaid materjale, oskab neid optimaalse jõukuluga töödelda ning tunneb erinevaid puidu liitmistehnikaid;
- oskab ohutult käsitseda loetud hulgal tööriistu: vestmisenuga, peitel, viil, hõövel, käsisaag, vineerisaag, erinevad liivapaberid, elektriline vineerisaag ning puurpink;
- kavandab iseseisvalt etteantud piirides keerulisema tööeseme;
- suudab valmistada tööesemest arusaadava eskiisi ja loetava joonise;
- omab enesekindlust ideede praktiliseks teostamiseks;
- mõistab töökultuuri vajalikkust ja järgib ainetunnis selle põhimõtteid.

Õppesisu

Iga õpilase oma idee järgi valmistatud arhitektuuriline makett kas siis puitpalkmaja tehnikas saun, sepikoda, ait, rehielamu, suvila, nn. ´surfimaja´ või puitkarkassmaja.

Tehnoloogia analüüsimine: positiivsed ja negatiivsed mõjud. Eetilised tõekspidamised tehnoloogia rakendamisel.

Ohutustehniline instrueerimine, juhised õppetöökogas töötamiseks.

Puutöö vahetusrühmale

Õpitud tulemused

Õpilane:

- väärtustab tehnoloogia eetilisust ning tarbib ressursse keskkonda säästvalt ja jätkusuutlikult;
- valib toote valmistamiseks sobivaid materjale, töövahendeid ning töötlemisviise;
- valmistab omanäolise toote, kasutades erinevaid töötlemisvõimalusi;
- esitleb ja analüüsib tehtud tööd;
- teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid.

Õppesisu

Traditsioonilise gobeläänvaiba kudumisraami valmistamine (vähendatud mõõtmetega) vastupidavast ja kvaliteetsest puidust ning metallist.

Projektõpe

Õpitulemused

Õpilane:

koostab töö valmimise tehnoloogilise järjekorra;

koostab töö ajalise planeeringu;

valib materjali;

leiab iseseisvalt lahendeid ülesannetele ning probleemidele;

kavandab ning valmistab omandatud töövõtete baasil väljavalitud töö.

Õppesisu

Tehnoloogia analüüsimine: positiivsed ja negatiivsed mõjud.

Eetilised tõekspidamised tehnoloogia rakendamisel. Ohutustehniline instrueerimine, juhised õppetöökojas töötamiseks. On ühendanud erinevad teemad: rahvakunst, disain, tööprotsesside organiseerimine. Töö kavandamine ja teostamine vastavalt kavandile.

Projektitöö valimisel peetakse silmas kohalikke traditsioone, uudseid ja tavapäraseid töötlemisviise ning teatud teema süvitsi käsitlemise huvi. Projektitöö on iseseisev tervik, mille puhul ei eeldata õpilastelt varasemaid teemaga seonduvaid oskusi ja teadmisi. Koostööd tehakse ka kohalike meistrite, ettevõtete ja kogukonnaga.

KÄSITÖÖ JA KODUNDUS

VII klass

Käsitöö on õpetus loomingulistel alustel, mille käigus tõstatatakse ülesandeid ja probleeme raskusastmete järjekorras. Teatud vilumuse omandades toimub oma ideede teostamine läbi iseseisva kavandamise. Arutletakse kunsti, käsitöö ja moe seoste ning käsitöö ja kergetööstuse tähtsuse üle ajaloo ja tänapäevases maailmas. Tutvutakse erinevate materjalide ning nende omadustega, proovitakse mitmesuguseid tehnikaid nende kasutamisel. Õpitakse nägema ja leidma huvitavaid ja uudseid lahendusi esemete ning toodete disainimisel. Oluline osa on rahvuslike kultuuritraditsioonide säilitamisel ja arendamisel nii käsitöös kui kodunduses. Õpitakse märkama erinevate maade käsitöö- ja toidu traditsioone ning nende seost ajaloo, kliima, usu ning kultuuritavadega.

Käsitöö ainetundidega arendatakse õpilase võimet ennast tagasisidestada - see toimub läbi käelise tegevuse ja mõtlemise dialoogi. Muuhulgas taotletakse: õpilase ruumilise mõtlemise ja materjalitunnetuse arengut, teatud manuaalsete oskuste kogumi põhimõttelist omandamist.

Lähtudes kooli omapärasest käsitletakse kaks korda aastas ühiskonnas väga olulist väärtust, milleks on üheskoos teineteise aitamine – osalemist kooli heategevuslikel laadadel. Läbi heategevuse väärtustatakse iga indiviidi panust suurde mustrisse ja luuakse sedasi arusaamad ligimese aitamisega ning toetamisega kaasnevatest väärtushinnangutest.

Lisaks toimub koolis iga-aastane ülekooliline „Omaloomingu konkurs“, millest võtavad osa kõigi kolme kooliastme õpilased. Aluseks on iga osaleja originaallooming kas siis individuaalselt või grupidööna.

VII klassis on käsitöötundides kavas poiste ja tüdrukute klasside vahetus, kus poisid lähevad kokandustundi ja tüdrukud puutöötundi. Tüdrukute teemaks on traditsioonilise viikingiaegse nõelumistehnika nõela valmistamine vastupidavast ja kvaliteetsest puidust. Valmistatud nõelumisnõelaga on tüdrukutel võimalik valmistatud nõelaga käsitöötunnis õppida selgeks iidne, üle tuhande aasta vanune nõelumistehnika. Poisid valmistavad erinevaid toite ja analüüsivad selle tervislikkust ja maksumust. Kõpsetised ja vormiroad.

Kavandamine ja rahvakunst

Õpitulemused

Õpilane:

- tunneb peamisi eesti rahvuslikke käsitöötavasid;
- väärtustab rahvaste kultuuripärandit;
- märkab originaalseid ja leidlikke lahendusi esemete ning rõivaste disainis;
- kavandab isikupäraseid esemeid.

Õppesisu

Tekstiilid rõivastuses ja moelooming ajastu vaimu peegeldajana. Sobivate lisandite valik stiili kujundades.

Ideekavand ja selle vormistamine.

Tekstiileseme kavandamine ja kaunistusviisid erinevates tehnikates.

Sümbolid ja märgid rahvakunsti. Kudumine, heegeldamine ja tikkimine eesti rahvakunsti. Rahvarõivad.

Materjalid ja tööliigid: tikkimine, kudumine.

Õpitulemused

Õpilane:

- kirjeldab keemiliste kiudude põhiomadusi, kasutamist ja hooldamist;

- valib ja kombineerib eseme valmistamiseks sobivaid materjale, töövahendeid, tehnikaid ja viimistlusvõtteid;
- koob ringselt.

Õppesisu

Tekstiilkiudained. keemilised kiud. Tehiskiud ja sünteetiliste kiudude saamine ja omadused.

Silmuste kahandamine ja kasvatamine. Ringselt kudumine.

Tutvumine erinevate tikanditega. Tikand loomingulise väljendusvahendina. Vüimaluse korral tikandi kavandamine ja loomine arvuti abil.

Käsitöö organiseerimine

Õpitulemused

Õpilane:

- otsib ülesandeid täites infot ja abi nüüdisaegsest teabelevist;
- esitleb või eksponeerib oma tööd;
- täidab iseseisvalt ja koos teistega endale võetud ülesandeid ning planeerib tööd ajaliselt.

Õppesisu

Töö planeerimine üksi või rühmas töötades.

Vajaliku teabe hankimine tänapäeva teabelevist, selle analüüs ja kasutamine.

Elektriliste töövahenditega töötamine ja nende hooldamine kasutusjuhendi järgi.

Oma töö ning selle tulemuse analüüsimine ning hindamine.

Toit ja toitumine

Õpitulemused

Õpilane:

- teab mitmekülgse toiduvaliku tähtsust tervisele ning põhiliste makro- ja mikrotoitainete vajalikkust ja allikaid;
- analüüsib toiduainete toiteväärtust, hindab nende kvaliteeti, tunneb toidu erinevaid säilitusviise ning riknemisega seotud riskitegureid;
- analüüsib menüü tervislikkust ning koostab tasakaalustatud ja mitmekülgse menüü.

Õppesisu

Makro- ja mikrotoitained, nende vajalikkus ning allikad. Lisaained toiduainetes. Toiduainete toitainelise koostise hinnang.

Mitmekülgse ja tasakaalustatud päevamenüü koostamine lähtuvalt toitumissoovitustest.

Internetipõhised tervisliku toitumise keskkonnad. Toiduallergia ja toidutalumus.

Taimetoitluse ja dieetide mõju organismile. Toitumishäired.

Toiduvalmistamise organiseerimine ja tarbijakasvatus

Õpitulemused

Õpilane:

- arvestab rühmaülesandeid täites kaasõpilaste arvamusi ja hinnanguid;
- kasutab menüüd koostades ainekirjandust ja teabeallikaid;
- kalkuleerib toidu maksumust.

Õppesisu

Meeskonna juhtimine.

Tarbija õigused ja kohustused. Teadlik ja säästev majandamine. Kokkuhoiuvõimalused ja kulude analüüs.

Toiduvalmistamine

Õpitulemused

Õpilane:

- tunneb peamisi maitseaineid ja roogade maitsestamise võimalusi;
- valmistab retsepti kasutades erinevaid kuumi ja külmi roogi.

Õppesisu

Nüüdisaegsed köögiseadmed, nende kasutamine ja hooldus.

Maitseained ja roogade maitsestamine. Supid. Vormiroad ja vokitoidud.

Kodu korrashoid

Õpitulemused

Õpilane:

- arutleb ja leiab seoseid kodu sisekujunduse ning seal elavate inimeste vahel;
- tunneb erinevaid kodumasinaid ja oskab neid kasutusjuhendi järgi käsitseda;
- tunneb põhilisi korrastustöid ja -tehnikaid;
- oskab puhastusainete ostmisel ja kasutamisel lugeda kasutusjuhendit ning mõistab seda.

Õppesisu

Erinevad stiilid sisekujunduses. Kodumasinad. Puhastusvahendite ohutu kasutamine. Suurpuhastus.

Projektõpe

Õpitulemused

Õpilane:

- leiab üksi või koostöös teistega ülesannetele ning probleemidele lahendusi;
- organiseerib paindlikult ühistööd, planeerib ajakava ja oskab jaotada tööülesandeid;
- suhtub kaaslastesse heatahtlikult ja arvestab teiste arvamust;
- mõistab info kriitilise hindamise vajalikkust ning kasutab infot kooskõlas kehtivate seaduste ja normidega;
- kujundab, esitleb ja põhjendab oma arvamust;
- väärtustab töötegemist ning analüüsib täidetud ülesandeid ja saadud tagasisidet.

Õppesisu

Projektid võivad olla nii tehnoloogiaõpetuse, käsitöö kui ka kodunduse valdkonnast. Projektitöid võib lõimida omavahel, teiste õppeainete ja klassidevaheliste projektidega. Projektitöö valimisel peetakse silmas kohalikke traditsioone, uudseid ja tavapäraseid töötlemisviise ning teatud teema süvitsi käsitlemise huvi. Projektitöö on iseseisev tervik, mille puhul ei eeldata õpilastelt varasemaid teemaga seonduvaid oskusi ja teadmisi. Koostööd tehakse ka kohalike meistrite, ettevõtete ja kogukonnaga.

Kodundus vahetusrühmale

Õpitulemused

Õpilane:

- kasutab menüüd koostades ainekirjandust ja teabeallikaid;
- teeb tervislikke toiduvalikuid ning koostab tasakaalustatud ja mitmekülgse menüü;

- valmistab retsepti kasutades erinevaid kuumi ja külmi roogi;
- kalkuleerib toidu maksumust;
- käitub teadliku tarbijana.

Õppesisu

Toiduainete toitainelise koostise hinnang. Mitmekülgse ja tasakaalustatdu päevamenüü koostamine lähtuvalt toitumissoovitustest. internetipõhised tervisliku toitumise keskkonnad.

Aedviljatoidud ja supid.

Puhastusvahendid ja nende omadused.

Kodumasinad ja hooldusmärgid.

TEHNOLOOGIAÕPETUS

VII klass

Puutöös on põhiliseks materjaliks okspuit, täispuit, vineer ja mdf-plaat. Peamine ülesanne on puidust tappliitetehnikaga valmistatud karp koos kaanega. Õpitakse koostama korrektset tööjoonist ja valmistama täpseid puitdetalle. Töö tehnoloogiline aspekt nõuab kannatlikkust ja osavust. Käsitletakse põhjalikult tappliite erinevaid võimalusi (täisnurktapp, kalasabatapp, nn kastinurk jne).

VII klassis on käsitöötundides kavas poiste ja tüdrukute klasside vahetus, kus poisid lähevad kokandustundi ja tüdrukud puutöötundi. Tüdrukute teemaks on traditsioonilise viikingiaegse nõelumistehnika nõela valmistamine vastupidavast ja kvaliteetsest puidust. Valmistatud nõelumisnõelaga on tüdrukutel võimalik käsitöötunnis õppida selgeks iidne, üle tuhande aasta vanune nõelumistehnika. Poisid valmistavad erinevaid toite ja analüüsivad selle tervislikkust ja maksumust. Aedviljaroad ja supid.

Lähtudes kooli omapärasest käsitletakse kaks korda aastas ühiskonnas väga olulist väärtust, milleks on üheskoos teineteise aitamine – osalemist kooli heategevuslikel laatadel. Läbi heategevuse väärtustatakse iga indiviidi panust suurde muustrisse ja luuakse sedasi arusaamad ligimese aitamisega ning toetamisega kaasnevatest väärtushinnangutest.

Lisaks toimub koolis iga-aastane ülekooliline „Omaloomingu konkurs“, millest võtavad osa kõigi kolme kooliastme õpilased. Aluseks on iga osaleja originaallooming kas siis individuaalselt või grupitööna.

Puutöö

Õpitulemused

Õpilane:

- väärtustab tehnoloogia eetilisust ning tarbib ressursse keskkonda säästvalt ja jätkusuutlikult;
- valib toote valmistamiseks sobivaid materjale, töövahendeid ning töötlemisviise;
- valmistab omanäolise toote, kasutades erinevaid töötlemisvõimalusi;
- esitleb ja analüüsib tehtud tööd;
- teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid;
- tunneb erinevaid puidu liike ja puidust saadavaid materjale, oskab neid optimaalse jõukuluga töödelda ning tunneb erinevaid puidu liitmistehnikaid;
- oskab ohutult käsitseda loetud hulgal tööriistu: vestmisenuga, peitel, viil, hõövel, käsisaag, vineerisaag, erinevad liivapaberid, elektriline vineerisaag ning puurpink;
- kavandab iseseisvalt etteantud piirides keerulisema tööeseme;
- suudab valmistada tööesemest arusaadava eskiisi ja loetava joonise;
- omab enesekindlust ideede praktiliseks teostamiseks,
- mõistab töökultuuri vajalikkust ja järgib ainetunnis selle põhimõtteid.

Õppesisu

Puidu liitmine tappliite abil. Erinevate tappliite tehnikatega tutvumine.

Iga õpilane valib välja endale sobiva tappliitetehnika ja valmistab valitud tehnikat kasutades puidust karbi.

Ohutustehniline instrueerimine, juhised õppetöökojas töötamiseks.

Tehnoloogia analüüsimine: positiivsed ja negatiivsed mõjud.

Eetilised tõekspidamised tehnoloogia rakendamisel.

Projektõpe

Õpitulemused

Õpilane:

- leiab üksi või koostöös teistega ülesannetele ning probleemidele lahendusi;
- organiseerib paindlikult ühistööd, planeerib ajakava ja oskab jaotada tööülesandeid;
- suhtub kaaslastesse heatahtlikult ja arvestab teiste arvamust;
- mõistab info kriitilise hindamise vajalikkust ning kasutab infot kooskõlas kehtivate seaduste ja normidega;
- kujundab, esitleb ja põhjendab oma arvamust;
- väärtustab töötegemist ning analüüsib täidetud ülesandeid ja saadud tagasisidet.

Õppesisu

Projektid võivad olla nii tehnoloogiaõpetuse, käsitöö kui ka kodunduse valdkonnast. Projektitööd võib lõimida omavahel, teiste õppeainete ja klassidevaheliste projektidega. Projektitöö valimisel peetakse silmas kohalikke traditsioone, uudseid ja tavapäraseid töötlemisviise ning teatud teema süvitsi käsitlemise huvi. Projektitöö on iseseisev tervik, mille puhul ei eeldata õpilastelt varasemaid teemaga seonduvaid oskusi ja teadmisi. Koostööd tehakse ka kohalike meistrite, ettevõtete ja kogukonnaga.

Tehnoloogia vahetusrühmale

Õpitulemused

Õpilane:

- väärtustab tehnoloogia eetilistust ning tarbib ressursse keskkonda säästvalt ja jätkusuutlikult;
- valib toote valmistamiseks sobivaid materjale, töövahendeid ning töötlemisviise;
- valmistab omanäolise toote, kasutades erinevaid töötlemisvõimalusi;
- suudab valmistada tööesemest arusaadava eskiisi ja loetava joonise;
- omab enesekindlust ideede praktiliseks teostamiseks,
- mõistab töökultuuri vajalikkust ja järgib ainetunnis selle põhimõtteid;
- esitleb ja analüüsib tehtud tööd.

Õppesisu

traditsioonilise viikingiaegse nõelumistehnika nõela valmistamine vastupidavast ja kvaliteetsest puidust. Valmistatud nõelumisnõelaga on võimalik käsitöötunnis õppida selgeks iidne, üle tuhande aasta vanune nõelumistehnika.

KÄSITÖÖ JA KODUNDUS

VIII klass

Käsitöö on õpetus loomingulistel alustel, mille käigus tõstatatakse ülesandeid ja probleeme raskusastmete järjekorras. Teatud vilumuse omandades toimub oma ideede teostamine läbi iseseisva kavandamise.

Käsitöö ainetundidega arendatakse õpilase võimet ennast tagasisidestada - see toimub läbi käelise tegevuse ja mõtlemise dialoogi. Muuhulgas taotletakse: õpilase ruumilise mõtlemise ja materjalitunnetuse arengut, teatud manuaalsete oskuste kogumi põhimõttelist omandamist.

Lähtudes kooli omapärasest käsitletakse kaks korda aastas ühiskonnas väga olulist väärtust, milleks on üheskoos teineteise aitamine – osalemist kooli heategevuslikel laatadel. Läbi heategevuse väärtustatakse iga indiviidi panust suurde mustrisse ja luuakse sedasi arusaamad ligimese aitamisega ning toetamisega kaasnevatest väärtushinnangutest.

Lisaks toimub koolis iga-aastane ülekooliline „Omaloomingu konkurss“, millest võtavad osa kõigi kolme kooliastme õpilased. Aluseks on iga osaleja originaallooming kas siis individuaalselt või gruppitööna.

8. klassis on käsitöötundides kavas poiste ja tüdrukute klasside vahetus, kus poisid lähevad kokandustundi ja tüdrukud puutöötundi. Tüdrukute teemaks on traditsioonilise kedervarre valmistamine vastupidavast ja kvaliteetsest puidust. Valmistatud kedervarrega on tüdrukutel võimalik käsitöötunnis õppida selgeks iidne lõngavalmistamise tehnika. Poisid tutvuvad kodunduses menüü koostamisega ja valikutega, erinevaid toite (kala- ja lihatoidud, küpsetised ja vormiroad) ning analüüsivad nende tervislikkust ja maksumust.

Kavandamine ja rahvakunst

Õpitulemused

Õpilane:

- väärtustab rahvaste kultuuripärandit;
- märkab originaalseid ja leidlikke lahendusi esemete ning rõivaste disainis;
- kavandab isikupäraseid esemeid;
- kasutab inspiratsiooniallikana etnograafilisi esemeid;
- arutleb moe muutumise üle.

Õppesisu

Tekstiilid rõivastuses ja moelooming ajastu vaimu peegeldajana. Moe, isikupära ja proportsiooni põhimõtete arvestamine kavandades.

Ideekavand ja selle vormistamine. Kompositsiooni seaduspärasuste arvestamine kästööeset kavandades.

Tekstiileseme kavandamine ja kaunistusviisid erinevates tehnikates. Ornamentika.

Sümbolid ja märgid rahvakunstis. Kudumine, heegeldamine ja tikkimine eesti rahvakunstis. Rahvarõivad.

Materjalid ja tööliigid: kudumine, õmblemine

Õpitulemused

Õpilane:

- kirjeldab keemiliste kiudude põhiomadusi, kasutamist ja hooldamist;
- võrdleb materjali valikul nende mõju tervisele;
- valib ja kombineerib eseme valmistamiseks sobivaid materjale, töövahendeid, tehnikaid ja viimistlusvõtteid;
- koob kirjalist pinda;

- võtab lõikelehelts lõikeid, valib õpetaja abiga sobiva tehnoloogia ja õmbleb endale rõivaeseme.

Õppesisu

Tehiskiud ja sünteetiliste kiudude saamine ja omadused. Tänapäeva käsitöömaterjalid.

Silmuste kahandamine ja kasvatamine. Ringselt kudumine.

Kanga kuumniiske töötlemine. Rõivaeseme õmblemine. Mõõtude võtmine, rõiva suurusnumbri määramine, lõikelehe kasutamine ja lõigete paigutamine riidele. Valitud rõivaeseme õmblemiseks sobivate tehnoloogiliste võtete kasutamine. Õmblustöö viimistlemine.

Käsitöö organiseerimine

Õpitulemused

Õpilane:

- otsib ülesandeid täites infot ja abi nüüdisaegsest teabelevist;
- esitleb või eksponeerib oma tööd;
- täidab iseseisvalt ja koos teistega endale võetud ülesandeid ning planeerib tööd ajaliselt.

Õppesisu

Töö planeerimine üksi või rühmas töötades.

Vajaliku teabe hankimine tänapäeva teabelevist, selle analüüs ja kasutamine.

Elektriliste töövahenditega töötamine ja nende hooldamine kasutusjuhendi järgi.

Oma töö ning selle tulemuse analüüsimine ning hindamine.

Toit ja toitumine

Õpitulemused

Õpilane:

- analüüsib toiduainete toiteväärtust, hindab nende kvaliteeti, tunneb toidu erinevaid säilitusviise ning rikkumisega seotud riskitegureid;
- teab toidu valmistamisel toimuvaid muutusi ning oskab neid teadmisi rakendada.

Õppesisu

Toiduainete muutused kuumtöötlemisel, toitainete kaudu. Mikroorganismid toidus. Toiduainete riknemise põhjused. Hügieeninõuded toiduainete säilitamise korral. Toidu kaudu levivad haigused. Toiduainete säilitamine ja konserveerimine.

Toiduvalmistamise organiseerimine ja tarbijakasvatus

Õpitulemused

Õpilane:

- arvestab rühmaülesandeid täites kaasõpilaste arvamusi ja hinnanguid;
- kasutab menüüd koostades ainekirjandust ja teabeallikaid;
- kalkuleerib toidu maksumust;
- oskab koostada ürituse eelarvet.

Õppesisu

Meeskonna juhtimine. Suurema projekti korraldamine alates menüü koostamisest, kalkulatsioonist ja praktilise töö organiseerimisest kuni tulemuse analüüsimiseni.

Tarbija õigused ja kohustused. Märgistused toodetel. Teadlik ja säästev majandamine.

Kokkuhoiuvõimalused ja kulude analüüs.

Toiduvalmistamine

Õpitulemused

Õpilane:

- valmistab retsepti kasutades erinevaid kuumi ja külmi roogi;
- teab toiduainete kuumtöötlemise viise.

Õppesisu

Kuumtöötlemise viisid. Liha jaotustükid ja lihatoidud. Kalaroad. Soojad kastmed. Kuumtöödeldud järeloomad.

Etikett

Õpitulemused

Õpilane:

- koostab lähtuvalt ürituse sisust menüü ning kujundab ja katab laua;
- vormistab ja kujundab kutse;
- rõivastub ja käitub ürituse eripära arvestades;
- mõistab lauakommete tähtsust meeldiva suhtluskeskkonna loomisel.

Õppesisu

Koosviibimiste korraldamine. Kutsed. Erinevate peolaudade kujundamine. Peolaua menüü koostamine. Rõivastus ja käitumine vastuvõttudel, kodusel peolauas, kohvikus ning restoranis.

Projektõpe

Õpitulemused

Õpilane:

- leiab üksi või koostöös teistega ülesannetele ning probleemidele lahendusi;
- organiseerib paindlikult ühistööd, planeerib ajakava ja oskab jaotada tööülesandeid;
- suhtub kaaslastesse heatahtlikult ja arvestab teiste arvamust;
- mõistab info kriitilise hindamise vajalikkust ning kasutab infot kooskõlas kehtivate seaduste ja normidega;
- suhtleb projektitöö asjus vajaduse korral kooliväliste institutsioonidega, et saada teemakohast infot, seda analüüsida, kriitiliselt hinnata ja tõlgendada;
- kujundab, esitleb ja põhjendab oma arvamust;
- väärtustab töötegemist ning analüüsib täidetud ülesandeid ja saadud tagasisidet.

Õppesisu

Projektid võivad olla nii tehnoloogiaõpetuse, käsitöö kui ka kodunduse valdkonnast. Projektitööd võib lõimida omavahel, teiste õppeainete ja klassidevaheliste projektidega. Projektitöö valimisel peetakse silmas kohalikke traditsioone, uudseid ja tavapäraseid töötlemisviise ning teatud teema süvitsi käsitlemise huvi. Projektitöö on iseseisev tervik, mille puhul ei eeldata õpilastelt varasemaid teemaga seonduvaid oskusi ja teadmisi. Koostööd tehakse ka kohalike meistrite, ettevõtete ja kogukonnaga.

Kodundus vahetusrühmale

Õpitulemused

Õpilane:

- kasutab menüüd koostades ainekirjandust ja teabeallikaid;
- teeb tervislikke toiduvalikuid ning koostab tasakaalustatud ja mitmekülgse menüü;
- valmistab retsepti kasutades erinevaid kuumi ja külmi roogi;
- kalkuleerib toidu maksumust;
- käitub teadliku tarbijana.

Õppesisu

Toiduainete toitainelise koostise hinnang. Mitmekülgse ja tasakaalustatud päevamenüü koostamine lähtuvalt toitumissoovitustest. internetipõhised tervisliku toitumise keskkonnad.

Kala- ja lihatoitud.

Käitumine peolauas, kohvikus, restoranis.

TEHNOLOOGIAÕPETUS

VIII klass

Põhiliseks materjaliks on täispuit. Teemaks on seest tühjaks õõnestatud puitplangust kannel või mõni muu pill (ksülofon, flööt). Õpitakse koostama korrektset tööjoonist ja valmistama viimistletud puidust pilli. Töö tehnoloogiline aspekt nõuab kannatlikkust ja osavust. Õpitakse korrektset puidu õõnestamist, käsitööriistade nagu peitel ja puitvasara oskuslikku kasutamist, liimimistehnikaid ning väga head viimistlemistehnikat. Tutvutakse keelpillide ajaloo ja sarnaste pillide valmistamistehnikatega.

Lähtudes kooli omapärasest käsitletakse kaks korda aastas ühiskonnas väga olulist väärtust, milleks on üheskoos teineteise aitamine – osalemist kooli heategevuslikel laatadel. Läbi heategevuse väärtustatakse iga indiviidi panust suurde mustrisse ja luuakse sedasi arusaamad ligimese aitamisega ning toetamisega kaasnevatest väärtushinnangutest.

Lisaks toimub koolis iga-aastane ülekooliline „Omaloomingu konkurss“, millest võtavad osa kõigi kolme kooliastme õpilased. Aluseks on iga osaleja originaallooming kas siis individuaalselt või grupitööna.

VIII klassis on käsitöötundides kavas poiste ja tüdrukute klasside vahetus, kus poisid lähevad kokandustundi ja tüdrukud puutöötundi. Tüdrukute teemaks on traditsioonilise kedervarre valmistamine vastupidavast ja kvaliteetsest puidust. Valmistatud kedervarre on tüdrukutel võimalik käsitöötunnis õppida selgeks iidne lõngavalmistamise tehnika. Poisid tutvuvad kodunduses menüü koostamisega ja valikutega, etiketiga, valmistavad erinevaid toite (kala- ja lihatoitud, ning küpsetised) ning analüüsivad nende tervislikkust ja maksumust-

Puutöö

Õpitulemused

Õpilane:

- väärtustab tehnoloogia eetilisust ning tarbib ressursse keskkonda säästvalt ja jätkusuutlikult;
- valib toote valmistamiseks sobivaid materjale, töövahendeid ning töötlemisviise;
- tunneb erinevaid puidu liike ja puidust saadavaid materjale, oskab neid optimaalse jõukuluga töödelda ning tunneb erinevaid puidu liitmistehnikaid, viimistlusoskuseid
- oskab ohutult käsitseda loetud hulgal tööriistu: vestmisnuga, peitel, viil, hõövel, käsisaag, vineerisaag, erinevad liivapaberid, elektriline vineerisaag ning puurpink
- kavandab iseseisvalt etteantud piirides funktsioneeriva tööeseme, kasutades erinevaid töötlemisvõimalusi;
- suudab valmistada tööesemest arusaadava eskiisi ja loetava joonise;
- omab enesekindlust ideede praktiliseks teostamiseks,
- mõistab töökultuuri vajalikkust ja järgib ainetunnis selle põhimõtteid;
- esitleb ja analüüsib tehtud tööd;
- teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid.

Õppesisu

Täispuidust õõnsaks õõnestatud traditsioonilise kandle valmistamine.

Tehnoloogia analüüsimine: positiivsed ja negatiivsed mõjud. Eetilised tõekspidamised tehnoloogia rakendamisel.

Ohutustehniline instrueerimine, juhised õppetöökogas töötamiseks.

Projektõpe

Õpitulemused

Õpilane:

- leiab üksi või koostöös teistega ülesannetele ning probleemidele lahendusi;
- organiseerib paindlikult ühistööd, planeerib ajakava ja oskab jaotada tööülesandeid;
- suhtub kaaslastesse heatahtlikult ja arvestab teiste arvamust;
- mõistab info kriitilise hindamise vajalikkust ning kasutab infot kooskõlas kehtivate seaduste ja normidega;
- kujundab, esitleb ja põhjendab oma arvamust;
- väärtustab töötegemist ning analüüsib täidetud ülesandeid ja saadud tagasisidet.

Õppesisu

Projektid võivad olla nii tehnoloogiaõpetuse, käsitöö kui ka kodunduse valdkonnast. Projektitööd võib lõimida omavahel, teiste õppeainete ja klassidevaheliste projektidega. Projektitöö valimisel peetakse silmas kohalikke traditsioone, uudseid ja tavapäraseid töötlemisviise ning teatud teema süvitsi käsitlemise huvi. Projektitöö on iseseisev tervik, mille puhul ei eeldata õpilastelt varasemaid teemaga seonduvaid oskusi ja teadmisi. Koostööd tehakse ka kohalike meistrite, ettevõtete ja kogukonnaga.

Tehnoloogia vahetusrühmale

Õpitulemused

Õpilane:

- väärtustab tehnoloogia eetilistust ning tarbib ressursse keskkonda säästvalt ja jätkusuutlikult;
- valib toote valmistamiseks sobivaid materjale, töövahendeid ning töötlemisviise;
- tunneb erinevaid puidu liike ja puidust saadavaid materjale, oskab neid optimaalse jõukuluga töödelda ning tunneb erinevaid puidu liitmistehnikaid, viimistlusoskuseid
- oskab ohutult käsitseda loetud hulgal tööriistu: vestmisnuga, peitel, viil, hõövel, käsisaag, vineerisaag, erinevad liivapaberid, elektriline vineerisaag ning puurpink
- kavandab iseseisvalt etteantud piirides funktsioneeriva tööeseme, kasutades erinevaid töötlemisvõimalusi;
- suudab valmistada tööesemest arusaadava eskiisi ja loetava joonise;
- omab enesekindlust ideede praktiliseks teostamiseks,
- mõistab töökultuuri vajalikkust ja järgib ainetunnis selle põhimõtteid;
- esitleb ja analüüsib tehtud tööd;
- teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid.

Õppesisu

Traditsioonilise kedervarre valmistamine vastupidavast ja kvaliteetsest puidust. Valmistatud kedervarreaga on võimalik käsitöötunnis õppida selgeks iidne lõngavalmistamise tehnika.

KÄSITÖÖ JA KODUNDUS

IX klass

Käsitöö on õpetus loomingulistel alustel, mille käigus tõstatatakse ülesandeid ja probleeme raskusastmete järjekorras. Teatud vilumuse omandades toimub oma ideede teostamine läbi iseseisva kavandamise.

Käsitöö ainetundidega arendatakse õpilase võimet ennast tagasisidestada - see toimub läbi käelise tegevuse ja mõtlemise dialoogi. Muuhulgas taotletakse: õpilase ruumilise mõtlemise ja materjalitunnetuse arengut, teatud manuaalsete oskuste kogumi põhimõttelist omandamist.

Lähtudes kooli omapärasest käsitletakse kaks korda aastas ühiskonnas väga olulist väärtust, milleks on üheskoos teineteise aitamine – osalemist kooli heategevuslikel laatadel. Läbi heategevuse väärtustatakse iga indiviidi panust suurde mustrisse ja luuakse sedasi arusaamad ligimese aitamisega ning toetamisega kaasnevatest väärtushinnangutest.

Lisaks toimub koolis iga-aastane ülekooliline „Omaloomingu konkurss“, millest võtavad osa kõigi kolme kooliastme õpilased. Aluseks on iga osaleja originaallooming kas siis individuaalselt või grupitööna.

IX klassis on käsitöötundides kavas poiste ja tüdrukute klasside vahetus, kus poisid lähevad kokandustundi ja tüdrukud puutöötundi. Tüdrukute teemaks on traditsioonilise kõlavöö valmistamiseks vajalikud kõlad vastupidavast ja kvaliteetsest puidust. Valmistatud kõladega on tüdrukutel võimalik käsitöötunnis õppida selgeks iidne kõlavöö valmistamise tehnika. Poisid valmistavad tehnoloogia tunnis valminud kandlele käsitöö tunnis kandlekandmise koti.

Kavandamine ja rahvakunst

Õpitulemused

Õpilane:

- väärtustab rahvaste kultuuripärandit;
- märkab originaalseid ja leidlikke lahendusi esemete ning rõivaste disainis;
- kavandab isikupäraseid esemeid;
- kasutab inspiratsiooniallikana etnograafilisi esemeid;
- arutleb moe muutumise üle;
- valib sobivaid rõivaid, lähtudes nende materjalist, otstarbest, lõikest, stiilist ja enda figuurist.

Õppesisu

Eesti etnograafiline ornament tänapäevase rõivastuse ja esemelise keskkonna kujundamisel. Teiste rahvaste etnograafia inspiratsiooniallikana.

Materjalid ja tööliigid: kudumine, heegeldamine

Õpitulemused

Õpilane:

- võrdleb materjali valikul nende mõju tervisele;
- valib ja kombineerib eseme valmistamiseks sobivaid materjale, töövahendeid, tehnikaid ja viimistlusvõtteid;
- koob kirjalist pinda ning koekirju koeskeemi kasutades;
- leiab loovaid võimalusi kasutada õpitud käsitöötehnikaid.

Õppesisu

Mitmesuguste materjalide koos kasutamise võimaluste leidmine.

Erinevate koekirjade kudumine skeemi järgi. silmuste arvestamine, eseme kudumine ja viimistlemine.

Tutvumine heegeltehnika võimalustega.

Käsitöö organiseerimine

Õpitulemused

Õpilane:

- otsib ülesandeid täites infot ja abi nüüdisaegsest teabelevist;
- esitleb või eksponeerib oma tööd;
- täidab iseseisvalt ja koos teistega endale võetud ülesandeid ning planeerib tööd ajaliselt.

Õppesisu

Töö planeerimine üksi või rühmas töötades.

Vajaliku teabe hankimine tänapäeva teabelevist, selle analüüs ja kasutamine.

Elektriliste töövahenditega töötamine ja nende hooldamine kasutusjuhendi järgi.

Oma töö ning selle tulemuse analüüsimine ning hindamine.

Töö esitlemine, võimaluste korral näituse kujundamine ning virtuaalkeskonna kasutamine töö eksponeerimiseks.

Toit ja toitumine

Õpitulemused

Õpilane:

- võrdleb eri maade rahvustoite ja teab toitumistavasid mõjutavaid tegureid.

Õppesisu

Eestlaste toit ajast aega. Eri rahvaste toitumistraditsioonid ja toiduvalikut mõjutavad tegurid (asukoht, usk jm)

Toiduvalmistamise organiseerimine ja tarbijakasvatus

Õpitulemused

Õpilane:

- arvestab rühmaülesandeid täites kaasõpilaste arvamusi ja hinnanguid;
- kasutab menüüd koostades ainekirjandust ja teabeallikaid;
- tunneb tarbija õigusi ning kohustusi, reklaami mõju ostuotsustele.

Õppesisu

Tarbija õigused ja kohustused. Märgistused toodetel. Reklaam ja ostuotsused.

Toiduvalmistamine

Õpitulemused

Õpilane:

- valmistab retsepti kasutades erinevaid kuumi ja külmi rooge;
- küpsetab tainatooteid ja võrdleb erinevaid kergitusaineid.

Õppesisu

Kergitusained ja tainatooted. Rahvustoidud.

Projektõpe

Õpitulemused

Õpilane:

- leiab üksi või koostöös teistega ülesannetele ning probleemidele lahendusi;
- organiseerib paindlikult ühistööd, planeerib ajakava ja oskab jaotada tööülesandeid;
- suhtub kaaslastesse heatahtlikult ja arvestab teiste arvamust;
- mõistab info kriitilise hindamise vajalikkust ning kasutab infot kooskõlas kehtivate seaduste ja normidega;
- suhtleb projektitöö asjus vajaduse korral kooliväliste institutsioonidega, et saada teemakohast infot, seda analüüsiad, kriitiliselt hinnata ja tõlgendada;
- kujundab, esitleb ja põhjendab oma arvamust;
- väärtustab töötegemist ning analüüsib täidetud ülesandeid ja saadud tagasisidet.

Õppesisu

Projektid võivad olla nii tehnoloogiaõpetuse, käsitöö kui ka kodunduse valdkonnast. Projektitööd võib lõimida omavahel, teiste õppeainete ja klassidevaheliste projektidega. Projektitöö valimisel peetakse silmas kohalikke traditsioone, uudseid ja tavapäraseid töötlemisviise ning teatud teema süvitsi käsitlemise huvi. Projektitöö on iseseisev tervik, mille puhul ei eeldata õpilastelt varasemaid teemaga seonduvaid oskusi ja teadmisi. Koostööd tehakse ka kohalike meistrite, ettevõtete ja kogukonnaga.

Kodundus vahetusrühmale

Õpitulemused

Õpilane:

- kasutab menüüd koostades ainekirjandust ja teabeallikaid;
- teeb tervislikke toiduvalikuid ning koostab tasakaalustatud ja mitmekülgse menüü;
- valmistab retsepti kasutades erinevaid kuumi ja külmi roogi;
- kalkuleerib toidu maksumust;
- käitub teadliku tarbijana.

Õppesisu

Toiduainete toitainelise koostise hinnang. Mitmekülgse ja tasakaalustatud päevamenüü koostamine lähtuvalt toitumissoovitustest. internetipõhised tervisliku toitumise keskkonnad.

Kala- ja lihatoitudud.

Käitumine peolauas, kohvikus, restoranis.

TEHNOLOOGIAÕPETUS

IX klass

Põhiliseks materjaliks on metallplekk – nii must- kui ka värviline metall, samuti ka metalltraat. Läbitakse traditsioonilised peenmetalliehistöö põhialused, õpitakse selgeks klassikalised metallide ühendamisviisid, metallide külm- ja kuumtöötlemistehnikad ning viimistlemistehnikad. Etteantud materjal dikteerib valmistatavad esemed, nagu näiteks sõrmused, ripatsid, kaelakeed, ketid, preesid, sõled, lipsunõelad, karbid, küünlajalad, pildiraamid, postkaardid jne. Läbitakse lühiülevaade metallehistöö ajaloost. Võimalusel jätkatakse osalemist koolisisestel konkurssidel – omaloomingukonkurss ja erinevatel koolidevahelistel konkurssidel.

Lähtudes kooli omapärasest käsitletakse kaks korda aastas ühiskonnas väga olulist väärtust, milleks on üheskoos teineteise aitamine – osalemist kooli heategevuslikel laadadel. Läbi heategevuse väärtustatakse iga indiviidi panust suurde muustrisse ja luuakse sedasi arusaamad ligimese aitamisega ning toetamisega kaasnevatest väärtushinnangutest.

Lisaks toimub koolis iga-aastane ülekooliline „Omaloomingu konkurss“, millest võtavad osa kõigi kolme kooliastme õpilased. Aluseks on iga osaleja originaallooming kas siis individuaalselt või grupidöna.

IX klassis on käsitöötundides kavas poiste ja tüdrukute klasside vahetus, kus poisid lähevad kokandustundi ja tüdrukud puutöötundi. Tüdrukute teemaks on traditsioonilise kõlavöö valmistamiseks vajalikud kõlad vastupidavast ja kvaliteetsest puidust. Valmistatud kõladega on tüdrukutel võimalik käsitöötunnis õppida selgeks iidne kõlavöö valmistamise tehnika. Poisid valmistavad käsitöötunnis kandlekandmise koti kandlele, mis on valminud tehnoloogiatunnis.

Metallitöö

Õpitulemused

Õpilane:

- väärtustab tehnoloogia eetilistust ning tarbib ressursse keskkonda säästvalt ja jätkusuutlikult;
- tunneb erinevaid metallide liike, oskab neid optimaalse jõukuluga töödelda ning tunneb erinevaid metallide liitmistehnikaid, viimistlusoskuseid;
- oskab ohutult käsitseda loetud hulgal tööriistu: viil, jõhvsaag, metallide valts, giljotiin, elektrikäi, minifrees, erinevad liivapaberid, elektriline puurpink, gaasipõleti jne.
- valib toote valmistamiseks sobivaid materjale, töövahendeid ning töötlemisviise;
- kavandab iseseisvalt etteantud piirides funktsioneeriva tööeseme;
- suudab valmistada tööesemest arusaadava eskiisi ja loetava joonise;
- omab enesekindlust ideede praktiliseks teostamiseks;
- mõistab töökultuuri vajalikkust ja järgib ainetunnis selle põhimõtteid;
- esitleb ja analüüsib tehtud tööd;
- teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid.

Projektöpe

Õpitulemused

Õpilane:

- leiab üksi või koostöös teistega ülesannetele ning probleemidele lahendusi;
- organiseerib paindlikult ühistööd, planeerib ajakava ja oskab jaotada tööülesandeid;
- suhtub kaaslastesse heatahtlikult ja arvestab teiste arvamust;

- mõistab info kriitilise hindamise vajalikkust ning kasutab infot kooskõlas kehtivate seaduste ja normidega;
- kujundab, esitleb ja põhjendab oma arvamust;
- väärtustab töötegemist ning analüüsib täidetud ülesandeid ja saadud tagasisidet.

Õppesisu

Projektid võivad olla nii tehnoloogiaõpetuse, käsitöö kui ka kodunduse valdkonnast. Projektitööd võib lõimida omavahel, teiste õppeainete ja klassidevaheliste projektidega. Projektitöö valimisel peetakse silmas kohalikke traditsioone, uudseid ja tavapäraseid töötlemisviise ning teatud teema süvitsi käsitlemise huvi. Projektitöö on iseseisev tervik, mille puhul ei eeldata õpilastelt varasemaid teemaga seonduvaid oskusi ja teadmisi. Koostööd tehakse ka kohalike meistrite, ettevõtete ja kogukonnaga.

Tehnoloogia vahetusrühmale

Õpitulemused

Õpilane:

- väärtustab tehnoloogia eetilistust ning tarbib ressursse keskkonda säästvalt ja jätkusuutlikult;
- valib toote valmistamiseks sobivaid materjale, töövahendeid ning töötlemisviise;
- tunneb erinevaid puidu liike ja puidust saadavaid materjale, oskab neid optimaalse jõukuluga töödelda ning tunneb erinevaid puidu liitmistehnikaid, viimistlusoskuseid
- oskab ohutult käsitseda loetud hulgal tööriistu: vestmisnuga, peitel, viil, hõövel, käsisaag, vineerisaag, erinevad liivapaberid, elektriline vineerisaag ning puurpink
- kavandab iseseisvalt etteantud piirides funktsioneeriva tööeseme, kasutades erinevaid töötlemisvõimalusi;
- suudab valmistada tööesemest arusaadava eskiisi ja loetava joonise;
- omab enesekindlust ideede praktiliseks teostamiseks,
- mõistab töökultuuri vajalikkust ja järgib ainetunnis selle põhimõtteid;
- esitleb ja analüüsib tehtud tööd;
- teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid.

Õppesisu

Traditsioonilise kõlavöö valmistamiseks vajalikud kõlad vastupidavast ja kvaliteetsest puidust. Valmistatud kõladega on võimalik käsitöötunnis õppida selgeks iidne kõlavöö valmistamise tehnika.